

УВОД

Стратегија развоја општине Вукосавље 2019-2028. године је интегрисани стратешко-плански документ рађен према MiPRO методологији. MiPRO методологија је опште прихваћена методологија планирања локалног економског развоја у Републици Српској, базирана на интегрисаном и партиципативном планирању локалног развоја. Другим ријечима, ова Стратегија представља плански документ у којем су интегрисана сва три сектора која чине основу организовања живота грађана општине Вукосавље: економског сектора, друштвеног сектора и сектора заштите животне средине и инфраструктуре. Документ је рађен на бази партиципације сва три кључна сектора: јавног, приватног и невладиног сектора, уважавајући укљученост маргинализованих група и родну равноправност. Документ је рађен и односи се на наредни десетогодишњи плански период.

Ова стратегија је кључни стратешко-плански документ Општине Вукосавље, који треба да подстиче будући раст и развој заједнице. Као што је већ поменуто, стратегија развоја обухвата друштвену и економску сферу, али и аспекте заштите и побољшања животне средине и простора. Израђена је као оквир за дефинисање заједничких циљева, подстицање локалних снага, али и као одговор на изазове будућег развоја Општине и свеукупног живота у њему. Као таква, стратегија интегрисаног развоја је у складу са стратегијама и политикама на вишим нивоима власти, али и са другим секторским стратегијама и законским оквирима на државном и ентитетском нивоу.

Стратегија развоја Општине Вукосавље за период 2019-2028. године израђена је од стране радних тијела која је именовао начелник, уз пуно учешће јавног, приватног и невладиног сектора. Сврха документа је да информише свеукупну јавност и приватни сектор о развојном путу Општине, те представља основу за израду детаљних планова и програма у појединим секторима, креира основу за праћење напретка и охрабрује сарадњу и договор у планирању различитих нивоа власти и друштвено-економских партнера.

Визија развоја и стратешки циљеви развоја Општине дефинисани су на период од 10 година. Прихватајући чињеницу да постављање циљева подразумијева не само одговор на питање „шта“, већ и „како“, те да је одговор на ово питање од кључног значаја за квалитетну имплементацију Стратегије, Општински развојни тим је израдио секторске планове и оперативни дио Стратегије. Секторски планови, оперативни циљеви, програми, пројекти и мјере, усмјерени ка побољшању квалитета живота у Општини, дефинисани су на период од 5 година. Оквирни оперативни планови су израђени за наредне три године и обухватају листу приоритетних програма и пројеката/мјера, чиме се ствара основа за реализацију секторских и стратешких циљева.

Надаље, приоритетни програми и пројекти нису само основа за коришћење општинских и других домаћих извора средстава, него и добра основа за приступ екстерним изворима средстава, попут Инструмента за претприступну помоћ (ИПА)

програма Европске уније, али и других програма подршке у Републици Српској, односно Босни и Херцеговини.

Код израде стратегије развоја посебно се водило рачуна о остваривању хоризонталне интерсекторске усклађености, те вертикалне усклађености Стратегије са стратегијама и плановима на другим нивоима. Додатан значај је придат подстицању партнерстава свих битних актера на локалном нивоу, укључивању свих осјетљивих група, могућим иницијативама међуопштинске сарадње, привлачењу инвестиција из дијаспоре, те аспекту енергетске ефикасности.

Предуслов за квалитетну и правовремену имплементацију Стратегије јесте препознавање њеног значаја од стране свеукупне локалне заједнице и виших нивоа власти, али и успостава Стратегијом предвиђених механизма за њено спровођење, извјештавање, допуњавање и свеукупну операционализацију, а што је задатак који Општини Фоча, али и свим другим актерима у локалној заједници, предстоји у наредном периоду.

У изради овог документа учествовала је Партнерска група коју је чинило 27 чланова, са задатком да усмјерава цјелокупан процес планирања.

Оперативне активности на изради Стратегије развоја општине Вукосавље водио је Општински развојни тим који је чинило 11 чланова – представника јавног, приватног и невладиног сектора.

У складу са указаним потребама, а у вези за изналажењем најбољих могућих рјешења, формиран је већи број фокус група.

Формално, процес стратешког планирања развоја општине Вукосавље за период од 2019. до 2028. године почео је доношењем Одлуке од стране Скупштине општине Вукосавље о приступању овом процесу број: 01/1-013-50-4/17 од 31.05.2017. године, која је усвојена на 7. сједници одржаној 31.05.2017. године и објављена у „Службеном гласнику општине Вукосавље“ број: 6/17.

Након тога приступило се мобилизацији актера у процесу стратешког планирања, и то именоване Општинског развојног тима са задатком да оперативно управља процесом стратешког планирања.

Стручни консултантски послови повјерени су Агенцији „Тодоровић“ из Мркоњић Града, која располаже потребним компетенцијама за вођење послова стратешког планирања. Испред консултантске Агенције, особа која је руководила овим пословима је Томислав Тодоровић, магистар економских наука, са дугогодишњим искуством и стручним знањима из области стратешког планирања.

Цјелокупан процес планирања стратешког развоја општине Вукосавље приказан је наредним дијаграмом:

УВОД У ИСТОРИЈАТ ОПШТИНЕ

Општина Вукосавље је Дејтонским мировним споразумом настала од дијелова општина Оцак (Федерација БиХ) и Модрича (Република Српска) и на тај начин добила своје облике и границе. Под данашњим именом општина Вукосавље постоји од 04.05.1995. године, а коначне границе је добила припајањем дијела територије општине Модрича 11.07.1996. године.

Наиме, од пријератног дијела општине Оцак, која је у току рата добила назив Вукосавље, подијељена је територија општине на два дијела. Један дио је додијељен Федерацији БиХ под називом Оцак, а други дио Републици Српској, чиме је настала општина Вукосавље. Она обухвата насељена мјеста Гнионицу, Јошаву, Језеро, дијелове Срнаве, Аде, Поточана и Врбовца. Овој територији припојена су и насељена мјеста Јакеш, Пећник и Модрички Луг која су раније припадала општини Модрича.

У насељеном мјесту Јакеш се налазе остаци старог града Добора. Настанком општине Вукосавље, дио насељеног мјеста Јакеш на којем се налази стари град је припало Модричи, а локација на којој се налази позната је под именом Градина – Добор или Добор кула. Налази се на благој коси која доминира околним тереном, непосредно изнад лијеве обале ријеке Босне. Добор се налазио на територији средњовјековне жупе Ненавиште. Границе Ненавишта се приближно поклапају с подручјем општина Градачац, Модрича, Орашје, Шамац и Оцак. У повељи бана Стјепана II Котроманића из 1329. године Ненавишту су припадали село Јакеш на лијевој и Модрича на десној обали ријеке Босне, тј. ужа територија на којој се налази утврђење Добор. У касном средњем вијеку жупа Ненавиште подијелила се на два мања котара са сједиштима у Градацу и Добору. Први писани извори о Добору су из периода ратова које је водио угарски краљ Сигисмунд против Босне крајем XIV и почетком XV стољећа.

Приликом изградње нове цесте уз Босну 1975. године, археолошким истраживањем су установљени трагови који указују да је још у праисторијском добу на овом простору постојало неко утврђење. Из античког доба на територији утврђења и на падини према ријечи Босни пронађено је неколико металних налаза, те комада опеке и цријепа. Истраживач овог утврђења Иво Бојановски сматра да су откривени дијелови утврђења из неке раније фазе средњовјековног града, на којима је касније саграђено данашње утврђење.

ГЕОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ

Положај

Општина Вукосавље се налази на сјеверу Републике Српске и Босне и Херцеговине, између 44°58'11" и 45°03'54" С.Г.Ш. и 18°10'39" и 18°23'58" И.Г.Д.. Са својом површином од 73,75км² заузима 0,33 % територије Републике Српске и 0,16 % територије Босне и Херцеговине. Простор општине Вукосавље припада јужним обронцима Панонске низије, односно Босанске Посавине. Општинска територија има изразито неправилан облик. Протеже се у правцу запад –исток у дужини од око 17,5 км (Јошавица - Ново Село), а сјевер – југ у дужини од око 9,15 км (Врбовац - Пећник). У административно – политичком погледу општина Вукосавље је подјељена на 8 мјесних заједница: Гнионица, Јакеш, Језеро, Јошава, Модрички Луг, Пећник, Срнава и Вукосавље.

Подручје општине се састоји од 13 насељених мјеста - Ада, Гнионица, Јакеш, Језеро, Јошавица, Калуђер, Модрички Луг, Ново Село, Пећник, Поточани, Срнава, Врбовац и Вукодавље, односно 11 катастарских општина (КО) - Ада, Брезик, Гнионица, Јошавица, Калуђер, Ново Село, Оџак, Поточани, Срнава, Врбовац и Вукодавље. Преглед насељених мјеста општине са површинама израженим у км² и ха може се видјети из сљедећег табеларног приказа.

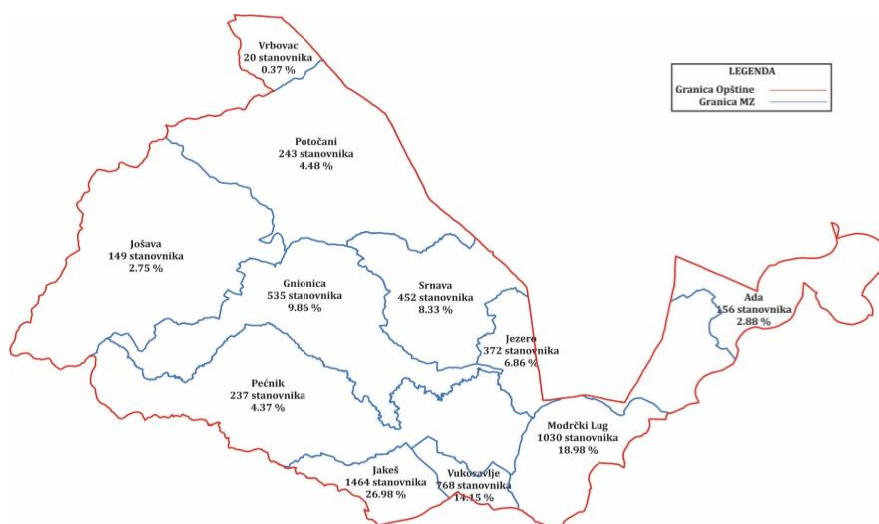
Табела 1. Насељена мјеста општине са припадајућим површинама¹

Р.Бр	Насељено мјесто	Површина (км ²)	Површина (ха)
1.	Ада	2,20	220,38
2.	Гнионица	12,16	1.216,15
3.	Јакеш	2,64	264,12
4.	Језеро	5,42	542,04
5.	Јошавица	10,87	1.086,86
6.	Калуђер ²	-	-
7.	Модрички Луг	4,62	462,14
8.	Ново Село	2,22	222,41
9.	Пећник	13,14	1.313,81
10.	Поточани	12,11	1.211,21
11.	Срнава	5,29	528,68
12.	Врбовац	1,76	176,16
13.	Вукодавље	1,31	130,83
	Укупно	73,75	7.374,77

Просторни распоред насељених мјеста општине Вукодавље приказан је у наредном графичком приказу:

¹ Извор: Општинска управа Вукодавље (Просторни план општине)

² Насељено мјесто Калуђер нема своју територију, већ се само води у регистру Републичког завода за статистику РС

Skica 1: Karta sa brojem stanovnika po naseljenim mjestima

Територија општине граничи са три општине у Републици Српској – Брод, Модрича и Шамац, као и општином Оцак у Федерацији БиХ (Посавски кантон). Граница Републике Хрватске од сједишта општине (насељено мјесто Јакеш) удаљена је око 14 км ваздушне линије, док је сјеверозападна граница општине Вукосавље (засеок Кочијаш) удаљена свега око 3 км ваздушне линије од ријеке Саве која представља међународну границу са сусједном Републиком Хрватском. Када је у питању положај општине Вукосавље, у смислу њене удаљености од неких значајнијих регионалних центара, стање је приказано у сљедећој табели:

Табела 2. Удаљеност општине од регионалних и других центара

Мјесто	Удаљеност (км)
Бања Лука	132
Добој	40
Сарајево	200
Београд	197
Нови Сад	183
Загреб	222
Беч	588
Лука Плоче	378

Релјеф

На подручју општине Вукосавље могу се издвојити двије основне физичко - географске цјелине: низија Посавине у сјеверном и источном дијелу општинске територије чији је најважнији сегмент пространа долина ријеке Босне са уским долинама њених лијевих притока, те брдски масив Вучијак на сјеверозападу и

западу општине.

Из самих назива ових физичко - географских цјелина је видљива вертикална и хоризонтална рашчлањеност рељефа.

Најнижа тачка општине Вукосавље је на излазу ријеке Босне са општинске територије, у атару насељеног мјеста Ново Село и износи 87 м (корито ријеке Босне). Највиша тачка се налази на брдском масиву планине Вучијак. Ријеч је о узвишењу Петар милостиви које има висину од 368 м и лоцирано је у атару насељеног мјеста Јошавица. Просјечна надморска висина подручја општине Вукосавље износи 163 метра.

Геоморфолошки развој условио је различите облике рељефа. Заступљена су два главна генетска типа рељефа: флувијални и крашки тип рељефа.

Флувијални тип рељефа генерално доминира на подручју општине Вукосавље. У долини Босне су нарочито изражени флувио - акумулативни облици рељефа, док у брдском дијелу општине су највише присутни флувио - денудациони облици рељефа.

Крашки тип рељефа је присутан у појединим дијеловима брдског масива Вучијак, тачније у атарима насељених мјеста Јошавица, Гнионица и Пећник (предјели Кирицијске вртаче, Гајеви, Калуђерац, Трешњевача, Камењаша, Сјече, Пећине). Једини површински крашки облици који се јављају су вртаче. Оне су покривене и дјелимично запуњене елувијумом (алувијалне вртаче). У појединим вртачама појављују се мање локве (језерца). Подземни крашки облици су ријетки и мањих димензија. Мерокрас на подручју општине Вукосавље представља најсјевернију појаву краса на простору РС и БиХ.

У рељефу се, што се тиче морфологије рељефа, разликују пространа ријечна долина Босне са мањим долинама њених лијевих притока (Гнионица - Палучак и Јакешница), ограничена брдским масивом Вучијака на сјеверу и сјеверозападу. Сјевероисточне падине Вучијака су се, до изградње канала Свилај - Поточани и пратеће каналске мреже, првенствено преко водотока Јошавица (Јошава), Каменица и Косјерача, директно одводњавале према ријеци Сави. Иначе, водоток Босна представља ерозиону базу и дрен већег дијела простора општине.

У морфологији рељефа посебно се издваја клисурска долина водотока Калуђер у изворишном дијелу тока.

На подручју општине највеће учешће има висински појас са надморском висином 200–300 метара са 31,77%, затим висински појас од 100–150 метара са 29,04% и појас од 150–200 метара са 20,6%. Висински појас до 100 метара учествује у површини општине са 12,33 % од укупне површине територије општине. Свега 6,26% површине општине има висину изнад 300 метара, а учешће терена са надморском висином изнад 350 метара износи свега 0,42% површине општине.

Генерално, низијски терен до 200 метара надморске висине чини 61.97% површине општине Вукосавље.

Равни терени (0-2°) чине 25,92 % укупне површине општине Вукосавље. Повољни нагиби за ратарство и урбанизацију (0-7°) износе око 51,68 % површине општине. Ови терени се првенствено простиру у долинском (низијском) дијелу општине. Учешће умјерено стрмих терена (7-15°) износи 26,07% од укупне површине територије општине.

Простори са нагибом преко 25° (веома стрми и врлетни терени) који се могу ограничено користити, првенствено за шумарство и зимски туризам покривају свега 3,99% површине општине. То су прије свега падине појединих узвишења (Киково брдо, Гричуља, Пресенски вис, Крндија, Нинош) у сјеверозападном дијелу општине, као и изворишни дијелови водотокова (Калуђер, Бијели поток, Јошавица, Ријека). Највећи нагиби су присутни у клисурској долини Калуђера у њеном изворишном

дијелу.

Клима

Шире подручје општине Вукосавље обухвата долину ријеке Босне у њеном доњем току од Добоја до ушћа у Саву, захватајући побрђе и широке алувијалне равни на десној обали Саве. Брдски масиви, односно Вучијак (368 м) и Крњин планина (355 м) западно од ријеке Босне, те ниске планине Требовац (692 м) и Озрен (918 м) источно од ријеке Босне, представљају посебне морфолошке цјелине на овом подручју. Иако висина поменутих брдских масива и ниских планина не прелази 1000 метара, ови масиви богати шумом значајно утичу на климу ширег подручја. Поред наведених топографских фактора, на локалне климатске услове, а нарочито карактеристике преовлађујућих ваздушних струјања и режима падавина изнад разматраног подручја у великој мјери утичу удаљеност од мора и распоред поља високог и ниског ваздушног притиска, односно, положај антициклона и циклона изнад Европе и Атлантског океана.

Простор око доњег тока ријеке Босне и Посавина одликују се умјереноконтиненталном климом са средњом годишњом температуром ваздуха од око 11°C и годишњом количином падавина од око 850 мм.

Због отворености доњег тока Босне према западу, сјеверу и сјевероистоку, ово подручје је изложено честим сјеверозападним и западним продорима влажног атлантског ваздуха који доноси значајне количине падавина, нарочито током периода мај - јул. Количине падавина за топлији дио године чине 56% укупне количине падавина, што потврђује континенталност режима падавина на овом подручју.

Ради детаљнијег испитивања климатских услова подручја општине Вукосавље анализирани су расположиви подаци метеоролошких мјерења и осматрања за период 1951-2004. година, за метеоролошку станицу Модрича која се налази око 3,2 км југоисточно од центра насељеног мјеста Јакеш, на надморској висини од 115 метра, што се може узети као релевантан показатељ климатских прилика у општини Вукосавље.

Климатске промјене се осјећају и на подручју општине Вукосавље, што се испољава у порасту средње годишње температуре ваздуха за 0,6–0,8°C и повећању количине падавина за 20-60 мм у периоду 1981-2010. година у односу на период 1961-1990. година.

Температура ваздуха

Локални услови рељефа и мала надморска висина ширег подручја условљавају умјереноконтиненталну климу са врло уједначеним термичким условима. Током већег дијела године (април - октобар) средње мјесечне температуре ваздуха су веће од 10°C, док су остали мјесеци хладни са знатно нижим температурама. Зиме су овде често оштре, а лjeta умјерена. Просјечна годишња температура ваздуха у доњем току ријеке Босне, сјевероисточно од Модриче креће се око 12°C, а јужно и западно од Модриче око 10,8°C. Анализа средњих мјесечних температура ваздуха показује да је најнижа температура у јануару, када износи - 0,9°C, док је најтоплији мјесец јул са просјечном температуром ваздуха од 20,7°C. Услјед глобалних промјена климе у току последње деценије 20. вијека забиљежен је пораст температуре ваздуха како на глобалном, тако и на локалном нивоу. Просјечне годишње температуре ваздуха на ширем подручју у току последње деценије 20. вијека веће су у просјеку за 0,3°C у односу на стандардни 30-годишњи просјек 1961-1990. година. У наредним табелама

приказано је стање средњих вриједности температуре³.

Табела 3. Средња мјесечна температура (°C)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Сред. Год.
-0.9	2.0	6.3	10.9	15.9	19.6	20.7	20.2	16.4	11.1	5.9	1.1	10.8

Табела 4. Средња максимална температура ваздуха (°C)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Сред. Год.
2.6	6.2	12.0	16.9	22.1	25.6	26.9	27.0	23.1	17.3	10.7	4.5	16.2

Табела 5. Средња минимална температура ваздуха (°C)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Сред. Год.
-4.6	-2.3	0.9	5.0	9.3	13.1	14.2	13.8	10.4	5.6	1.7	-2.5	5.4

Табела 6. Апсолутна максимална температура ваздуха

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Сред. год.
19.7	22.4	26.8	30.8	34.8	37.5	41.5	41.2	35.5	30.4	28.0	19.8	41.5

Табела 7. Апсолутна минимална температура ваздуха

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Сред. год.
-27.0	-21.0	-19.0	-3.0	-0.4	3.0	6.5	5.5	-1.0	-5.2	-14.6	-21.0	-27.0

Мраз

Велика учесталост појаве мразева (дани са минималном температуром ваздуха испод 0°C) и магле представља такође значајну карактеристику климе ширег подручја општине Вукосавље. Годишње, у долини ријеке Босне јавља се у просјеку од 79 до 92 дана са мразом, и то претежно од октобра до априла, уз ријетке појаве током маја и септембра мјесеца.

Број дана са јаким мразом (дани са минималном дневном температуром ваздуха нижом од -10°C) износи годишње у просјеку 9,6 дана.

Осунчавање и облачност

Дужина трајања сунчевог сјаја (стварно трајање сијања сунца) на ширем подручју износи просјечно годишње испод 2000 часова. Најдуже просјечно трајање сијања Сунца јавља се у јулу, док се у новембру и децембру јавља минимум осунчавања.

Влажност ваздуха

³ Извор: Метеоролошка станица Вукосавље

Релативна влажност ваздуха је висока и у просјеку годишње износи 79%. Од септембра до марта релативна влажност ваздуха је висока и износи преко 80%. Највеће вриједности релативне влажности ваздуха се јављају у новембру, децембру, јануару и фебруару и у просјеку износе преко 85 %, док се најмања вриједност јавља у периоду од априла до августа и износи у просјеку око 75 % на ширем подручју.

Падавине

Просторна расподјела годишњих количина падавина указује да се у току године излучи у просјеку око 848 мм на подручју градског насеља Модриче. У брдским предјелима западно од Модриче (Вучијак) излучује се већа количина воденог талога, у просјеку изнад 850 мм годишње.

У погледу карактеристика режима падавина, шире подручје се налази у зони која има обиљежја континенталног плувиометријског режима. Наиме, расподјела падавина у току године показује да се максималне количине падавина јављају током друге половине прољећа и прве половине љета, тј. у периоду мај-јули. Током овог периода, на подручју доњег тока ријеке Босне излучи се око једне трећине годишње суме падавина, са максимумом у јуну, који у Модричи износи 96,9 мм. У наредним табелама приказано је кретање количине падавина према различитим критеријумима (средње мјесечне и максималне дневне количине и број дана са сњежним покривачем)⁴.

Табела 8. Средње мјесечне количине падавина (мм)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Сред. год.
57.9	56.1	55.3	72.5	70.4	96.9	90.0	67.7	68.2	55.9	77.8	78.9	847.6

Табела 9. Максималне дневне количине падавина (мм)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Сред. год.
33.8	41.3	40.1	52.2	36.0	56.2	65.8	86.5	60.0	31.4	34	31.0	86.5

Табела 10. Број дана са сњежним покривачем

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Сред. Год.
16.4	10.0	2.5	0.1							2.3	10.4	41.7

Снијег се на овом подручју јавља углавном од новембра до априла, а веома ријетко у мају, јуну и октобру. Средњи број дана са сњежним покривачем већим од 1 цм износи 42 дана. Просјечна максимална висина сњежног покривача у приобаљу Саве се креће око 30 - 40 цм, са максимумом од 60 цм. С обзиром да шире подручје припада ниској перипанонској области, сњежни покривач је нестабилан и након краћег трајања се отапа, а затим поново формира.

Земљишни ресурси

⁴ Извор: Метеоролошка станица Модрича,

Укупна површина општине Вукосавље износи 73,75 км² или 7.374,77 ха⁵, а из наредне табеле се види структура земљишта према начину кориштења. Из табеле је видљиво да је учешће пољопривредног и шумског земљишта готово изједначено (око 48%), док грађевинско земљиште и водене површине имају учешће нешто веће од 2%.

Табела 11. Структура земљишта према начину кориштења подручју општине Вукосавље (ха)⁶

Пољопривредно земљиште	Шумско земљиште	Грађевинско земљиште	Водене површине	УКУПНО
3.557,81	3.517,82	148,89	150,26	7.374,77

Пољопривредно земљиште

Пољопривредно земљиште представља природно богатство и добро од општег интереса и као такво представља једну од највриједнијих категорија за развој.

Од укупне површине општине, која износи 7.374,77 ха, пољопривредно земљиште заузима 3.557,81 ха, што чини 48,2%. У структури пољопривредног земљишта највише су заступљене оранице са 1.839,63 ха, окућнице са 247,59 ха, те пољопривредно земљиште са комбинованом пољопривредном производњом са 230,22 ха. Површине под ливадама и пашњацима су подједнако заступљене. Пашњаци су заступљени са 182,52 ха, а ливаде са 146,77 ха. Најмање површина је под воћњацима и оне износе 38,19 ха, а површине под рибњацима су заступљене у износу од 1,22 ха. Категорија остало пољопривредно земљиште заузима значајне површине од 783,34 ха.

У сљедећој табели приказане су категорије пољопривредног земљишта по заступљености у укупном износу.

Табела 12. Категорије пољопривредног земљишта према заступљености⁷

Пољопривредно земљиште	Површина (ха)	Заступљеност (%)
Оранице	1.839,63	53.02
Остало пољопривредно земљиште	783.34	22.58
Окућнице	247.59	7.14
Пољопривредно земљиште са комбинованом пољ. производњом	230.22	6.64
Пашњаци	182.52	5.26
Ливаде	146.77	4.23
Воћњаци	38.19	1.10

⁵ Ова површина је добијена картометријским поступком у AUTO CAD програму и узима се као референтна површина,

⁶ Извор: Просторни план општине Вукосавље 2013-2033,

⁷ Извор: Општинска управа Вукосавље

Рибњаци	1.22	0.04
УКУПНО	3.469,47	100,00

Из табеларног приказа видљиво је да у структури пољопривредног земљишта највише има ораница, и то 53,02% што значи да се велики дио земљишта обрађује. Најмање површина се налази под воћњацима и ливадама.

У оквиру пољопривредног земљишта обрадиве површине (оранице, ливаде, воћњаци, виногради и др.) заузимају преко 2.430 ха што чини 70,02%. У структури обрадивог пољопривредног земљишта највише су заступљене оранице.

Са аспекта природних услова и погодности за обављање пољопривредних активности, предметни простор се може сврстати у три пољопривредна подручја - пољопривредне зоне:

- Равничарско подручје ријечних долина (80 - 150 м надморске висине) - заступљено у равничарским дијеловима, односно у долинама ријека Босне, Палучак, Гнионице, Јошаве, те доњих дијелова тока Гнионице, Пећничке ријеке и Калуђера, као и подручје латералног канала Свилај – Поточани, односно насељена мјеста Ново Село, Ада, Језеро, Модрички Луг, Вукосавље, те дио насељених мјеста Јакеш, Пећник, Срнава, Гнионица и Поточани,
- Брежуљкасто подручје (150 - 250 м надморске висине) - обухвата дијелове насељених мјеста Јакеш, Гнионица, Пећник, Срнава, Јошавица, Поточани и Врбовац. Заузима површину од 826.04 ха или 23.81 % и пружа добре услове за воћарско - ратарску производњу,
- Брежуљкасто - брдско подручје (250 - 400 м надморске висине) - обухвата дијелове насељених мјеста Јошавица, Гнионица, Поточани и Срнава.

Шумски ресурси

Шуме и шумска земљишта на подручју општине Вукосавље налазе се у оквиру "Добојско - Дервентског" шумско – привредног подручја. Укупна површина шумског земљишта у државној и приватној својини износи 3.517,82 ha⁸.

Шумама и шумским земљиштем у државној својини газдује Министарство пољопривреде шумарства и водопривреде, док је коришћење шума повјерено ЈП "Шуме РС", преко Шумског газдинства "Добој" – Добој, у оквиру којег се налази Шумска управа Модрича, док оним у приватном власништву газдују њихови власници, а стручни послови су повјерени локалном шумском газдинству. Стање површина под шумом и шумским земљиштем на подручју општине Вукосавље у односу на категорију власништва дато је у сљедећој табели.

Табела 13. Стање шумских површина (ха)⁹

⁸ Према подацима добијених на основу обраде дигиталног картографског материјала из пројекта вођеног од стране ЕЕА (European Environmental Agency) под називом CORINE LAND COVER 2012, шуме и шумско земљиште на подручју општине Вукосавље заузима 3.517,82 ха, док је прије 6 година та површина била нешто мања и износила 3.191,27 ха.

⁹ Извор: Општинска управа Вукосавље

Категорија	Високе шуме са природном обновом	Шумске културе	Изданачке шуме	Површине подесне за пошумљавање и газдовање	Површине неподесне за газдовање	Узурпације	Укупно
Државно	278.15	192.64	594.83	4.62	8.28	1.420.27	2.498.79
Приватно	1.047.93	0	821.4	0	0	0	1.869.33
Укупно	1.362,08	192,64	1.416,23	4,62	8,28	1.420,27	4.368,12

Стање шумског фонда државних шума (структура дрвне залихе у м³ и просјечног периодичног запреминског прираста) на подручју општине Вукодавље дато је у сљедећој табели.

Табела 14. Стање шумског фонда државних шума (м³)¹⁰

Врста дрвећа	Залиха свеукупне дрвне масе (м ³ /ха)	Годишњи запремински прираст (м ³ /ха)
Високе шуме са природном обновом		
Четинари	0.92	0.03
Лишћари	207.27	5.55
УКУПНО	208.19	5.58
Шумске културе		
Четинари	90.60	5.38
Лишћари	86.08	3.64
УКУПНО	176.68	9.02
Шумске културе - минирано		
Четинари	206.25	8.20
Лишћари	55.08	2.73
УКУПНО	261.33	10.94
Изданачке шуме		
Четинари	0.37	0.01
Лишћари	146.85	4.79
УКУПНО	147.22	4.80
Изданачке шуме – минирано		
Четинари	0.00	
Лишћари	84.68	
УКУПНО	84.68	

¹⁰ Извор: Општинска управа Вукодавље

Приказ стања шума и етата по газдинским класама за дат је у сљедећој табели.

Табела 15. Стање газдинских класа

Газдинска класа	Дрвна маса		Једногодишњи прираст		Етат за 10 година	
	Укупно (м ³)	м ³ /ха	м ³ /ха	Укупно (м ³)	м ³ /х	Укупно (м ³)
Високе шуме букве	10.157,77	247,99	6.24	255,79	50,9	2.088,44
Високе шуме букве, храста китњака и осталих лишћара	126.347,90	243,47	5.36	2.783,92	41,87	21.727,28
Високе шуме букве и осталих лишћара	9.162,52	169,00	4.79	259,70	32,00	1.734,92
Високе шуме храста китњака са буквом и осталим лишћарима	88.584,92	213,29	4.63	1.922,73	37,88	15.734,05
Високе шуме храста лужњака и осталих лишћара	931,55	197,00	4.36	20,62	36,00	170,23
Висока шума племенитих и осталих лишћара	1.607,12	117,00	4.23	58,10	17,00	233,51
Изданачке шуме букве, храста	29.273,92	174,01	4.82	811,47	31,2	5.253,16
Изданачке шуме храста	55.261,43	162,87	4.10	1.390,84	28,0	9.503,33
Изданачке шуме граба и осталих лишћара	26.268,58	146,31	4.09	734,59	23,57	4.231,15
Изданачке шуме цера и осталих лишћара	10.964,18	196,82	4.21	234,44	33,54	1.868,47
Изданачке шуме багрема и осталих лишћара	2.277,71	66,81	3.12	106,47	7,45	253,90
Изданачке шуме јоха и топола	7.300,96	163,95	4.58	204,16	32,4	1.443,26
Укупно	368.138,5	196,94	4.70	8.782,83	34,3	64.241,7

Приказ стања шума и етата по катастарским општинама (без КО Ново Село и за цјеловите КО Брезик - Модрички Луг, Вукосавље - Јакеш, Калуђер - Пећник) дат је у сљедећој табели.

Табела 16. Стање шума и шумског земљишта по катарским општинама

Назив КО	Дрвна маса		Једногодишњи прираст на подручју КО		Етат КО за 10 година	
	Укупно у м ³	м ³ /ха	м ³ /ха	Укупно у м ³	м ³ /ха	Укупно у м ³
Ада	1.607.12	117.00	4.23	58.10	17.00	233.51
Брезик	5.633.45	172.67	4.69	153.11	34.91	1.138.93
Врбовац	6.739.24	158.74	4.70	199.47	33.98	1.442.77
Вукосавље	12.152.30	132.88	4.27	390.05	19.43	1.776.50
Гнионица	153.534.11	236.03	5.00	3.252.88	39.56	25.733.27

Јошавица	383.99.96	219.76	4.93	861.54	43.78	7.650.32
Оџак	2.495.58	170.74	4.16	60.81	31.41	459.13
Пећник	47.932.65	170.04	4.51	1.271.06	30.59	8.623.08
Поточани	80.827.56	188.01	4.57	1.966.47	32.01	13.761.61
Срнава	18.816.57	136,92	4.14	569.35	24.90	3.422.58
Укупно	36.8138.56	196.94	4.70	8.782.83	34.37	64.241.70

Из анализе стања у области шумских ресурса уочљиво је да општина Вукосавље на свом подручју располаже са одређеном ресурсном основом за покретање капацитета из области примарне и финалне прераде дрвета.

Лов и риболов

На подручју општине Вукосавље заступљене су и различите врсте дивљачи, карактеристичне за равничарска подручја. У наредној табели приказане су врсте и бројно стање дивљачи.

Табела 17. Бројно стање дивљачи на подручју општине Вукосавље ¹¹

Стање дивљачи	Оптималан број	Процијењено бројно стање
Срнећа дивљач	320	320
Дива свиња	30	30
Зеца	852	852
Фазан	820	820

Из табеле се види да постоје значајне популације срнеће и зечије дивљачи и фазана. Такође, у знатној мјери је заступљена и популација дивље свиње.

У циљу успјешнијег управљања фондом дивљачи, на подручју општине, односно припадајућег ловишта налази се и значајан број ловно-техничких објеката, што се може видјети из наредне табеле.

Табела 18. Стање ловно-привредних објеката на подручју општине Вукосавље ¹²

Ловно-привредни објекти	Број објеката
Хранилишта за длакаву дивљач	39
Хранилишта за пернату дивљач	46
Солишта	46

¹¹ Извор: Елаборат о успостављању ловно-привредних подручја Републике Српске (МПШВ, 2015. година)

¹² Извор: Елаборат о успостављању ловно-привредних подручја Републике Српске (МПШВ, 2015. година)

Појилишта	0
Ловачке колибе	0
Ловачке куће	3
Затворене чеке	31
Остале чеке	23

Послови организације узгоја, заштите и организације лова дивљачи повјерено је Ловачком удружењу „Фазан“. Ово удружење формирано је 1994. године и броји око 150 чланова. Структура чланства је мултиетничка. Удружење има стално запосленог ловочувара, док се остали послови (администрација) обављају по потреби. Удружење се финансира искључиво од чланарине ловаца – чланова удружења.

Површина ловишта којим газдује удружење износи 11.794 ха.

На подручју општине Вукосавље утврђена су рибарска подручја којом се риболовне воде на подручју општине могу користити за спортско-риболовне сврхе. Рибарска подручја општине чине:

- Риболовна вода ријеке Босне у дужини 5,6 км,
- Риболовне воде – мање рјечице, притоке Босне: Јакешница и Гнионица,
- Вјештачка језера у Модричком Лугу,
- Вјештачка језера „Жутани“ у Језеру и
- Вјештачко језеро „Фазануша“.

Рибарским подручјем општине Вукосавље газдује Спортско-риболовно друштво „Смућ“, које егзистира од 2008. године. Друштво се углавном финансира од чланарине. Друштво посједује властиту рибарску кућу на језеру „Фазануша“.

Из приказано се види да општина Вукосавље располаже са веома значајним фондом дивљачи, као и ловно-техничким објектима, што пружа солидну основу за развој ловног туризма у овој општини. Такође, општина располаже и са значајним ресурсима у области риболова.

Хидрографске карактеристике

Територија општине Вукосавље припада обласном ријечном сливу ријеке Саве. Најзначајнији водни потенцијал на подручју општине је ријека Босна. Ријека Босна дренира централне дијелове динарског крашког масива и централни дио Босне, а улива се у ријеку Саву код Шамца. Површина слива износи 10.663 км². Већи водотоци који се налазе на подручју општине Вукосавље су Јакешница, Гнионица, Јошавица (Јошава), Пећничка ријека (Поток Пећника), Калуђер и Палучак. Мањи водотоци су Врбовац, Дреновац, Рајковац, Гвоздењак, Милићевац, Кацевић, Црвени поток, Срнавица, Бијели поток и Косовац.

Поред ових водотока на подручју општине Вукосавље постоји и каналска мрежа. Најзначајнији вјештачки водоток је канал Срнава - Поточани - Свилај који одводњава источне падине Вучијака према ријечи Сави. Сјевероисточне падине Вучијака су се до изградње овог главног ободног канала и пратеће каналске мреже првенствено преко водотока Јошавица, Каменица и Косјерача директно одводњавале према ријечи Сави. Други значајан вјештачки водоток јесте Гнионички канал који је

1970 - их година директно повезао водотоке Јакешница и Гнионица.

Природна језера не постоје на подручју општине Вукосавље. Вјештачке акумулације су присутне у напуштеним шљункарама, од којих се језера нешто веће површине налазе на локалитетима Жутан (два језера), Тук (три језера), те уз водоток Палучак (језеро Фазануша). Мањи шарански рибњаци постоје на подручју насељених мјеста Гнионица и Поточани (Пландиште и двије локације у Дреновцу).

Поред слива ријеке Босне, воде сјеверног и сјевероисточног дијела општине Вукосавље гравитирају према ријеци Сави (директни слив Саве).

Сагледавајући хидрогеолошке прилике, главни водоток је ријека Босна која протиче рубним дијелом општине Вукосавље. Заобаља ријеке Босне су значајни ресурси подземних вода. Као једно од битних подземних водних тијела на простору БиХ идентификовано је подземље које се простире између Посавске Махале и Горње Дубице на сјеверу, падина Вучијака на западу, те долине ријеке Босне на истоку и југу. Ријеч је о подземном водном тијелу интергрануларне порозности. Треба нагласити да је у ранијој студијској и просторно - планској документацији приобаље Босне од Модричког Луга до Доње Дубице било планирано као потенцијално извориште подземних вода са издашношћу $Q=2000$ л/сек.

На овој ријеци, на подручју општине Вукосавље, привредном друштву „Еро Hydro Snaga“ д.о.о. Модрича, додијељена је концесија за изградњу МХЕ „Цијевна 7“, пројектоване снаге 9,82 MW. За те сврхе обезбијеђена је еколошка дозвола која се односи на акумулацију укупне запремине 7,9 милиона m^3 , Брана бетонско – гравитационог типа са пратећим објектима и други пратећи објекти (управна зграда и др.).

Рудно-минерална налазишта

На територији општине Вукосавље откривено је неколико лежишта и појава минералних сировина¹³ и то претежно техничко - грађевинског камена кречњака.

Технички грађевински камен - кречњак

Рјешењем Министарства индустрије, енергетике и рударства одобрено је експлоатационо поље техничког грађевинског камена - кречњака на лежишту "Пећник", чије су прогнозне количине приказане у наредној табели.

Табела 19. Прогнозиране количине техничког грађевинског камена - кречњака на лежишту Пећник

Категорија	Површина (m^2)	Средња дебљина (m')	Запремина $V=P \times Sd$ (m^3)	
Билансне	A	21.190	13,22	280.132
	B	74.200	13,47	999.474
	C1	23.780	29,43	699.845
УКУПНО БИЛАНСНЕ РЕЗЕРВЕ A+B+C1			1.979.451	

¹³ Подаци о минералним сировинама су добијени од надлежног Министарства индустрије, енергетике и рударства, као и од представника општине и концесионара.

Ванбилансне	C2	444.400	15,00	6.666.000
УКУПНО ВАНБИЛАНСНЕ РЕЗЕРВЕ C2				6.666.000

Шљунак

У приобаљу ријеке Босне присутна је експлоатација шљунка која се већим дијелом одвија на подручју општине Модрича, осим на локалитету Даулије на подручју насељеног мјеста Ново Село, гдје се саобраћајно приступа са подручја општина Модрича и Шамац. Годишња количина пијеска и шљунка која се експлоатише са ријеке Босне у граничном подручју ове двије општине се процјењује на око 500.000 m³.

Кварцини пијесак

Кварцини пијесак је констатован у зони Горње Јошаве. На овом локалитету нису извођена систематска детаљна геолошка истраживања, тако да нису утврђене резерве овог минералног ресурса. Неопходно је у перспективи да се изведу детаљна истраживања и утврди могућност за експлоатацију овог минералног ресурса.

Енергетски потенцијали

Вјетар, тј. ваздух у кретању може се користити као енергетски извор помоћу одговарајућих вјетрењача, гдје се енергија вјетра претвара у механичку енергију, а може послужити за погон млинова, пумпи за воду или генератора за производњу електричне енергије широке намјене. Услов коришћења енергије вјетра помоћу вјетрењача јесте постојање довољног потенцијала ове енергије на мјестима трансформације. То значи да се вјетрењаче могу градити само на мјестима гдје има довољно вјетра током године. Оптимална брзина вјетра треба да се креће око 8.5 м/сек., а минимална око 3 м/сек. Прије избора локације за грађење вјетрењаче морају се провести детаљна метеоролошка истраживања, испитати смјерови вјетра, те утврдити број вјетровитих дана у години. У вријеме повећаних потреба за енергијом, изградња енергетских вјетрењача има пуно оправдање. Сам простор општине није посебно перспективан за коришћење снаге вјетра. За подручје општине Вукосавље према Свјетском атласу вјетра, средња годишња брзина вјетра на висини од 50 м изнад земљишта (период 1997 - 2006. година) око 4.3 м/сек.

Биомаса као енергетски потенцијал има низ предности у односу на фосилна горива. Биомаса не садржи низ штетних састојака у односу на фосилна горива. Она не доприноси акумулацији CO₂, а мали садржај сумпора, пепела и обично мањи садржај азота сврстава биомасу у чиста горива. Биомаса је један од обновљивих извора енергије који се може примијенити као енергетски извор. Биомаса није само извор хране, енергије и традиционално добра сировина, већ и неопходан стабилизатор микро и макро климе, те воде и тла.

На подручју општине најзначајнији видови биомасе су огревно дрво, дрвни отпад и отпад из пољопривредне производње. Она представља главни енергент који се користи за загријавање стамбених објеката. Иначе, у погледу огревног дрвета и дрвног отпада треба поменути да је посјечена бруто дрвна маса на подручју општине Вукосавље 2013. године износила 5.323 м³ лишћара и 668 м³ четинара.

Сунчевој енергији као виду обновљиве енергије у будућности треба обратити посебну пажњу и, у складу са потребама и могућностима, приступити њеном искориштавању. Коришћење сунчеве или соларне енергије, на разматраном простору, је сведено на појединачне случајеве. Она се преваходно може користити за припрему топле потрошне воде помоћу сунчаних колектора са грејним медијем и за добијање електричне енергије помоћу фотонапонских колектора. Средња годишња озраченост водоравне површине укупним сунчевим зрачењем на подручју општине Вукосавље износи 1250 - 1300 kWh/m².

Природно и културно-историјско наслеђе

Једна од најзначајнијих одлика природе општине Вукосавље јесте постојање мерокраса, односно непотпуно развијеног краса, што за резултат има постојање само појединих крашких облика, првенствено вртача. У том погледу се нарочито истиче предио Кирицијске вртаче на граници насељених мјеста Гнионица и Јошавица.

На територији данашње општине Вукосавље, некад раније (прије ратних дешавања) било је планирано заштићено подручје природе - парк природе (посебни природни предио) "Вучијак" који се простирао на територији три тадашње општине: Модрича, Оцак и Босански Брод. Такође, у то вријеме, као хидролошки споменици природе су планирани и сљедећи водотоци:

- Бијели поток,
- Калуђер,
- Јакешница,
- Пећничка ријека.

Простор општине тангира значајан национални споменик БиХ - стари град Добор који се налази у контактної зони општина Модрича и Вукосавље. Ријеч је о праисторијској градини, римском и ранословенском утврђењу, средњовјековном граду и средњовјековној некрополи. Локалитет је смјештен на доминантном бријегу између корита ријеке Босне и потока Муњаче. Средњовјековни град Добор подигнут је у вријеме борби угарских краљева и босанских банова које су се у 13. и 14. вијеку водиле за посјед бановине Усоре. Због изузетно важног стратешког положаја ("врата Босне") често је рушен и обнављан. Његов садашњи изглед развијеног бурга потиче из прве половине 15. вијека. У његовој непосредној близини, са сјеверне стране, налазе се остаци старе цркве код извора Пецаре (Црквина), а на сусједном брду - праисторијска градина. Оба сусједна локалитета су на територији општине Модрича.

Из праисторијског доба постоје:

- Крндија, Поточани. Палеолитско налазиште. Сондирао Ђ. Баслер 1960. Археолошки материјал налази се при самој површини, а потиче из најстаријих фаза млађег палеолитика.
- Пивница (Градић), Поточани. Праисторијска градина. Смјештена је на омањем, издвојеном брду стрмих падина. Истраживао А. Бенац 1958. и 1960. Типолошке и орнаменталне одлике керамичких израђевина у потпуној су сагласности с одговарајућим налазима на другим насељима ове културе. Посебан значај овог насеља је у томе што је оно једино налазиште костолачке културе са њеним чистим одликама и њен је најизразитији представник. Осим керамичког, међу материјалом овог насеља истичу се налази бакарних игала и ситних бакарних израђевина које личе на малу округлу дугмад.

Из античког доба:

- Орашће, Срнава. Римско насеље. Површинским прегледом нађени су остаци римске керамике (terra sigillata) и грађевинске опеке. Локалитет је скромне величине.

Из средњег вијека:

- Гробље на липи, Поточани. Средњовјековна некропола. Сачувано око сто споменика у облику аморфних стела, од којих је око 20 украшених мотивом крста.

Касни средњи вијек.

- Селиште, Велики Дреновац - Поточани. Средњовјековна некропола. Од првобитних око 50 стећака сачувана су само 4 споменика у облику сандука.

Закључак

Општина Вукодавље има веома повољан гео-стратешки и саобраћајни положај, који се огледа у близини сусједних општина Модрича у Републици Српској и Озак у Федерацији БиХ. Поред овог, значајна је и близина града Добоја, као регионалног центра. Такође, посебно је значајан саобраћајни положај општине, с обзиром на близину жељезничких транспортних зона, као и пролазак ауто-пута Коридор Vc, који пролази кроз ову општину.

Посматрајући рељеф и климатске прилике исти имају позитиван утицај на будуће развојне процесе општине. У погледу рељефа, општину карактерише равничарско-брежуљкасто подручје са просјечном надморском висином од 162 метра. Посматрајући климатски аспект, на подручју општине преовлађује умјерено-континентална клима, са просјечном средњом годишњом температуром од 11°C.

Општина Вукодавље располаже са веома значајним земљишним ресурсима, нарочито квалитетним пољопривредним земљиштем које чини више од 47% од укупне површине територије општине.

Подручје општине карактерише и шумско земљиште одређене економске вриједности. Овај земљишни ресурс обезбијеђује годишњи етат шумских дрвних сортимената у износу од око 6.500 метара кубних, углавном храста, букве и других лишчара, што може бити основа за покретање мањих прерађивачких капацитета за прераду дрвета.

Поред шумских дрвних сортимената, значајни су и други шумски ресурси, као што је ловни потенцијали. Значајан фонд дивљачи и ловно-технички објекти могу бити добра основа за развој ловног туризма.

Од енергетских потенцијала, значај за будући развој општине могу имати биомаса (шумски отпад и отпад из области пољопривреде) и енергија сунца.

Што се тиче минералних сировина, утврђене су значајне резерве техничког камена – кречњака чије су билансне и ванбилансне резерве утврђене у количини од 6.666.000 метара кубних. Такође, утврђена су и налазишта кварцног пијеска, али нису вршена детаљна истраживања.

Општина Вукодавље располаже и са другим природним и културно-историјским потенцијалима, као што су неколико водотока, предјели планине Вучијак, као и неколико културно-историјских споменика. И они, такође, могу бити добра основа за развој туристичких активности у општини Вукодавље.

ДЕМОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

У тексту о кретању становништва и домаћинстава биће коришћени подаци из званичних пописа становништва (1948–1991. година), пописа домаћинстава РС из 1996. године, а најновији подаци о броју становника и домаћинстава биће дати у виду коначних резултата Пописа 2013. године објављених од стране Агенције за статистику БиХ. У дијелу који се бави структурама становништва (полна, старосна, образовна и национална) биће коришћени подаци из пописа 2013. године.

Према посљедњем попису становништва обављеног 2013. године, на подручју општине пописано је укупно 4.576 становника.

Кретање броја становника на подручју општине по насељеним мјестима од 1948. године до 2013. године приказано је у наредној табели¹⁴.

Табела 20. Кретање броја становника по насељеним мјестима (1948-2013. година)

Редни број	Насељено мјесто	Број становника						
		1948	1953	1961	1971	1981	1991	2013
1	Ада	126	131	213	275	270	279	129
2	Гнионица	755	829	885	910	906	918	384
3	Јакеш	1.010	1.111	1.259	1.675	1.930	2.517	1.379
4	Језеро	68	69	75	94	107	120	310
5	Јошавица	359	384	405	412	288	252	147
6	Калуђер							0
7	Модрички Луг	414	455	516	686	791	1002	996
8	Ново Село	0	0	0	0	0	0	0
9	Пећник	1245	1216	1449	1608	1645	1389	170
10	Поточани	873	811	894	995	1033	886	188
11	Срнава	639	622	692	797	852	880	231
12	Врбовац ¹⁵	36	52	55	66	64	50	20
13	Вукосавље							713
УКУПНО		5.525	5.680	6.443	7.518	7.886	8.293	4.667

Из табеле је видљиво да је број становника општине Вукосавље континуирано растао у периоду 1948 - 1991. година. Просјечна годишња стопа кретања становништва у том периоду је била 9,5%. Ратна дешавања у периоду 1992 - 1995. година условила су демографски пад. Резултати Пописа 2013. године указују на велики демографски пад у периоду 1991 - 2013. година, пошто је број становника опао на 4.667 становника¹⁶.

¹⁴ Извор: Републички завод за статистику и Агенција за статистику БиХ (пописи: 1948,1953, 1961, 1971, 1981, 1991 и 2013. година-Агенција за статистику БиХ)

¹⁵ Пошто насељено мјесто Калуђер нема своју територију, а насељено мјесто Ново Село нема сталних становника, може се закључити да у насељеном мјесту Врбовац 2013. године живи 20 становника

¹⁶ Према процјенама Републичког завода за статистику РС, а на основу резултата пописа из 2013. године и праћења природног и миграционог кретања становника са подручја општине Вукосавље, број становника у 2014. години на 4.359 и у 2015. години на 4.358 становника.

Стање становништва у погледу старосне доби, по десетогодиштима и насељеним мјестима приказано је у слjedeћој табели¹⁷.

Табела 21. Преглед структуре становништва по старости, полу и насељеним мјестима¹⁸

Територија	Пол	Укупно	Старост									Пунољетно становниш.	Просјечна старост
			0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80 +		
ВУКОСАВЉЕ	Укупно	713	78	87	81	122	109	98	75	47	16	568	38,65
	Мушки	357	39	46	40	62	58	52	35	19	6	284	37,84
	Женски	356	39	41	41	60	51	46	40	28	10	284	39,46
ГНИОНИЦА	Укупно	384	27	44	28	46	54	44	62	54	25	323	46,59
	Мушки	187	12	20	19	24	33	22	30	19	8	158	44,27
	Женски	197	15	24	9	22	21	22	32	25	17	165	48,80
ЈАКЕШ	Укупно	1.379	127	160	188	189	220	208	157	102	29	1.127	40,01
	Мушки	703	66	89	97	109	107	106	67	47	15	566	38,74
	Женски	676	61	71	91	80	113	102	90	54	14	561	41,33
ЈЕЗЕРО	Укупно	310	18	44	31	36	49	35	38	42	17	258	44,90
	Мушки	151	9	23	19	16	32	18	12	17	5	124	41,48
	Женски	159	9	21	12	20	17	17	26	25	12	134	48,14
ЈОШАВИЦА	Укупно	147	21	16	15	18	21	13	13	23	7	112	41,58
	Мушки	70	9	6	10	8	13	6	7	9	2	55	40,66
	Женски	77	12	10	5	10	8	7	6	14	5	57	42,42
МОДРИЧКИ ЛУГ	Укупно	996	136	140	165	158	150	121	82	39	7	749	34,15
	Мушки	509	71	78	85	79	81	60	35	19	1	379	33,08
	Женски	487	65	62	78	79	69	61	47	20	6	370	35,26
НОВО СЕЛО	Укупно	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мушки	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Женски	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ПЕЋНИК	Укупно	170	4	4	12	12	20	29	22	54	13	163	57,55
	Мушки	92	3	3	8	9	12	18	9	25	5	86	53,64
	Женски	78	1	1	4	3	8	11	13	29	8	77	62,15
ПОТОЧАНИ	Укупно	188	3	21	12	25	28	23	21	43	12	169	50,63
	Мушки	97	3	11	5	12	18	13	10	19	6	88	49,15
	Женски	91	-	10	7	13	10	10	11	24	6	81	52,20
СРНАВА	Укупно	231	14	18	40	30	37	37	16	27	12	202	43,49
	Мушки	112	6	10	22	13	18	22	5	13	3	99	42,02
	Женски	119	8	8	18	17	19	15	11	14	9	103	44,88

Просјечна старост становника општине Вукосавље је (без укљученог насељеног мјеста Ново Село) је 44,17 година, што је изнад просјека старости Републике Српске који се креће нешто више изнад 39 година. Из табеле се види да је најмлађа популација становништва присутна у насељеним мјестима Модрички Луг са 34,15 година просјечне старости и Вукосавље са 38,65 година просјечне старости. Најстарија популација становништва живи у насељеним мјестима Пећник са просјечном старошћу од 57,55 година и Поточани са просјечном старошћу од 50,63 године.

¹⁷ Модификовано према резултатима пописа 2013. године (Агенција за статистику БиХ)

¹⁸ Модификовано према резултатима пописа 2013. године (Агенција за статистику БиХ)

Од укупног броја становника, 3.671 становник или 80,22% је пунољетан, док је остатак, односно 905 становника је старости испод 18 година.

Када је у питању етничка структура становништва Бошњачког становништва је 46,7% у укупном становништву, затим Срба 32,48%, Хрвата 16,6% и осталих¹⁹ 3,19% од укупног броја становника општине. Стање становништва према етничкој структури приказано је у наредној табели.

Табела 22. Етничка структура становништва²⁰

Пол	Укупно	Етничка / Национална припадност					
		Бошњаци	Хрвати	Срби	Не изјашњава се	Остали / Роми	Непознато
Укупно	4.667	2.180	776	1.516	32	139	24
М	2.340	1.116	368	757	15	75	9
Ж	2.327	1.064	408	759	17	64	15

У табели у наставку приказана је структура становништва према броју чланова домаћинства.

Табела 23. Просјечан број чланова домаћинства²¹

Укупно	Број чанова								Просјечан број чланова домаћинства
	1	2	3	4	5	6	7	8 и више	
1.560	314	408	276	281	169	75	21	16	2,99

Из приказаног се види да просјечан број чланова по домаћинству на подручју општине износи 2,99 чланова. Доминирају домаћинства са једним и два члана која чине укупно 46,2% од укупног броја домаћинстава, што је у уској корелацији са просјечном старошћу становништва.

Као већина локалних заједница у Републици Српској, и општина Вукосавље се сусреће са изазовима демографских поремећаја већ дужи низ година. Кретање наталитета, морталитета и природног прираштаја становништва представљено је у следећој табели.

Табела 24. Приказ природног кретања становништва (1996-2016. година)²²

Година	Наталитет	Морталитет	Природни прираштај
1996	11	21	-10

¹⁹ Категорија „Остали“ углавном обухвата становништво Ромске националности

²⁰ Извор: Агенција за статистику БиХ – Попис, 2013. године

²¹ Извор: Агенција за статистику БиХ – Попис, 2013. године

²² Модификовано према статистичким годишњацима (Републички завод за статистику РС)

1997	29	15	14
1998	37	28	9
1999	46	41	5
2000	35	49	-14
2001	43	62	-19
2002	44	54	-10
2003	19	44	-25
2004	33	35	-2
2005	32	56	-24
2006	22	43	-21
2007	25	43	-18
2008	25	33	-8
2009	30	42	-12
2010	19	38	-19
2011	33	39	-6
2012	32	42	-10
2013	41	47	-6
2014	27	52	-25
2015	30	39	-9
2016	37	49	-22
УКУПНО	636	836	-200

Из табеле се види да је општина Вукосавље у посљедњих 20 година, кроз негативан природни прираштај изгубила 200 становника или близу 4,5% од укупног броја становника. Такође, уочљиво је да су у посматраних 20 година, само три године резултирале позитивним природним прираштајем, док су све преостале године имале негативан природни прираштај.

У наредним табелама приказано је природно кретање становништва укупно и према полу у периоду од 2011-2016. године²³.

Табела 25. Преглед кретања броја рођених (2011-2016)²⁴

Године	Рођени		
	Укупно	Мушки	Женски
2011	33	16	17
2012	32	14	18
2013	41	22	19
2014	27	10	17
2015	30	15	15
2016	37	18	19

²³ Извор: Републички завод за статистику

²⁴ Исто

Укупно	200	95	105
---------------	------------	-----------	------------

Табела 26. Преглед кретања броја умрлих (2011-2016)²⁵

Године	Умрли		
	Укупно	Мушки	Женски
2011	39	29	10
2012	42	24	18
2013	47	19	28
2014	52	34	18
2015	39	17	22
2016	49	26	23
Укупно	268	149	119

Општина Вукосавље представља типично емиграционо подручје. Пад броја становника у периоду 1991 – 2013. година је био условљен већим дијелом негативним миграционим салдом који је износио у апсолутним бројкама око 2.900 становника. На подручје општине се доселило око 1.100 становника српске националности претежно из данашње Федерације БиХ, а одселило око 4.000 становника претежно бошњачке и хрватске националности.

Приказ „механичког“ кретања становника дат је у наредним табеларним прегледима.

Табела 27. Преглед кретања досељених у општину Вукосавље (2011-2016)²⁶

Године	Досељени			
	Укупно	Из ФБиХ	Из БД	Из РС
2011	75	46	0	29
2012	105	81	1	23
2013	53	26	1	26
2014	70	41	3	26
2015	69	32	9	28
2016	60	36	1	23
Укупно	432	262	15	155

Табела 28. Преглед кретања одсељених из општине Вукосавље (2011-2016)

Године	Одсељени			
	Укупно	У ФБиХ	У БД	У РС
2011	44	22	2	20

²⁵ Исто

²⁶ Исто

2012	60	34	1	25
2013	67	31	1	35
2014	43	18	0	25
2015	53	20	1	32
2016	54	20	3	31
Укупно	321	145	8	168

Из приказаног у претходне двије табеле може се примијетити позитиван миграциони салдо општине Вукосавље за 111 становника, што је веома значајан позитиван демографски показатељ. Као што се може видјети, највећа миграциона кретања ова општина има са општинама из Федерације БиХ.

На крају анализе демографских карактеристика општине, густина насељености као један од најзначајнијих индикатора демографског стања, говори да је подручје општине Вукосавље са 112,45 ст/км², 1991. године била изнад просјечне густине насељености РС и БиХ те године (РС 63.67 ст/км², БиХ 85.49 ст/км²). Међутим, ова густина насељености је опала 2013. године на 62,04 ст/км², што је знатно изнад просјека РС (53.8 ст/км²), а испод нивоа просјечне густине насељености БиХ (74.06 ст/км²).

Када је у питању активност становништва општине Вукосавље у погледу обављања пољопривредне дјелатности, према попису из 2013. године, стање је приказано у наредној табели.

Табела 29. Домаћинства која обављају пољопривредну дјелатност²⁷

	Домаћинства		
	Укупно	Која обављају пољопривредну дјелатност	Обављају пољопривредну дјелатност и продају производе на тржишту
Број домаћинстава	1.560	532	74

Из табеле се види да од укупно 1.560 домаћинстава, њих 606 или преко 38,8% домаћинстава обавља пољопривредну дјелатност, од чега 74 домаћинства или 4,7% обавља пољопривредну дјелатност и своје производе пласира на тржишту, док остатак се бави пољопривредном производњом за властите потребе.

У наредној табели дат је преглед становништва према активности уопште, такође према попису из 2013. године.

²⁷ Извор: Агенција за статистику БиХ – Попис, 2013. године

Табела 30. Становништво према активности (2013. година)²⁸

Становништво према активности	Укупно	Ученици и студенти (старији од 15 г.)	Пензионери	Лица која обављају кућне послове	Неспособни за рад	Остало
Укупно	2.063	208	548	702	184	421
Мушки	824	109	289	27	110	289
Женски	1.239	71	259	675	74	132

На основу изнесеног у анализи основних демографских карактеристика општине Вукосавље, главни изазови у демографској области су сљедећи:

- укључивање нерезидената (општина Оцак и иностранство) у стално становништво општине,
- пад популације у већини насељених мјеста,
- негативан наталитет становништва општине,
- неповољна старосна структура (фаза демографске старости),
- лоша образовна структура,
- емиграциона традиција становништва,
- ријетка густина насељености у брдском дијелу општине и тако даље.

Све ово представља основ за креирање стратешких одредница у овој области.

Закључак

На подручју општине Вукосавље, према попису из 2013. године укупно живи 4.571 становника. Анализирајући дужи временски хоризонт, подаци о попису становника говоре о да је готово у свим насељеним мјестима (осим насељеног мјеста Језеро) број становника имао константн раст све до 1991. године, а 2013. године евидентиран је веома велики пад броја становника у односу на 1991. годину. Изузетк су три насељена мјеста: Ада, Јакеш и Модрички Луг у којима је забиљежен већи број становника 2013. године него 1991. године.

Имајући у виду површину општине, густина насељености општине износи 62,04 становника по 1 км², што је изнад просјек Републике Српске.

Просјечна старост становника општине Вукосавље је 44,17 година, што је изнад просјека Републике Српске који износи 39 година. Удио домаћинства са једним или два члана је преко 46,2%.

Природни прираштај у посљедњих 10 година константно има негативну вриједност.

И поред званично евидентираног позитивног миграционог салда и вриједности наталитета и морталитета који немају укупно позитиван резултат, општина Вукосавље као и велика већина осталих локалних заједница у Републици Српској се суочава са великим демографским изазовима.

²⁸ Извор: Извор: Агенција за статистику БиХ – Попис, 2013. године

ТРЖИШТЕ РАДА

У општини Вукосавље није успостављен рад испоставе ЈУ „Завод за запошљавање РС“, те је веома тешко доћи до прецизнијег броја незапослених лица, а нарочито када је у питању структура незапослених (образовна, старосна, полна и тако даље). Наиме, посредовање при запошљавању за незапослена лица са подручја општине организовано је кроз рад Бироа Модрича, који, према њиховим изјавама, нема успостављене механизме за аналитику незапослених лица у погледу њиховог пребивалишта.

Како званичних података о броју незапослених на подручју општине Вукосавље до сада није било, јер су, као што је већ наведено, ови подаци садржани у збирним подацима за општину Модрича, број незапослених лица са подручја општине Вукосавље се процјењивао преко учешћа у укупном становништву на око 600 незапослених лица.

Међутим, захваљујући разумијевању запослених у Заводу за запошљавање, Филијала Добој, прибављени су и званични подаци о овом веома важном социо-економском показатељу.

Стање незапоселних лица, са пријављеним пребивалиштем на подручју општине Вукосавље, према различитим критеријима, приказан је у табелама у наставку.

Табела 31. Стање незапослених према стручној спреми (31.03.2018. године)²⁹

Р. Бр.	Стручна спрема	Број незапослених		
		Женски	Мушки	Укупно
1	НК	40	98	138
2	ПК-НСС	2	4	6
3	КВ	35	80	115
4	ССС	56	40	96
5	ВКВ	2	0	2
6-1	ВШС	0	0	0
6-2	ВШС сп	0	0	0
7-1	ВСС 180 ECTS	1	1	2
7-2	ВСС 240 ECTS	5	6	11
	Укупно	141	229	370

Према стручној спреми, на евиденцији Завода за запошљавање највише је лица без стручне спреме, односно НК лица којих је укупно 138 или 37,3%, затим лица са КВ којих је 115 или око 31% и лица са ССС којих укупно има 96 или 25,9%. Број лица са ВСС евидентираних на евиденцији Завода за запошљавање је 13 или 3,5%.

²⁹ Извор: Завод за запошљавање, Филијала Добој

Табела 32. Стање незапослених према старосној доби (31.03.2018. године)³⁰

Р. број	Старосна доб	Број лица
1	15 до 18 година	2
2	18 до 20 година	2
3	20 до 24 године	40
4	24 до 27 година	21
5	27 до 30 година	18
6	30 до 35 година	34
7	35 до 40 година	35
8	40 до 45 година	48
9	45 до 50 година	61
10	50 до 55 година	44
11	55 до 60 година	38
12	60 до 65 година	26
13	Лица у 65 години	1
Укупно		370

Из приказаног је видљиво да је највећи број незапослених лица из категорије теже запосливих лица, односно лица старосне доби преко 45 година, који износи 170 лица или 45,9% од укупног броја незапослених лица.

Укупан број незапослених лица из категорије младих, односно лица старосне доби до 30 година је 83 или 22,43%.

Поред поред приказаних, на евиденцији Завода за запошљавање, на 31.03.2018. године било је евидентирано и 122 лица са статусом повратника, 9 ратних војних инвалида и 53 учесника рата. Такође, евидентирано је и 249 лица која су у брачном односу, 114 неожењених/неудатих лица и седам лица са осталим статусом (разведени и удовци/удовице).

Процењена стопа незапослености од 46,15% је изнад просјека РС. Незапосленост представља велики социо - економски проблем на подручју општине Вукосавље.

На подручју општине Вукосавље, 3.701 становник или 79,3% је радно способних. Детаљнија структура ове категорије становника приказана је у наредном табеларном приказу.

³⁰ Извор: Завод за запошљавање, Филијала Добој

Табела 33. Преглед становништва према радном ангажману³¹

Радна снага	Радно способно	Укупно	Запослени	Незапослени		
				Укупно незапослени	Радили раније	Без радног искуства
Укупно	3.701	1.638	1.215	423	186	237
Мушки	1.852	1.028	749	279	126	153
Женски	1.849	610	466	144	60	84

Према подацима Пописа из 2013. године, на подручју општине пописано је укупно 1.215 становника³² који имају статус „Запослени“ или 26,03% од укупног броја пописаних становника, односно 32,82% од укупног броја радно способних становника. Имајући у виду укупан број запослених радника код послодаваца на подручју општине Вукосавље, који према доступним подацима за 2016. годину износи 247 радника, евидентно је да велики број лица са подручја општине је запослен код послодаваца на подручју других општина.

У наредној табели приказано је кретање броја запослених лица код послодаваца на подручју општине Вукосавље у посљедњих неколико година.

Табела 34. Преглед броја запослених (2011-2016)³³

Број запослених	Године					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Укупно	205	227	242	241	242	247
Мушкарци	111	114	114	116	114	129
Жене	94	113	128	125	128	118

У табели је приказано кретање броја запослених од 2011. до 2016. године и односи се на запослене код послодаваца са подручја општине Вукосавље. Као што се може примијетити, присутни су благи позитивни трендови кретања броја запослених. Међутим, имајући у виду укупан број становника и одређене потенцијале општине Вукосавље, број запослених би требао да буде на знатно већем нивоу, што ће бити главни задатак руководства општине у наредном периоду.

Међутим, ако се посматра структура запослених према гранама дјелатности, може се констатовати да је готово око 50% од приказаног броја запослених у свим годинама запослено у јавном сектору, прије свега образовање и јавна управа.

У наредној табели је приказано кретање просјечне нето плате запослених на подручју општине Вукосавље у посљедњих неколико година.

³¹ Извор: Републички завод за статистику – Статистички годишњак

³² Односи се на све пописане запослене становнике општине Вукосавље, запослене како на подручју општине Вукосавље, тако и ван подручја општине

³³ Извор: Републички завод за статистику – Статистички годишњак

Табела 35. Кретање просјечне нето плате (2011-2016)³⁴

	Године					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Просјечна нето плата	518	525	629	566	678	633

У табели је приказано кретање нето-плата запослених на подручју општине Вукосавље, из чега се види раст нето плата из године у годину (осим у 2013. години). Може се примијетити да је годишња просјечна нето-плата знатно мања од годишње нето-плате запослених у Републици Српској.

Закључак

Кретање стања у области тржишта рада и радно ангажованих становника на подручју општине Вукосавље није могуће прецизније сагледати. Наиме, евидентан је много већи број радно ангажованог становништва него то показују подаци надлежних институција (прије свега ПУРС), јер ти подаци обухватају само становнике запослене код послодаваца на подручју општине Вукосавље. Стање на терену говори да се много већи број становника ове општине налази запослен код послодаваца из сусједних општина, а прије свих Модрича и Оцак. Подаци ПУРС о запослености у пословним субјектима на подручју општине Вукосавље показују нешто позитивније трендове у посљедњих неколико година.

Досадашње процјене су говориле да број незапослених лица на подручју општине Вукосавље износи око 600 незапослених лица, што имајући у виду укупан број становника, говори да процјењена стопа незапослености износи 46,15% и изнад је просјека РС.

Међутим, према подацима преузетим из евиденција Завода за запошљавање, Филијала Добој, на 31.03.2018. године евидентирано је 370 незапослених лица, што се може узети као релевантан податак. Овај број незапослених лица је знатно испод процијењеног броја незапослених лица са којим се до сада калкулисало.

Такође, приликом процјене стања у области тржишта рада и предузимања потенцијалних мјера у циљу побољшања стања у овој области, треба узети у обзир и опште присутне појаве „рада на црно“ и „сиве економије“ гдје је радно ангажован значајан број формално незапослених лица.

И поред свега, ово говори да незапосленост представља велики социо - економски проблем и изазов општину Вукосавље.

³⁴ Извор: Републички завод за статистику – Статистички годишњак

АНАЛИЗА ДРУШТВЕНОГ СЕКТОРА

У наставку, приказани су налази анализе у области друштвеног сектора општине Вукосавље, односно у областима образовања, културе, спорта, здравствене и социјалне заштите, маргинализованих група, цивилног друштва и др.

Образовање

На подручју општине Вукосавље образовање је присутно кроз организацију:

- основног образовања и
- средњег образовања.

Предшколско образовање на подручју општине Вукосавље још увијек није организовано, а најближе установе за предшколско образовање и васпитање су у Модричи и Оџаку.

Високошколске институције, ђачки и студентски домови, као и институције које се баве образовањем одраслих лица нису присутне на подручју општине.

Основно образовање

На подручју општине егзистирају 4 основне школе (једна централна основна школа и три подручна одјељења), од којих је централна основна школа деветогодишња школа, а три подручна одјељења представљају петогодишње школе. Једина централна основна школа на територији општине је Јавна установа Основна школа "Алекса Шантић" и лоцирана је у општинском сједишту Јакеш. Подручна одјељења која послују у оквиру ове централне школе су петогодишње школе у насељеним мјестима Гнионица, Јошавица и Модрички Луг.

Укупна нето корисна површина са којом располажу централна школа и подручна одјељења је око 1.479 м². Међутим, нето корисна површина у функцији је мања и износи око 782 м².

Кретање броја ученика и наставног особља на подручју општине Вукосавље у задњих неколико година приказано је у сљедећем табеларном приказу.

Табела 36. Преглед основних школа, ученика и наставног особља (2011-2016)³⁵

Година	Број ОШ	Број ученика	Број наставника
2011/2012	4	347	34
2012/2013	4	344	34
2013/2014	4	326	33
2014/2015	4	318	34
2015/2016	4	321	33
2016/2017	4	347	37

³⁵ Извор: Републички завод за статистику РС – Статистички годишњак

2017/2018	4	304	41
-----------	---	-----	----

Из приказаног се види да се број ученика у четири основне школе одржава на приближно истом нивоу, односно и поред благог пада број ученика у периоду од 2011-2014. година, у 2015. години долази до благог повећања.

У школској 2017/2018. години настављен је негативан тренд укупног броја ученика у основним школама на подручју општине. У овој школској години у свим школама било је 304 ученика, што је у задњих неколико посматраних година најмањи број.

Средње образовање

У општинском сједишту Јакеш егзистира Средњошколски центар "Никола Тесла" Вукосавље. У оквиру ове средње школе образују се три струке и четири занимања: економија, право и трговина (економски и трговачки техничар); машинство (аутомеханичар); те остале дјелатности (фризер и козметички техничар), што се може видјети у сљедећем табеларном приказу.

Табела 37. Приказ образовних профила у СШЦ „Никола Тесла“

Струка	Образовни профил
Економија, право, трговина	⇒ Економски техничар
	⇒ Трговачки техничар
Машинство и обрада метала	⇒ Машински техничар за компијутерско конструисање
	⇒ Аутомеханичар
Остале дјелатности	⇒ Козметички техничар
	⇒ Фризер

Средњошколски центар у Вукосављу располаже са укупним просторним капацитетима од 926 м², укључујући и физкултурну салу.

У наредној табели приказано је кретање укупног броја ученика уписаних у неки од образовних смјерова Средњошколског центра у Вукосављу у периоду од 2011. године.

Табела 38. Преглед броја школа, ученика и наставног особља (2011-2016)³⁶

Године	Број СШ	Број ученика	Број наставника
2011/2012	1	200	18
2012/2013	1	191	23
2013/2014	1	190	21
2014/2015	1	154	22
2015/2016	1	154	21

³⁶ Извор: Републички завод за статистику РС – Статистички годишњак (за школску 2016/17 и 2017/18. годину извор података је надлежна служба Општинске управе)

2016/2017	1	129	24
2017/2018	1	111	19

Из табеле се види константан пад броја ученика у средњошколском центру у Вукосављу, односно са 200 ученика колико је било уписано 2011. године, тај број је пао на 154 у 2015. години, односно 111 ученика у школској 2017/2018. години. Овдје је битно напоменути да значајан број ученика који, због близине, средњошколско образовање настављају у средњим школама у општинама окружења (нпр. Модрича и др.).

У школској 2017/18.години у СШЦ “Никола Тесла“ – уписано је укупно 111 ученика у укупно 6 одјељења, и то:

- Трговачки техничар - два одјељења (први и четврти разред),
- Економски техничар - једно одјељење (трећи разред),
- Аутомеханичар - једно одјељење (други разред),
- Фризер – једно одјељење (први разред),
- Козметички техничар – једно одјељење (други разред).

Високо-школско образовање

На подручју општине Вукосавље није организовано високо-школско образовање. Студенти са подручја општине се образују на високо-школским установама неких од Универзитета Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине, односно земаља окружења, а и шире (земље ЕУ).

Слиједи приказ кретања броја уписаних и дипломираних студената са подручја општине Вукосавље у протеклих неколико година, односно од 2011. године.

Табела 39. Преглед броја уписаних и дипломираних студената (2011-2016)³⁷

Категорија	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Број уписаних студената	37	37	39	30	17	18
Број дипломираних студената	5	6	6	4	5	2

Из наведеног евидентан је нагли пад броја студената у 2014. години, а нарочито у 2015. годину у односу на претходни период. Тренд смањења броја студената у односу не неколико претходних година забиљежен је и у 2016. години.

Када је у питању стипендирање студената у наставној 2016/2017. години стипендирано је 6 редовних студената (2 студента пољопривреде, један студент здравствене његе, један студент ДИФ-а, један студент пригодно-математичког смјера и један студент електро-технике). Укупна издвајања буџетских средстава за стипендирање студената у овој наставној години износила су 5.400КМ.

За наставну, 2017/2018. годину обезбијеђене су стипендије за 9 студената и укупно планирана буџетска средства за ове намјене износе 9.000КМ.

³⁷Извор: Републички завод за статистику РС – Статистички годишњак

Култура

Под објектима и установама културе подразумијевају се домови и центри културе, народне библиотеке, кина (биоскопи), разне врсте омладинских клубова и клубова за одрасле, као и позоришта, музеји и галерије и тако даље.

На подручју општине Вукосавље тренутно нема културних установа, већ својим услугама овај простор покривају културне установе из сусједних општина, првенствено Српски културни центар из Модриче у чијем саставу је послује и Народна библиотека "Вук Караџић".

Међутим, током 2018. године завршени су радови на дому у МЗ Вукосавље у који ће, према зацртаном плану бити смјештен културни центар, чије оснивање слиједи ускоро. Ово ће у значајној мјери ојачати капацитете за проактивнији приступ културној афирмацији грађана општине Вукосавље.

Такође, поред овог, на подручју општине евидентирани су друштвени (задружни домови) и омладински домови у насељеним мјестима Гнионица, Јакеш, Језеро, Модрички Луг, Пећник и Срнава. У овим објектима се првенствено одржавају различите друштвене манифестације, а врло ријетко су у функцији културних дешавања (представе, пројекције филмова, наступи фолклорних друштава). Друштвени домови у Језеру и Пећнику нису смјештени у намјенским објектима, а омладински дом у Јакешу (нето корисне површине око 730 m²) испуњава просторне услове за будући културни центар.

Укупна нето корисна површина друштвених и омладинских домова на простору општине износи око 1.786 m².

За њихово пуно активирање у културно-умјетничке сврхе неопходна је њихова детаљна реконструкција и адаптација, те привођење истих намјени.

Спорт

На територији општине од спортских организација регистрована су три фудбалска клуба: ФК "Вучијак" Гнионица, ФК "Слога" Јакеш и ФК "Босна" Модрички Луг.

Од спортске инфраструктуре у општинском сједишту Јакеш постоји физкултурна сала средње школе, фудбалско игралиште ФК "Слога", те отворени терен за мале спортове са трибином (локалитет Баре) и школско игралиште (универзална површина). У Модричком Лугу се налази фудбалско игралиште ФК "Босна" и школско игралиште (универзална површина). На подручју насељеног мјеста Гнионица постоји фудбалско игралиште ФК "Вучијак", док на подручју насељених мјеста Пећник и Срнава егзистирају мањи отворени спортски терени (универзалне површине) уз школу и друштвени дом. У Језеру и Вукосављу постоје одбојкашки терени, а у Гнионици и Вукосављу дјечија игралишта. Укупна површина спортских објеката на подручју општина износи око 23.290 m².

Као што је напријед наведено, на подручју општине регистрована су три фудбалска клуба, и то:

- ФК „Слога“ Јакеш - фудбалски клуб који је основан 1947. године. Највећи успјех остварен је прошле године пласманом у Регионалну лигу Центар (трећи ранг такмичења у РС, четврти у БиХ). Клуб има регистрован јуниорски састав који се такмичи у општинској лиги Модрича. ФК „Слога“ дјелимично се финансира из општинског буџета намијењеног за НВО, донација, чланарина и прилога. У оквиру клуба формирана је школа фудбала и дјелује као мушки и женски фудбалски клуб (дјевојчице узраста од 12-15 година, дјечаци кадетско јуниорска лига). Школа броји од 40-45 активних чланова. Тренинзи се одржају на стадиону

ФК „Слога“ Јакеш и то три пута седмично за дјечаке и два пута седмично за дјевојчице. Викендима екипе учествују на турнирима. Осим наведеног, формирана је и „Талент лига“ која обухвата дјецу узраста 2005. и 2007. годиште, а чине је клубови из Модриче, Вукосавља, Градачца, Пелагићева, Брчког и Бијељине.

- ФК „Босна“ Модрички Луг основан је 1977. године и тренутно није активан.
- ФК „Вучијак“ Гнионица је ранијих година био члан међуопштинске лиге Модрича. У овом нивоу такмичења клуб је играо пуних 12 сезона, а такође, већ три године није активан.

Здравство и социјална заштита

Примарну здравствену заштиту становници општине Вукосавље до пред крај 2017. године, су остваривали у Дому здравља у Модричи гдје су регистровани код доктора породичне медицине.

Крајем 2017. године становници општине Вукосавље примарну здравствену заштиту обављају у здравственој установи у Вукосављу.

Укупан број регистрованих грађана који остварују услуге примарне здравствене заштите у КЗ Бијељина - амбуланта Вукосавље је 1.326. Услуге примарне здравствене заштите подразумијевају услуге породичног љекара, лабораторијске услуге, ултразвучна дијагностика и специјалистичке гинеколошке услуге.

Секундарну здравствену заштиту, као и раније, грађани остварују путем упутница породичног љекара у болници у Добоју.

У амбуланту Вукосавље два пута седмично долази специјалиста интерниста, а у скорије вријеме почеће са радом и специјалиста оториноларинголог.

Трећину од укупног броја корисника здравствене заштите чине старија и изнемогла лица којима је увелико олакшано лијечење отварањем амбуланта у Вукосављу.

У згради амбуланта Вукосавље је стационирана и апотека тако да је грађанима олакшана и набавка лијекова.

Услуге Хитне помоћи грађани користе у Дому здравља Модрича, приликом чега, пацијенти који су регистровани у амбуланти Вукосавље, наилазе на бројне препреке и проблеме, за што треба да се изнађе адекватно рјешење.

Социјалну заштиту становници општине остварују путем Центра за социјални рад. Центар за социјални рад налази се на адреси Мусе Ђазима Ђатића 155 у Вукосављу. Основан је 24.04.2013. године. Тренутно има 5 запослених

Осим директора установе, запослени су и дипломирани правник, дипломирани социјални радник, дипломирани педагог, и референт за административно-техничке послове.

На подручју општине регистрованих је 109 инвалидних лица што је више од 2% од укупног броја становника.

Од укупног броја инвалидних лица 35–оро је дјеце. Међутим, према евиденцији Удружења родитеља дјеце и омладине са сметњама у развоју и инвалидних лица „Пружи ми руку“ Вукосавље, број дјеце је већи, и износи 45–оро, што опет процентуално износи око 1% дјеце у односу на укупан број становника.

Напомиње се да код једног броја дјеце није извршена процјена способности од стране љекарске комисије, па се не воде у службеним евиденцијама Центра. Разлог за то је углавном пасиван однос родитеља, односно порицање чињенице да дјетету треба посебна помоћ.

Преглед категорија социјалних помоћи са бројем корисника за пунољетна и малољетна лица дат је у наредним табеларним приказима.

Табела 40. Преглед корисника социјалне помоћи (понољетна лица) (2011-2016)³⁸

Година	Категорија социјалних помоћи за одрасла лица						
	Укупно	Корисник субвенција	Лица са сметњама у психофизичком развоју	Лица са друштвено неприхватљивим понашањем	Психички болесна лица	Лица која немају довољно прихода	Лица у стању различитих соц. заштит. потреба
2011	136	34	29	1		49	23
2012	64		46			17	1
2013	66		54	1		10	1
2014	85		58	5	5	11	6
2015	165	1	66	5	5	82	6
2016	6	0	5	0	0	0	1

Табела 41. Преглед корисника социјалне помоћи (малољетна лица) (2011-2016)³⁹

Година	Категорија помоћи за малољетна лица					
	Укупно	Угрожени породичном ситуацијом	Лица са сметњама у психофизичком развоју	Лица са друштвено неприхватљивим понашањем	Лица у стању различитих социјално заштитних потреба	Лица у стању различитих социјално заштитних потреба
2011	70	1	15		27	27
2012	186	1	29		78	78
2013	104	1	33		35	35
2014	28		27	1		
2015	28	1	27			
2016	7	1	6	0	0	0

У оквиру социјалне заштите грађани остварују и дјечију заштиту. У 2017.години право на додаток на дјецу је остварило 112 корисника, право на матерински додаток 7 , право на опрему за новорођенче 29 корисника, додаток за треће дијете 2 корисника и додаток за четврто дијете 2 корисника.

Од укупног броја дјеце, 31 дијете остварује право на увећан додаток на дјецу према оцјени способности љекарске комисије.

Право на смјештај у другу установу остварује се за два лица, а право на школовање у

³⁸Извор: Републички завод за статистику РС – Статистички годишњак

³⁹ Извор: Републички завод за статистику РС – Статистички годишњак

Центру „Заштити ме“ остварује двоје дјеце.

У домену задовољавања развојних потреба дјеце, сваке године десет до дванаест дјеце из општине Вукосавље оствари право на десетодневи бесплатан боравак на мору са својим вршњацима, у оквиру пројекта „Социјализација дјеце Републике Српске“, који финансира Јавни фонд за дјечију заштиту Републике Српске.

Цивилно друштво

На подручју општине Вукосавље регистровано је једанаест НВО са сједиштем у Вукосављу, од којих је девет активних. У односу на стање из 2016.године смањен је број НВО за два, и то ФК“Босна“ и ФК Вучијак“, који су престали са радом. Детаљнији преглед НВО које су регистроване на подручју општине Вукосавље дат је у наредној табели.

Табела 42. Преглед НВО на подручју општине Вукосавље

Р.бр.	НАЗИВ ОРГАНИЗАЦИЈЕ	ОБЛАСТ РАДА	СТАТУС	ФИНАНСИРАЊЕ
1.	Удружење „Пружи ми руку“ Вукосавље	Заштита интереса инвалидних лица	АКТИВАН	Грант општине, донатори
2.	УГ“Добор“ Јакеш	Питања грађана МЗ Јакеш	АКТИВАН	Грант општине, донатори
3.	Удружење пензионера Вукосавље	Заштита интереса пензионера	АКТИВАН	Чланарина, грант општине
4.	Спортско рибарско друштво „Смуђ“	Удружење рибара	АКТИВАН	Грант општине, чланарина
5.	ФК „Слога“Јакеш	Фудбалски клуб	АКТИВАН	Грант општине,
6.	Удружење логораша	Питања бивших логораша	АКТИВАН	Грант општине
7.	Удружење омладине „СОВА“	Омладинска питања	АКТИВАН	Грант општине, донатори
8.	ЛУ „Фазан“ Вукосавље	Ловачко удружење	АКТИВАН	Грант општине, чланарина
9.	ФК“Вучијак“	Фудбалски клуб-неактиван	НЕАКТИВАН	-
10.	ФК „Босна“	Фудбалски клуб-неактиван	НЕАКТИВАН	-
11.	УГ „Пећник“	Питања грађана МЗ Пећник	НЕАКТИВАН	Грант општине, донатори

Финансирање НВО се врши једним дијелом из општинског буџета на основу Јавног позива НВО за учешће у расподјели гранта који расписује Општина.

НВО своје активности спроводе у оквиру својих годишњих планова и програма рада. Посебно мјесто и значај за рад НВО заузимају свакако активности по пројектима које инвестирају страни и домаћи донатори.

Недавно је завршен Пројекат „Под окриљем породице - 4 годишња доба у мојој породици“ у реализацији удружења „Пружи ми руку“ уз помоћ Министарства

породице омладине и спорта које је исти суфинансирало у износу од 1.000КМ. У оквиру редовних активности НВО “СОВА“ Вукосавље организује турнире у одбојци на пијестку, а УГ „Добор Кула“ Јакеш активно учествује у организацији турнира у малом фудбалу који се одржава сваке године у мјесецу августу. У току су активности на реализацији пројекта „Моја декупаж прича“ који проводи Удружење „Пружи ми руку“ уз финансијску подршку Института за развој младих „КУЛТ“ Илица у износу од 2.500КМ.

Маргинализоване групе

За потребе унапређења положаја маргинализованих (рањивих) група, анализа стања у општини Вукосавље указује на потребу за значајним интервенцијама на овом пољу. Бригу о старима, који чине 18% укупне популације општине Вукосавље, води Центар за социјални рад, као и Удружење пензионера, које за својих 247 чланова омогућава сљедеће врсте помоћи: једнократна помоћ породицама умрлих пензионера, болничко лијечење, посјета породицама умрлих и болесних пензионера, дијализа, хемотерапија и зрачење, једнократне помоћи и др. Своја права особе са инвалидитетом (ОСИ) остварују посредством Центра за социјални рад.

Брига о породицама у социјалним ризицима повјерена Центру за социјални рад.

Највећи проблем са којима се суочавају млади на подручју општине Вукосавље јесте недостатак радног искуства, што им отежава запошљавање. Потребно је омогућити младима да одраде приправнички стаж, стекну практично знање и потребно искуство. Тренутно, према евиденцији Завода за запошљавање - Биро Модрича од укупно 370 незапослених, 83 или 22,43% су лица из категорије младих (старости до 30 година). Како би се превазишао изузетно тежак социјални положај грађана, општина Вукосавље подржава рад и других релевантних актера у заједници, прије свега општинске организације Црвеног крста, као хуманитарне организације, тако и програме удружења грађана које дјелују на пољу социјалне инклузије појединих рањивих група (старих, дјеце, ОСИ, бораца, страдалника рата и њихових породица, избјеглих, интерно расељених лица и њихових породица). И поред тога, улога удружења грађана у области социјалне заштите, а посебно пружања ванинституционалних услуга у заједници је недовољно искориштена и сведена на свега неколико удружења.

Националне мањине - Роми

На подручју општине Вукосавље, односно у МЗ Модрички Луг егзистира најбројнија национална мањина – Роми, којих има укупно 55 породица са 295 чланова (према попису становника из 2013. године пописано је 139 становника који су се изјаснили као Роми). Иначе Ромска национална мањина је најбројнија мањина у БиХ, и према Специјалном извјештају о положају Рома у Босни и Херцеговини (Омбудсмен за људска права у БиХ, 2013. година) на подручју Босне и Херцеговине живи око 50.000 Рома.

Несумњиво је да су се у БиХ у посљедњих неколико година десили значајни помаци у циљу осигурања уживања права Рома и њиховог укључивања у друштво, што је прије свега захтијевало успостављање законодавног и институционалног оквира. Ипак, у јавности још увијек постоје предрасуде и дискриминација према њима.

Општинске структуре власти, када је у питању Ромска национална мањина, суочавају се са различитим изазовима у погледу осигурања свјетлије будућности за исту. Овдје се прије свега мисли на различите предрасуде према овој популацији, сиромаштво, искљученост из друштва, не укључивање Рома у економске токове и тако даље.

У овом погледу, на надлежнима у општини Вукосавље је да се у наредном периоду посвете интензивније унапређењу укупног друштвено-економског положаја Рома.

Закључак

Када је у питању основно образовање, веома важна је чињеница да се број ученика у четири основне школе одржава на приближно истом нивоу, односно и поред благог пада број ученика у периоду од 2011-2014. година, у 2015. години долази до благог повећања, што је охрабрујући показатељ.

У области средњешколског образовања види се константан пад броја ученика у средњошколском центру у Вукосављу, односно са 200 ученика колико је било уписано 2011. године, тај број је пао на 111 у 2016. години. Разлог овоме се највећим дијелом читује у томе што значајан број ученика из Вукосавља, након завршетка основне школе, даље школовање наставља у сусједним општинама или неким другим срединама.

На подручју општине Вукосавље нема културних установа, већ својим услугама овај простор покривају културне установе из сусједних општина, а општина располаже добром основом за успостављање и унапређење инфраструктуре у области културе (друштвени домови у неколико насељених мјеста). У том смислу, потребно је проводити активности које ће допринијети успостављању властите културно-умјетничке продукције.

Примарну здравствену заштиту становници општине Вукосавље остварују у новоотвореној здравственој установи, гдје су регистровани у оквиру система породичне медицине, што је значајан напредак у односу на досадашње стање када су исти били приморани да примарну здравствену заштиту остварују у општини Модрича. У овом погледу потребно је радити на даљем развоју квалитета и доступности здравствених услуга у властитој здравственој установи.

У складу са могућностима и указаним потребама своје активности проводи и центар за социјални рад, као главни носилац активности социјалне заштите грађана општине Вукосавље, гдје такође треба проводити активности на унапређењу рада ове веома важне установе.

Унапређење положаја маргинализованих група је изазов свих структура власти у БиХ, те у правцу побољшања стања у овој области увелико ће зависити од односа виших нивоа власти.

АНАЛИЗА ЛОКАЛНЕ ЕКОНОМИЈЕ

Стање локалне економије на подручју општине Вукосавље, и поред веома респектабилних потенцијала, није на задовољавајућем нивоу.

Стање привреде општине сагледаће се анализом основних економских показатеља као што су број пословних субјеката, запосленост (број активних радних мјеста), просјечна бруто плата, стопа запослености и тако даље.

Основни индикатор стања економије представља број заспослених на подручју општине. Овај индикатор, између осталог указује и на чињеницу да просјечан број запослених у привредним друштвима регистрованим на подручју општине Вукосавље износи испод седам радника по привредном субјекту. Такође, општи је утисак и готово симболичан број активних привредних друштава који послују на подручју општине. Детаљније о стању локалне економије, односно стања у области привредних друштава, предузетничких дјелатности и пољопривредне производње, као носиоца економске активности, у наставку анализе.

Приказ стања у области привредних друштава и предузетништва

У оквиру овог дијела извршена је анализа стања у области привредних друштава и предузетништва. Као извор података пословања привредних друштава кориштени су доступни подаци Агенције за посредничке и информатичке услуге Републике Српске - АПИФ⁴⁰ и подаци доступни из Централног регистра предузетника (ЦРП)⁴¹.

Према расположивим подацима на подручју општине регистровано је око 30 пословних субјеката. Међутим, према доступним подацима АПИФ-а, своју пословну активност обавља знатно мањи број субјеката.

У наредном табеларном приказу дат је преглед кретања броја активних пословних субјеката, односно субјеката који су обављали одређене пословне, односно финансијске активности и своје завршне финансијске извјештаје доставили надлежној служби АПИФ-а.

Табела 43. Преглед кретања броја привредних друштава (2013-2016)⁴²

Област	Број пословних субјеката			
	2013	2014	2015	2016
Прерађивачка индустрија	1	2	1	2
Саобраћај	1	3	3	3
Грађевинарство	1	1	1	1
Трговина	2	1	0	0

⁴⁰ Из АПИФ-а су преузети подаци који се односе на привредна друштва регистрована на подручју општине Вукосавље и која су била активна у претходном периоду, односно која су овој агенцији доставили своје завршне финансијске извјештаје. Анализом нису обухваћене пословне јединице или неки други организациони облици привредних друштава из других општина Републике Српске, односно Федерације БиХ.

⁴¹ Централни регистар предузетника (ЦРП) – јединствена апликација за регистрацију самосталних предузетничких дјелатности на подручју Републике Српске.

⁴² Модификовано према подацима АПИФ-а.

Остале дјелатности	0	1	1	1
СВЕУКУПНО	5	8	6	7

Из приказаног се види да је знатно мањи број субјеката активан, него што их је регистровано (посматрајући у релативним показатељима 16% у 2013. години, односно 23% у 2016. години од процијењеног укупног броја регистрованих пословних субјеката). Највећи број активних пословних субјеката је из области саобраћаја (у посљедње три године по три пословна субјекта), затим из прерађивачке индустрије (два у 2016. години). Из области грађевинарства у посљедњих четири године активан је један пословни субјекат и један из других области привређивања (сакупљање отпада). Ови показатељи упућују на недовољно развијен и заступљен сектор малих и средњих предузећа, што ће бити један од главних изазова и фокуса локалне заједнице у наредном периоду.

Приказ кретања укупно остварених прихода, расхода и остварене добити пословних субјеката са подручја општине Вукосавље дат је у наредним табелама.

Табела 44. Преглед кретања укупних прихода (2013-2016)⁴³

Област	Приходи (КМ)			
	2013	2014	2015	2016
Прерађивачка индустрија	567.736	858.231	825.455	1.306.784
Саобраћај	109.328	827.560	693.560	718.591
Грађевинарство	583.608	554.645	438.489	341.278
Трговина	414.245	109.931	0	0
Остале дјелатности	0	0	95.956	92.400
СВЕУКУПНО	1.674.917	2.350.367	2.053.460	2.459.053

Из табеле се може закључити да, и поред скромних укупно остварених прихода привредних друштава регистрованих на подручју општине Вукосавље, у посматраним годинама је присутан тренд раста пословних прихода, са нешто више од 1,6 милиона КМ колико су износили у 2013. години, до преко 2,4 милиона КМ у 2016. години. Просјечно остварен приход по пословноом субјекту у 2013. години износи око 335.000КМ, а у 2016. години нешто више од 352.000КМ.

Табела 45. Преглед кретања укупних расхода (2013-2016)⁴⁴

Област	Расходи (КМ)			
	2013	2014	2015	2016

⁴³ Модификовано према подацима АПИФ-а⁴⁴ Модификовано према подацима АПИФ-а

Прерађивачка индустрија	558.017	810.977	776.615	1.192.432
Саобраћај	128.095	601.736	509.347	647.370
Грађевинарство	759.420	540.534	425.483	336.239
Трговина	1.064.769	175.955	0	0
Остале дјелатности	0	0	88.754	120.324
СВЕУКУПНО	2.510.301	2.129.202	1.800.199	2.296.365

Укупно остварени расходи у посматраним годинама биљеже одређене осцилације. Након тренда пада укупних расхода у периоду од 2013. године до 2015. године, у 2016. години забиљежен је раст укупних расхода. У 2015. години просјечно остварен расход износио је 502.000КМ по пословном субјекту, док у 2016. години је износио 328.000КМ.

У наредној табели дат је детаљнији приказ укупно оствареног пословног резултата и резултата по областима привређивања привредних друштава са подручја општине Вукосавље у посљедњих неколико година.

Табела 46. Преглед кретања пословног резултата (2013-2016)

Област	Добитак / Губитак (КМ)			
	2013	2014	2015	2016
Прерађивачка инд.	9.719	47.254	48.840	114.352
Саобраћај	- 18.767	225.824	184.213	71.221
Грађевинарство	- 175.812	14.111	13.006	5.039
Трговина	- 650.524	- 66.024	0	0
Остале дјелатности	0	0	7.202	- 27.924
СВЕУКУПНО	- 835.384	221.165	253.261	162.688

Укупно и просјечно остварени пословни расходи по пословном субјекту, одређују и остварени пословни резултат привредних друштава. Тако, као што се из претходне табеле може видјети у 2013. години остварен је негативан пословни резултат у износу од преко 835.000КМ, док је у 2016. години укупно остварени пословни резултат био позитиван и износио је преко 162.000КМ.

Запосленост у привредним друштвима, регистрованим на подручју општине Вукосавље, није на задовољавајућем ниову. У наставку, путем табеларног приказа дато је кретање броја запослених по годинама.

Табела 47. Преглед кретања броја запослених по областима рада (2013-2016)⁴⁵

Област	Број запослених			
	2013	2014	2015	2016
Прерађивачка индустрија	29	60	11	19
Саобраћај	1	7	5	7
Грађевинарство	0	9	13	16
Трговина	2	0	0	0
Остале дјелатности	0	0	5	5
СВЕУКУПНО	32	76	34	47
Просјечан број запослених по привредном друштву	6,4	9,5	5,6	6,7

Из табеле се види да се просјечан број запослених по пословном субјекту, у зависности од године кретао од 5,6 у 2015. години, када је био најмањи, до 9,5 у 2014. години када је био највећи.

Број стварно запослених становника општине Вукодавље је значајно већи од званичног податка РЗС РС, пошто нису третирани становници општине Вукодавље (првенствено дневни радни мигранти) који путују на посао у сусједне општине, прије свега у Модричу и Озак, као и радна мјеста која су регистрована у ФБиХ, али се налазе на подручју општине Вукодавље.

На подручју општине Вукодавље, на 31.12.2017. године, према подацима доступним из ЦРП-а, регистровано је 30 самосталних предузетника.

У наредној табели, дат је преглед кретања укупног броја самосталних предузетника у посљедњих неколико година.

Табела 48. Кретање броја самосталних предузетника у периоду од 2013-2017. године

Период	Број СП
31.12.2013.године	25
31.12.2014.године	27
31.12.2015.године	24
31.12.2016.године	27
31.12.2017.године	30

Из приказаног се види да, након година са благим осцилацијама у погледу броја регистрованих и активних самосталних предузетника, у посљедње три године

⁴⁵ Модификовани према подацима АПИФ-а

присутан је тренд раста броја самосталних предузетника (и то за 25% више активних предузетника у 2017. години у односу на 2015. годину).

У наредним табелама приказана је структура самосталних предузетника према врсти дјелатности, као и полна структура предузетника (посматрано на 31.12.2017. године).

Табела 49. Структура самосталних предузетника према дјелатности⁴⁶

Р.бр.	Дјелатност	Број самосталних предузетника		% од укупног броја СП
		Број	%	
1	Пољопривреда, шумарство, риболов	5	16,66	
2	Прерађивачка индустрија	3	10,00	
3	Снабдј. водом, канализ., управљање отпадом	1	3,33	
4	Трговина на велико и мало, поправко мот. воз.	12	40,0	
5	Хотелијерство и угоститељство	6	20,0	
6	Стручне, научне и техничке дјелатности	1	3,33	
7	Административне и помоћне дјелатности	1	3,33	
8	Остале услужне дјелатности	1	3,33	
Укупно		30	100	

Поред малог укупног броја самосталних предузетника, из табеле се може закључити и неповољна структура самосталних предузетника према врсти дјелатности коју обављају. Самосталне предузетничке дјелатности из области трговине и угоститељства чине 60% укупно активних самосталних предузетника. Ако овоме додамо и остале услужне дјелатности, онда се може закључити да услужне дјелатности чине 70% активних предузетника, док свега 30% чине самостални предузетници који се баве производним и сличним дјелатностима.

Међутим, детаљније анализе показују да није превише предузетника из области „Трговина...“ и „Угоститељство“, јер њихов број одговара броју становника који живе или гравитирају општини Вукосавље. Као негативна појава овдје се може идентификовати премали број предузетника из осталих, прије свега производних, производно-услужних и сличних дјелатности, те настојања Општинске управе треба да иду у правцу повећања броја самосталних предузетника из ових дјелатности путем одређених стимулативних мјера.

Табела 50. Полна структура самосталних предузетника⁴⁷

Р.бр.	Дјелатност	Број самосталних предузетника			
		Женски		Мушки	
		Број	%	Број	%
1	Пољопривреда, шумарство, риболов	2	6,68	3	10,00
2	Прерађивачка индустрија	-	-	3	10,00

⁴⁶ Извор: Надлежна општинска служба - ЦРП,

⁴⁷ Извор: Надлежна општинска служба – ЦРП,

3	Снабдј. водом, канализ., управљање отпадом	1	3,33	-	-
4	Трговина на велико и мало, поправко мот. воз.	8	26,67	4	13,33
5	Хотелијерство и угоститељство	2	6,66	4	13,33
6	Стручне, научне и техничке дјелатности	1	3,33	-	-
7	Административне и помоћне дјелатности	-	-	1	3,33
8	Остале услужне дјелатности	1	3,33	-	-
Укупно		15	50,00	15	50,00

Из приказаног се види подједнака заступљеност самосталних предузетника мушког и женског пола, што је у погледу родне заступљености и равноправности веома охрабрујући податак.

Кретање броја укупно пријављених, односно укупно одјављених самосталних предузетника дат је у сљедећем табеларном приказу.

Табела 51. Кретање броја пријављених и одјављених СП у периоду 2013-2017. године⁴⁸

Период	Број СП		
	Пријављених	Одјављених	Разлика
Од 01.01. до 31.12.2013. године	2	1	+ 1
Од 01.01. до 31.12.2014. године	6	4	+ 2
Од 01.01. до 31.12.2015. године	5	7	-2
Од 01.01. до 31.12.2016. године	5	4	+ 1
Од 01.01. до 31.12.2017. године	3	4	-1
Укупно	21	20	+ 1

Стање у области пољопривреде

Општина Вукосавље је аграрна средина у којој се већина становништва бави пољопривредом и којима је бављење пољопривредом постало традиција. Међутим, економија општине Вукосавље се у мањој мјери базира на пољопривредној производњи, с обзиром да су пољопривредна газдинства уситњена.

Потенцијали општине за развој пољопривредне производње су велики. Релеф, климатске прилике и квалитет земљишта које општина посједује изузетан су потенцијал за развој пољопривреде, који се оптимално може искористити удруживањем бројних индивидуалних пољопривредних произвођача и њиховим заједничким наступом на тржишту.

Пољопривредна производња је заступљена у свим својим гранама и великом дијелу

⁴⁸ Извор: Надлежна општинска служба - ЦРП

становништва пољопривреда је основни извор прихода. Међутим, уситњеност пољопривредних газдинстава је ограничење за постизање нивоа којим би се остваривали задовољавајући приходи.

Од пољопривредних грана најзаступљенији су ратарство, воћарство и сточарство. Пољопривредне површине се највише користе као ораничне површине. У структури коришћења ораничних површина највише су заступљене житарице, крмно биље и поврће. Највише се производе житарице и крмно биље чија се производња повећава у задњем периоду. У последње вријеме присутна је и производња индустријског биља којем предметно поднебље одговара својим климатским предиспозицијама.

Од ратарских и повртларских култура узгајају се кукуруз, пшеница, јечам и кромпир, а од воћарских култура највише су заступљене јабуке, крушке, шљиве и вишње.

Табела 52. Преглед кретања производње ратарских култура (2011-2016)⁴⁹

Година	Производња култура (тона)			
	Пшеница	Кукуруз	Јечам	Кромпир
2011	2.000	13.050	222	67
2012	2.000	8.280	222	45
2013	2.000	13.500	222	45
2014	1.368	11.559	50	40
2015	144	7.800	120	40
2016	1.520	16.900	60	75

Из табеле се може видјети да је највише заступљен, односно највише се производи кукуруза, затим пшеница, док су остале културе заступљене у мањим количинама. Оно што карактерише производне трендове у овом сегменту пољопривредне производње су стабилан тренд пада производње.

Табела 53. Преглед кретања производње воћа (2011-2016)⁵⁰

Година	Производња култура (тона)			
	Јабука	Крушка	Шљива	Вишња
2011	72	3	158	1
2012	48	3	158	1
2013	98	5	474	2
2014	45	3	125	0
2015	60	3	156	1
2016	60	3	162	1

Када су у питању воћарске културе најзаступљенија је производња шљиве, а затим

⁴⁹ Извор: Републички завод за статистику – Статистички годишњак

⁵⁰ Извор: Републички завод за статистику – Статистички годишњак

јабука, а остале културе су присутне у мањим количинама. Производни трендови у овом сегменту пољопривреде указују на осцилације у производним количинама.

У посљедње вријеме у сточарству је дошло до побољшања стања у области говедарства, појачањем пасминског састава и броја музних грла, увозом и властитом репродукцијом стеоних јуница. Структура сточног фонда 2014. године је приказана у сљедећој табели.

Табела 54. Структура сточног фонда на подручју општине (2014. година)⁵¹

Врста стоке	Краве	Јунад	Овце	Козе	Свиње	Коњи	Укупно
Број грла	227	239	390	60	220	10	1.146

Процјењује се да годишња производња млијека на подручју општине износи око 1.500.000 литара.

Међутим, према анализираним подацима доступним из евиденција Агенције за аграрна плаћања, а према оствареним правима на премију за произведено и према откупљивачима испоручено млијеко, у посљедњих неколико година оставрене количине произведеног млијека осцилирају од близу 700.000 литара до близу милиона литара (рачунајући само оне количине за које су произвођачи остварили право на премију МПШВ), што се може видјети из наредне табеле:

Табела 55. Преглед остварене премије за млијеко и процијењене количине произведеног млијека у посљедњих неколико година⁵²

Година	Остварена премија (КМ)	Процијењена количина произведеног млијека (Литара)
2014	267.519	894.000
2016	199.471	667.000
2015	277.952	927.000
2017	290.403	968.000

Према подацима Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске из новембра, 2017. године, стање сточног фонда, односно фарми, на подручју општине Вукосавље приказано је у наредној табели.

Табела 56. Преглед сточних фарми по насељеним мјестима (краве и перад)⁵³

Насељено мјесто	Врста стоке	
	Краве	Перад

⁵¹ Извор: Општинска управа – подаци надлежне ветеринарске станице

⁵² Извор: Адаптирано према подацима Агенције за аграрна плаћања РС

⁵³ Подразумијева само она газдинства која су регистрована у АПИФ-у (комерцијална и некомерцијална),

	Број фарми	Број крава	Број фарми	Број перади
Модрички Луг	33	229	-	-
Јакеш	13	60	-	-
Вукосавље	5	15	-	-
Гнионица	2	5	-	-
Модрички Луг	-	-	15	12.391
Јакеш	-	-	1	13
Вукосавље	-	-	3	50
Пећник	-	-	1	15
Срнава	-	-	1	13.000
Гнионица	-	-	2	67
Језеро	-	-	1	15
Укупно	43	309	24	25.551

Када су у питању фарме перади, на подручју насељеног мјеста Модрички Луга налазе се двије фарме већих капацитета, једна са 1.000, а друга са 11.000 кљунова, а на подручју насељеног мјеста Срнава налази се једна фарма са 13.000 кљунова. Остале фарме немају неки већи значај, нити утицај на економски развој општине Вукосавље. У наредној табели дат је приказ фарми према величини, односно према броју грла говеда, по насељеним мјестима.

Табела 57. Број фарми према величини по насељеним мјестима⁵⁴

НАСЕЉЕНО МЈЕСТО	БРОЈ ФАРМИ КРАВА ПРЕМА ВЕЛИЧИНИ				УКУПНО
	до 10 крава	од 11 до 20	од 21 до 50	преко 51	
Модрички Луг	28	3	1	1	33
Јакеш	12	1	-	-	13
Вукосавље	5	-	-	-	5
Гнионица	2	-	-	-	2
Укупно	47	4	1	1	53

На подручју насељеног мјеста Модрички Луг налази се једна фарма са 51 грлом, једна фарма са 25 грла, једна са 17 грла, једна са 15 грла, једна са 11 грла, а остале су испод 10 грла. На подручју насељеног мјеста Јакеш једна фарма има 12 грла, док остале фарме су испод 10 грла.

⁵⁴ Модификовано према подацима АПИФ-а.

Закључак

Општина Вукосавље, и поред значајних природних претпоставки и доброг геостратешког положаја, нема развијен сектор предузетништва. Веома скроман број малих и средњих предузећа, али и самосталних предузетничких дјелатности, говори да су ове области недовољно искориштене.

Поред малог укупног броја самосталних предузетничких дјелатности, може се закључити и веома неповољна структура самосталних предузетника према врсти дјелатности, односно далеко веће учешће самосталних предузетника из услужних области него из производних и оних везаних за производне услуге. Међутим, није проблем у превеликом броју субјеката из области трговине, угоститељства и других услуга, нека веома мали број самосталних предузетника из других области (занатства и др.). С обзиром да у овом сегменту постоји развојни потенцијал општине, самим тиме и могућност за отварање нових радних мјеста, општина Вукосавље ће у наредном периоду подстицати „start up“ у овој области.

Пољопривредни сектор, у домену примарне пољопривредне производње је на задовољавајућем нивоу, са тенденцијом сталног напретка. На подручју општине постоје веома значајне фарме, које производе значајне количине млијека (преко 10.000 литара на мјесечном нивоу).

Међутим, с обзиром на добру ресурсну основу, у наредном периоду потребно је радити на развоју прерађивачких капацитета из ове области.

Такође, на бази расположивих природних и других потенцијала могуће је развијати и друге привредне секторе, као што су дрвопрерађивачка индустрија (на бази расположивог годишњег етата могуће је покренути један до два дрвопрерађивачка капацитета), те дјелатности базиране на сировинама као што су технички камен и шљунак из области грађевинског сектора.

СТАЊЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Путна инфраструктура

Општина Вукосавље се налази сјеверно од постојећег магистралног пута М17 Шамац - Модрича - Добој, односно магистрални пут М14.1 Вукосавље (Јакеш) - Оцак пресеца територију општине Вукосавље у дужини од око 2.6 км. Регионални путни правац Р464а тангира територију општине Вукосавље са сјевероисточне стране и врло је значајан путни правац за становнике тог дијела општине Вукосавље. Остали путни правци унутар општине Вукосавље су локални и некатегорисани. Године 2006. донесена је Одлука о локалним и некатегорисаним путевима и улицама у насељима на подручју општине Вукосавље . Подручје општине Вукосавље је покривено мрежом путева свих категорија дужине око 165 км.

Табела 58. Дужина и модернизованост путне мреже на подручју општине Вукосавље⁵⁵

Категорија путева	Дужине на подручју општине (км)	Процент модернизованости %
Магистрални путеви	2.6	100
Локални путеви	87.4	65.7
Некатегорисани путеви	75	-
УКУПНО	165	36.37

Магистрални путеви на подручју општине Вукосавље су асфалтирани цијелом својом дужином, док су локални и некатегорисани путеви асфалтирани у дужини од око 57.4 км, а остали дио локалних и некатегорисаних саобраћајница је са макадамском подлогом или представљају земљане (пољске) путеве. Већи дио асфалтираних локалних путева је у лошем стању.

На основу свега може се закључити да се општина Вукосавље у наредном планском периоду пред собом има кључни изазов, а то је на који начин унаприједити стање путне мреже. Другим ријечима, на који начин одржати постојећу модернизовану путну мрежу и како модернизовати путну мрежу гдје је то неопходно.

Водоводна инфраструктура

Тренутно, урбано подручје Јакеш - Вукосавље се снабдијева водом са водоводног система Модриче (насељена мјеста Јакеш, Вукосавље и дио насељеног мјеста Пећник). Главно извориште водоводног система Модриче је захват подземних вода бунарима на локалитету Млаке. У току је реконструкција овог водоводног система која подразумјева изградњу нове водоводне мреже у већем дијелу обухвата, као и изградњу нових резервоара.

⁵⁵ Извор: Општинска управа Вукосавље

Насељено мјесто Гнионица и веома мали дио насељеног мјеста Јошавица користе најиздашније извориште (бунар) на подручју општине које је лоцирано у близини водотока Гнионица. Овај водоводни систем покрива највећу површину.

У насељеном мјесту Модрички Луг функционише локални водоводни систем који користи два бунара.

У централном дијелу насељеног мјеста Пећник постоји локални водовод.

Нови дио насељеног мјеста Језеро водом се снабдијева из локалног бунара. Стари дио овог насељеног мјеста је прикључен на водоводни систем Оцака, који водом снабдијева југоисточни дио насељеног мјеста Поточани и сјеверни дио насељеног мјеста Срнава. Јужни дио насељеног мјеста Срнава користи за снабдјевање водом извор Орашје (Марица). Насељено мјесто Ада се водом снабдијева из артешког бунара који се налази на подручју општине Оцак.

Остали дио општине Вукосавље (насељено мјесто Врбовац, највећи дио насељених мјеста Јошавица и Поточани, дијелови насељених мјеста Пећник и Срнава) нема организовано водоснабдијевање (коришћење индивидуалних бунара и локалних извора).

Канализациони систем

На подручју општине Вукосавље оборинске воде се одводе природним реципијентима до латералних канала и других водотока који се улијевају у ријеку Босну. Овакво рјешење није довољно за прикупљање оборинских вода, посебно у равничарским подручјима који су намијењени за сјетву пољопривредних култура, која буду поплавлена и већим дијелом уништена.

Заједно са пројектом фекалне канализације за подручја МЗ Јакеш, Вукосавље и дио Пећника урађен је пројекат кишне канализације, који ће се реализовати када се обезбиједи финансијска конструкција. Остали дијелови општине за сада немају пројекте ове врсте.

Пречишћавање и одвођење фекалија и отпадних вода још увијек није ријешено. Тренутно је у изградњи канализациона мрежа у насељима Јакеш, Вукосавље и дио Пећника. За сада су ови одводи ријешени изградњом индивидуалних санитарних јама које су по капацитету недовољне и некавалитетне за потребе овако густо насељених домаћинстава. У много случајева излази септика су одведени у поток Јакешница и латерални канал Гнионица, што представља врло озбиљан проблем, који ће се углавном ријешити завршетком канализационе мреже и њеним пуштањем у рад. С друге стране су многи септици у равничарском подручју ископани до шљунковитог терена, који служи као реципијент, загађујући на тај начин подземне воде.

Електроенергетска мрежа

На подручју општине Вукосавље присутни су следећи електроенергетски објекти:

- 110 kV далековод Модрича – Оцак – Шамац,
- 35 kV далековод Модрича 2 – Оцак,
- 10 kV далековод Модрича 1 – Јакеш,
- дистрибутивне трафо-станице 10 (20) / 0,4 kV,
- нисконапонска дистрибутивна мрежа 0,4 kV.

Дистрибутивне трафо-станице 10(20)/0,4kV укупне инсталисане снаге око 4.110kVA на већем дијелу територије општине Вукосавље електричном енергијом

снабдијева ЗП „Електро Добој“ а.д. Добој као једини овлаштени дистрибутер и снабдјевач на подручју општине Вукосавље.

Дистрибутивне трафо-станице 10(20)/0,4 kV укупне инсталисане снаге око 1.120 kVA на подручју насељених мјеста Ада, Поточани и Срнава електричном енергијом снабдијева ЈП Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне д.д. Мостар, Дистрибуцијско подручје Сјевер, Пословница Електро – Оцак. Ријеч је о тренутном и привременом (затеченом) стању.

Укупно постојеће вршно оптерећење за употребно вријеме од 3.200 часова за читаву општину Вукосавље износи око 2 MW.

Електроенергетски садржаји заузимају знатан простор на којем су лоцирани електропреносни и основни објекти електроенергетског подсистема. Трасе далековода највећим дијелом прелазе преко ненасељеног подручја општине Вукосавље.

Напајање већег дијела потрошача на подручју општине Вукосавље врши се преко 10 kV далековода који је изграђен од ТС 110/35/10 kV Модрича.

На подручју општине изграђен је потребан број трансформаторских станица 10/0,4 kV, које обезбјеђују електричну енергију за насеља. Трансформаторске станице су углавном стубне трансформаторске станице (СТС). ЗТС "Јакеш Зидана" 10(20)/0,4 kV, 630 kVA је зидана слободностојећа трафо-станица, а БТС "Гноница - црква" 10(20)/0,4 kV, 400 kVA је блиндирана слободностојећа трафо-станица.

Трансформаторске станице су повезане 10 kV далеководом, а ЗТС "Јакеш Зидана" подземним ВН каблом на улазу у објекат. Нисконапонска мрежа је ваздушна.

Управљање над електро мрежом и осталим објектима који служе тој сврси, врши Електро Добој и Електро – Оцак, с обзиром да на подручју општине Вукосавље не постоје енергетски објекти који су у функцији производње електричне енергије.

Просјечна годишња потрошња енергије је око 6.5 GWh.

Велики недостатак 10 kV дистрибутивне мреже је у томе што је већином радијално напајана, без могућности двостраног напајања, што умањује сигурност рада.

У овом моменту напајање подручја општине Вукосавље може се сматрати задовољавајућим.

Телекомуникације

У поређењу са развијеним, па и средње развијеним срединама, телекомуникације на подручју општине Вукосавље су на задовољавајућем развојном нивоу и поред малог броја корисника.

У оквиру своје дјелатности "m:tel" на подручју општине нуди све врсте услуга које се нуде у оквиру РС, па и шире, а то су:

- фиксна телефонија,
- мобилна телефонија,
- приступ интернету,
- коришћење телевизије – IPTV.

Транспортну мрежу телекомуникационог саобраћаја општине Вукосавље чини спојни оптички кабл Модрича - Лијешће - Брод, од кога се одвајају оптички каблови према RSS Вукосавље - Јакеш и RSS Модрички Луг. Оптички кабл Модрича - RSS Гноница је капацитета 24 влакна, тако да техничким карактеристикама и капацитетом задовољава постојеће и планиране потребе општине Вукосавље. RSS „Вукосавље - Јакеш“ се налази у објекту у централном дијелу насељеног мјеста Јакеш, а тренутни капацитет је око 2000 бројева.

Услуге мобилне телефоније на подручју општине Вукосавље се одвијају преко три оператера и то:

- "М:tel",
- "БХ Телеком",
- "Хрватске телекомуникације".

Покривеност сигналом мобилне телефоније реализује се преко базних станица: БС "Јакеш стадион" и БС "Гнионица" (власништво "m:tel" - а). Одређени дио простора општине је покривен базним станицама из сусједних општина.

Мобилна телефонија нуди мобилни приступ интернету, услугу GPRS (General Packet Radio Service), као и остало из 3G технологије.

Радио Телевизија Републике Српске (РТРС) један је од три равноправна емитера у оквиру Јавног сервиса Босне и Херцеговине, тако да се радио и ТВ програм на подручју општине реализује путем РТРС као главног емитера.

Програм РТРС - а се реализује преко предајника (репетитора) "Дуге њиве", док се ТВ програми РТВ БН, РТВ "ВИКОМ" Градишка и РТВ "ХИТ" Брчко реализују преко репетитора лоцираних на узвишењу у реону Брезовача на подручју насељеног мјеста Јошавица.

Закључак

У области путне инфраструктуре, а на основу резултата анализе стања, приоритети иду у правцу изградње локалних саобраћајница - улица којим би се боље повезали поједини дијелови урбаног подручја Јакеш - Вукосавље.

Планиране интервенције у области саобраћајне инфраструктуре подразумјевају санацију постојећих асфалтних путева, асфалтирање постојећих макадамских путева, изградњу мостова, реконструкцију и доградњу расвјете, изградњу тротоара и паркинга, те унапређење путне сигнализације.

У планском периоду је потребно унаприједити квалитет у снабдијевању водом цјелокупног становништва општине, провођењем следећих активности: проширење водоводног система на сва насеља на подручју општине; увођење мјера за рационалну потрошњу воде (адекватно одржавање водоводних система, смањење губитака, уградња водомјера и адекватна накнада за потрошену воду), именовање субјеката за управљање водоводима на подручју општине и др.

Питање правилног рјешавања канализације отпадних вода је од стратешког интереса за општину Вукосавље. Разлог за то лежи прије свега у неопходности стварања предуслова за очување здравог потенцијала животне средине и биодиверзитета на подручју општине, те стварање предуслова за благовремено испуњавање обавеза из Оквирне директиве о водама што је предуслов европских интергација и одрживог развоја општине и региона. Завршетком изградње канализационог система за урбано подручје Јакеш - Вукосавље биће значајно побољшано стање у области одвођења отпадних вода на подручју општине Вукосавље.

Када је у питању заштита од поплава, настојања треба да иду у правцу интервенција на кључним, критичним тачкама (уређење корита ријеке Босне, изградња лијевог заштитног насипа за заштиту од великих вода ријеке Босне, реконструкција канала Босна – Гнионица у општини Вукосавље, регулација потока Јакешнице, уређење – профилисање Старог гнионичког канала и др.)

СТАЊЕ У ОБЛАСТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Стање ваздуха

Квалитет ваздуха у општини Вукосавље условљен је како природним факторима тако и емисијама загађујућих материја које потичу из различитих извора, објеката или процеса. С обзиром да се не врши континуирано мјерење параметара квалитета ваздуха, није могуће дати прецизну оцјену стања квалитета ваздуха на подручју цијеле општине. Квалитативна оцјена стања квалитета ваздуха могућа је на основу анализе појединачних мјерења вриједности параметара у ваздуху вршених у близини појединих привредних субјеката, али и на основу дисперзије извора загађења на подручју општине.

Главни извори загађивања ваздуха на подручју општине Вукосавље су индивидуална ложишта у домаћинствима, индивидуалне котловнице, котловнице у привредним и јавним објектима, саобраћај и депоније отпада (испаривање, неконтролисано горење на сметљиштима).

Карактеристичне линијске загађиваче ваздуха представљају магистралне и локалне саобраћајнице. Негативан утицај линијских загађивача се огледа у емисији полутаната сагоријевања моторних горива лошег квалитета у атмосферу (оловни бензин и дизел гориво са високим процентом сумпора и значајном емисијом чађи), употреби старих возила, као и неадекватним техничким стандардима за возила. Нарочито изражен утицај поменутих полутаната односи се на непосредну близину саобраћајница⁵⁶, чему се могу додати и неадекватно одвођење атмосферских падавина са коловоза (различитих уља и масти, нафте), одлагање комуналног отпада у непосредној близини, као и повишени нивои буке.

Стање воде

Водоток ријеке Босне од ушћа Спрече до Модриче је сврстан у трећу категорију, док је исти водоток од Модриче до ушћа у Саву сврстан у другу категорију. Остали водотоци на подручју општине Вукосавље су сврстани у прву категорију, чије воде треба да имају висок статус квалитета.

Редовно праћење квалитета вода ријеке Босне се врши на профилу Модрича (испитивање физичко-хемијских и хемијских параметара). Повремено се врши испитивање санитарно - микробиолошких параметара и биолошких елемената квалитета. Квалитет воде на овом профилу у 2012. години у 28 % анализираних параметара не задовољава прописану вриједност Уредбом о класификацији вода и категоризацији водотока. Највећа негативна одступања су везана за презасићеност кисеоника, електропроводљивост, суспендоване материје, укупни фосфор и хлориде. С друге стране, параметри као што су рН вриједност, растворени кисеоник, хемијска и биолошка потрошња кисеоника, амонијачни азот, нитратни азот, укупни азот, арсен, бакар и хром задовољавају услове прве и друге класе квалитета површинских вода.

⁵⁶ Према подацима из публикације "Бројање возила на мрежи путева у Републици Српској - 2011. година" у издању Јавног предузећа "Путеви Републике Српске", Бања Лука, јули 2013. године, на три магистрална пута који пролазе општином Вукосавље (М-14.1, М-17 и М-17) годишње саобраћа 11,6 хиљада аутомобила.

Стање земљишта

На подручју општине Вукосавље нису регистрована подручја која су значајније изложена ерозионом дејству вода (голети и сл.), осим једног локалитета у предјелу Крчевине на подручју насељеног мјеста Гнионица. Генерално, присутна је слаба и врло слаба ерозија. Ерозиони процеси се углавном огледају у спирању површинског слоја терена и његовог транспорта снагом воде (водотоцима) и таложењу у нижим дијеловима водотока, што доводи до продукције одређених количина наноса.

Водоток Јакешница представља бујични водоток који угрожава околни простор.

Простор уз ријеку Босну (претежно између водотока и магистралног пута М14.1) је изложен плављењу код појаве великих вода и представља главно поплавно подручје (око 1.140 ha). Мања поплавна подручја се налазе на простору Сухог поља и Језера.

До сада нису проведене значајније мјере и радови на заштити подручја од поплава.

Подручје општине Вукосавље је генерално незнатно угрожено минама. Ризичне минске површине покривају свега 1,49 ha или 0.02 % површине општине и присутне су на подручју насељених мјеста Гнионица (код шумарске куће), Јакеш (Бећировац), Пећник (Бусија), Срнава (Церик) и Врбовац (Бјелевина). Иначе, локалитети Бећировац и Бјелевина имају занемарљиву површину.

Управљање отпадом и дивље депоније

Степен развоја система управљања отпадом на подручју општине Вукосавље није задовољавајући. Управљање комуналним чврстим отпадом у општини одвија се путем активности сакупљања, транспорта и одлагања отпада које је потребно додатно унаприједити и проширити како би се задовољиле основне претпоставке одрживог развоја система.

Отпад се на подручју општине по подацима из 2013. године организовано сакупља само у насељеним мјестима Јакеш и Вукосавље, а путем ЈП "Еко - чистоћа", које има четири стално запослена радника. Број становника који је обухваћен одвозом отпада је око 2.145 становника (650 домаћинстава). Поред пружања услуга домаћинствима, услуге се пружају привредним субјектима, те јавним установама на територији општине, којих је укупно око 40.

Коначно одлагање прикупљеног чврстог отпада врши се на општинску депонију "Сухо поље" на подручју насељеног мјеста Пећник. Ова депонија је удаљена ваздушном линијом око 2,2 км од општинског центра Јакеш, у предјелу Сухо поље. Налази се у напуштеној шљункари, ограђена је и окружена претежно пољопривредним земљиштем. Локација депоније одликује се добром саобраћајном повезаношћу са општинским центром (магистрални пут М14.1) и релативно лошим приступним путем. Отпад се прикупља једном седмично. На подручју општине не постоје јавни контејнери.

Постојећа општинска депонија не задовоља минималне услове уређења, због чега је нужно извршити реконструкцију према принципима савременог санитарног депоновања до коначне санације. Стање општинског одлагалишта отпада карактерише непостојање готово никаквих основних мјера заштите да би се спријечило загађење земљишта, воде (првенствено подземних вода) и ваздуха.

На основу броја становника обухваћених одвозом отпада и укупне годишње количине отпада који се одвози на депонију, добије се специфична количина отпада у општини Вукосавље која износи око 0.64 kg/станов/дан (просјек за БиХ око 0.6 kg/станов/дан). Годишња количина депонованог отпада процењује се на око 503 t. Одлагање отпада

на поменутој локацији врши се од 2009. године, а укупна површина депоније износи око 0,81 ha (ограђено око 0.63 ha).

Друга депонија на подручју општине налази се на локалитету "Бегово поље", одређена је општинском одлуком и ова депонија представља прелазно или привремено рјешење за одлагање отпада за општину Вукосавље до реализације регионалне санитарне депоније.

Трећа општинска депонија на подручју општине Вукосавље јесте градска депонија Оцак (површине 1,25 ha), која се налази на подручју насељеног мјеста Језеро (локалитет Крчевине). Годишња количина одложеног отпада се процјењује на око 7.000 m³.

Осим комуналног чврстог отпада, на предметном простору се продукују специфичне врсте отпада (нпр. отпадна уља, акумулатори, батерије, отпад анималног поријекла и др.) чије је количине због начина одлагања отпада, степена развоја система управљања отпадом и истраживања тешко процјенити. Индустијски отпад се депонује заједно са комуналним чврстим отпадом. На подручју општине Вукосавље у претходном периоду генерисана је занемарљива количина медицинског отпада због тада непостојања здравствених установа, а која се одлаже на општинску депонију. Међутим, покретањем здравствене установе на подручју општине Вукосавље, за очековати је повећане количине ове врсте отпада, те је неопходно пронаћи адекватна рјешења за његово нешкодљиво складиштење.

На подручју општине Вукосавље идентификована су неуређена одлагалишта – дивље депоније. Дивље депоније представљају сталну пријетњу здрављу становништва и укупном квалитету животне средине. У задње вријеме вршене су активности уклањања дивљих одлагалишта која су изнова настајала због недовољне покривености организованим прикупљањем. Најзначајнија дивља депонија на подручју општине према студији "Идентификација дивљих и локалних депонија на територији РС" јесте депонија у Ромском насељу у Модричком Лугу, површине 0.28 ha.

Угроженост од поплава

Рушевне обале ријеке Босне представљају перманентну пријетњу околним насељеним мјестима и пољопривредном земљишту, јер ријека врши интензивну деградацију и ерозију обала, што ствара предуслове за плавлена већих размјера, а посебно се то односи на потпуно деградирану лијеву обалу од Добор куле до насеља Ада, иако територијално припада општини Модрича, директна је опасност насељеним мјестима Јакеш (дио насеља Шерег), Вукосавље (Фаза I), а посебно насељеном мјесту Модрички Луг, укључујући и засеок Араповићи, те насељено мјесто Језеро (Фаза III – Чопори). На овом потезу, заједничком активношћу надлежних органа општина Вукосавље и Модрича, потребно је иницирати предвиђену изградњу лијевог одбрамбеног насипа у дужини од 8,8 км који би спријечио напријед описану опасност од плавлена ријеке Босне, разрађеног у „Идејном пројекту уређења доњег тока ријеке Босне од ушћа у ријеку Саву у Босанском Шамцу па узводно до Модриче, на дужини од цца 25 км“. Везано за унутрашњу одводњу на територији општине, Гнионички канал представља најкритичнији водоток с аспекта потенцијалних поплавних ризика јер су уз овај канал регистроване штете са веома учесталим периодима (најмање два пута годишње), а којим је преусмјерен водни ток потока Гнионица директно у ријеку Босну, док старо корито Гнионице има функцију прикупљања оборинских вода са пољопривредних парцела и њихово диспонирање до

баре Палучак између пута Вукосавље - Оцак и насељеног мјеста Модрички Луг. Поред ове, Стара Гнионица има још једну додатну превентивну функцију у условима наиласка великих вода, која се табластом уставом преусмјерава ка Старој Гнионици, јер би се према проведеним процјенама начинила најмања материјална штета. Гнионички канал, укључујући и табласту уставу су у изузетно лошем стању, па је стога неопходно извршити новелацију пројектног рјешења и извршити уређење водног тока овог канала по новом техничком рјешењу. Поток Јакешница је бујични поток, који при већим падавинама често излијева из свог корита и плави околне парцеле, стамбене и пословне јединице. Водоток је замуљен и зарастао у шибље и дрвеће, а становништво врши константну узурпацију уз појас водотока, што је додатна отежавајућа околност приликом протока кроз густо насељено подручје Јакеша дужине 2,5 км. Неопходно је ургентно приступити геодетском омеђавању и регулацији, односно уређењу овог водотока.

Управљање простором

Основни циљ организације, уређења и коришћења простора треба да води у правцу активирања просторних потенцијала општине Вукосавље на принципима усклађености економског, социјалног и еколошког развоја и повезивања са сусједним просторима, чиме ће се повећати његова привлачност за инвестирање, као и побољшати укупан животни стандард становништва и квалитет животне средине.

Према циљевима Просторног плана општине Вукосавље, у наредном периоду све планске интервенције иду у правцима:

- позиционирања насељеног мјеста Јакеш као општинског центра у Републици Српској и Босни и Херцеговини,
- демографске обнове кроз пронаталитетну демографску политику и повратак дијела избјегле популације; већа кохезија простора, путем развоја и побољшања инфраструктурних мрежа (изградња аутопута на коридору Vc), као и повећање доступности друштвеној инфраструктури, посебно за становнике руралних насеља;
- повећања економске конкурентности општине Вукосавље кроз унапређење економских структура базираних на саобраћајном положају и природним ресурсима (прерађивачка индустрија, саобраћај и пољопривреда), развој трговине и туризма и стварање радних мјеста у новим привредним дјелатностима и гранама (рударство и енергетика);
- заштите од великих вода ријеке Босне (уређење доњег тока ријеке Босне);
- заштите и унапријеђење животне средине, чување и побољшање стања природног и културног наслеђа, стварање идентитета општине Вукосавље.

Закључак

Да би се обезбиједио адекватан квалитет животне средине неопходно је спровести низ конкретних мјера заштите како би се већ постојећи квалитет одржао или да би се постојећа загађења довела на ниво одрживог.

С обзиром да се испод већег дијела низијског подручја општине Вукосавље и сусједне општине Оцак налази подземно водно тијело, неопходно је посветити посебну пажњу очувању квалитета подземних вода, те смањењу и елиминисању постојећих и потенцијалних извора негативних утицаја на квалитет ових вода.

Деградација и загађивање земљишта на подручју општине Вукосавље настаје усљед хемијских загађивача који доспијевају у земљиште као резултат загађивања ваздуха, комуналних и пољопривредних отпадних вода, неконтролисаног одлагања чврстог отпада, као и на мјестима различитих акцидената.

Управљање чврстим отпадом на подручју општине Вукосавље је недовољно развијено што има за посљедицу загађење и деградацију основних компонената животне средине. Успостављање функционалног система управљања чврстим отпадом је основни предуслов унапређења и заштите животне средине. С обзиром да на подручју општине Вукосавље постоје дивља одлагалишта отпада, процес њиховог уклањања је потребно извршавати континуирано са осталим активностима из области заштите животне средине које ће помоћи спречавање настанка нових дивљих депонија чиме ће се истовремено смањити и ризици по људско здравље. У том погледу је веома важно санирање најзначајнијег општинског дивљег одлагалишта отпада – депоније у Ромском насељу у Модричком Лугу

КАПАЦИТЕТИ ОПШТИНСКЕ УПРАВЕ И ОПШТИНСКЕ ФИНАНСИЈЕ

Општинска управа и људски ресурси

Општинском управом, у складу са Законом о локалној самоуправи и Статуту општине Вукосавље, управља Начелник општине.

Општинску управу, организовану у складу са Законом о локалној самоуправи, Статутом општине Вукосавље и Правилником о организацији и систематизацији радних мјеста, чине Одјељење за општу управу, Одјељење за финансије и Одјељење за привреду и друштвене дјелатности.

У оквиру Одјељења за општу управу организован је Одсјек за пријемну канцеларију, у оквиру Одјељења за финансије организован је Одсјек за буџет, а у оквиру Одјељења за привреду и друштвене дјелатности организован је Одсјек за урбанизам и стамбено-комуналне послове.

Организациона шема Општинске управе, на челу са Начелником општине, приказана је наредним шематским приказом.

		НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ			
		ЗАМЈЕНИК НАЧЕЛНИКА			
Одјељење за општу управу		Одјељење за привреду и др. дјел.		Одјељење за финансије	
		Начелник Одјељ.		Начелник Одјељ.	
Начелник Одјељ.					
Сам. стр. сар. грађ. стања, оп. и прот. послове	Одсјек за пријем. канц.	Сам. стр. сар. за послове лок. развоја	Одсјек за урб. и стамбено комуналне послове	Сам. стр. сар. за буџ., страт. и опер. планирања	Одсјек за буџет
	Шеф Одсјека	Виши стр. сар. за управ. реш. и успост. базе под. из области пред. пољ., водопр., шумар. и екологије	Шеф Одсјека	Сам. стр. сар. за јавне наб. и управ. опш. имовином	Шеф Одсјека
Секретар Скупштине	Стручни сарадник за послове матичара		Сам. стр. сар. за урбанизам грађење и ст.ком. послове		Стр. сар. за глав. књигу трезора и трез. Плаћање
Стр. сар. за бор. инв. заштиту	Стр. сар. за овј. потп. преписа и рукописа и посл. картотеке	Виши стр. сар. за др. дјел., соц. зашт. хуманитарне и нев. организације	Стр. сар. за урбанизам, грађ. и стам. ком. послове		Стр. сар. благајне и послове обрач. плата
Стр. сар. за арх. и инт. дост. мат.	Сарадник за админ. техничке послове		Комунални полицајац		
Стр. сар. за пос. цив. заштите		Пољ. инспектор	Стр. сл. Начелника општ.		
Ит админист.			Виши стр. сар. за опште, савјет. и протокол. послове		
Тех. рад. за екон. домар			Стручни савјетник		
Спремачица			Стр. сар. за послове информ.		
Кафе куварица			Виши стр. сар. за дијаспору међ. сарадњу и инвестиције		
			Возач		

У општинској управи Вукосавље запослено је 30 извршилаца, а у Центру за социјални рад пет и један на мандатни период, а структура запослених у Општинској управи према стручној спреми приказана је у наредној табели.

Табела 59. Структура запослених према стручној спреми

Р.бр.	Стручна спрема	Број извршилаца	% од укупног броја запослених
1.	ВСС	14	46,7
2.	ВШС	3	10,0
3.	IV степен	5	16,6
4.	ССС	3	10,0
5.	КВ	1	3,3
6.	ПК	2	6,7
7.	ОШ	2	6,7
Укупно		30	100

У наредној табели приказан је број запослених по организационим дијеловима, односно Одјелењима и службама у Општинској управи.

Табела 60. Број запослених по Одјелењима и службама

Р.бр.	Одјелење	Број извршилаца	% од укупног броја запослених
1.	Скупштина општине	3	10,0
2.	Начелник општине	2	6,6
3.	Одјелења за општу управу	12	40,0
4.	Одјелења за финансије	5	16,7
5.	Одјелења за привреду и друштвене дјелатности	8	26,7
Укупно		30	100

Анализа буџета и буџетске пројекције

Укупне буџетски приходи и примитке општине Вукосавље посматрајући у посљедњих пет година, односно од 2013. године карактерише константан тренд раста. Најзначајнији у оквиру њих су порески приходи. Укупна буџетска средства у 2014. години извршена су за 23,5% више него у 2013. години, за 14,8% су више извршена у 2015. години у односу 2014. годину, а за 18,3% су већа у 2016. години у односу на претходну 2015. годину. У 2017. години буџетска средства су била на нешто мало нижем нивоу у односу на 2016. годину. Укупно посматрајући, буџетска средства извршена у посљедњој посматраној години (2017. години) су извршена за 58,9% више у односу на прву посматрану годину (2013. годину).

Укупно остварени расходи и издаци у протеклих пет година су углавном на нивоу извршених прихода и примитака, што говори о приличној стабилној финансијској ситуацији општине Вукосавље.

Расходи за лична примања у укупним расходима и издацима учествују, у просјеку са око 40%, док расходи по основу кориштења роба и услуга учествују просјечно са око 20% у укупним расходима и издацима, што говори да ове двије категорије расхода сумарно учествују у укупним расходима и издацима са преко 60%. Издаци за нефинансијску имовину имају веома изражено варијабилно учешће у укупним расходима и издацима и крећу се од око 10% па до 30%, у зависности од године. Структура расхода је стабилна као и буџет у протеклим годинама, што пружа сигурност приликом планирања

Општина Вукосавље нема обавеза по основу измирења кредитних задужења, што јој даје добру основу за евентуално задуживање за приоритетне капиталне пројекте, наравно уколико се за то укаже потреба.

У табели 60. дат је приказ учешћа текућих и капиталних расхода у буџетима општине за период 2012-2016. година.

Табела 60. Преглед кретања буџетских средстава и издатака за период од 2013-2017. година

(KM)

Позиција	2013		2014		2015		2016		2017	
	План	Оств.	План	Оств.	План	Оств.	План	Оств.	План	Оств.
Порески приходи	850.115	854.056	955.346	980.158	1.190.203	1.183.960	1.244.553	1.321.388	1.379.731	1.269.917
Непорески приходи	107.301	138.551	226.055	184.648	380.350	228.994	634.793	410.546	337.308	122.739
Грантови	9.000	78.168	257.120	267.518	171.414	150.000	203.000	199.368	183.000	95.000
Трансфери	184.535	161.621	103.729	90.125	194.169	186.022	147.870	137.053	280.888	470.352
Укупно	1.150.951	1.232.416	1.542.250	1.522.479	1.936.136	1.748.926	2.230.216	2.068.355	2.180.927	1.958.008
Примици за нефинансијску имовину	80.000	0	169.876	0	0	0	0	00	173.364	0
Суфит претходне године	0	0	90.272	0	0	0	85.646	0	0	0
Свега	1.230.951	1.232.416	1.802.398	1.522.479	1.936.136	1.748.926	2.315.862	2.068.355	2.354.291	1.958.008
Расходи за лична примања	578.783	569.762	713.301	624.225	778.386	665.416	865.114	756.872	941.293	877.764
Расходи по основу кориштења роба и услуга	266.441	235.627	369.638	368.248	597.769	486.636	485.800	385.308	534.713	438.177
Расходи финансирања	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Субвенције	16.830	16.830	4.053	9.053	20.000	18.987	25.000	19.000	40.000	26.600
Грантови	78.806	71.414	64.154	52.064	66.121	32.041	94.380	89.155	105.939	86.409
Социјална давања	138.324	138.104	153.477	147.290	174.029	165.933	199.880	187.643	223.126	206.907
Буџетска резерва	5.400	0	5.115	0	5.400	0	5.400	0	5.400	0
Трансфери	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.910
Укупно	1.079.184	1.031.737	1.309.738	1.200.880	1.641.703	1.369.013	1.675.574	1.437.978	1.850.471	1.639.767
Издаци за нефинансијску имовину	151.767	110.407	492.098	465.939	294.433	164.525	640.288	595.125	503.820	449.950
Издаци за отплату дуга	0	0	571	571	0	0	0	0	0	0
Свега	1.230.951	1.142.144	1.802.398	1.666.510	1.936.136	1.533.538	2.315.862	2.033.103	2.354.921	2.089.717

У наредним табеларним приказима, представљене су пројекције буџетских средстава општине Вукосавље за наредни петогодишњи период, као и расположива буџетска средства за финаснирање стратешких пројеката.

Табела 61. Пројекција буџетских прихода општине Вукосавље за наредни петогодишњи период

Буџетска средства	2019	2020	2021	2022	2023	Укупно
Порез на на доходак грађана	46.086	48.000	50.000	52.000	54.000	204.000
Порез на непокретности	34.911	37.000	39.000	41.000	43.000	160.000
Индиректни порези-ПДВ	1.227.063	1.228.000	1.238.000	1.308.000	1.358.000	5.132.000
Укупно порески приходи	1.308.060	1.313.000	1.327.000	1.401.000	1.455.000	5.496.000
Приходи од имовине	18.019	20.000	20.000	20.000	20.000	80.000
Општинске таксе и накнаде	306.757	308.000	309.500	411.000	412.500	1.441.000
Остали општински приходи	5.274	10.000	10.000	10.000	10.000	40.000
Укупно непорески приходи	330.050	338.000	339.500	441.000	442.500	1.561.000
Изворни приходи општине	1.638.110	1.651.000	1.666.500	1.842.000	1.897.500	7.057.000
Грантови	3.000	50.000	100.000	100.000	100.000	350.000
Трансфери	615.832	625.000	630.000	630.000	630.000	2.515.000
Примици за неф. имовину	130.000	130.000	130.000	130.000	130.000	520.000
УКУПНО ПРИХОДИ	2.386.942	2.456.000	2.526.500	2.702.000	2.757.500	10.442.000

Табела 62. Пројекција оперативних расхода буџета општине Вукосавље за наредни петогодишњи период

Буџетска потрошња	2019	2020	2021	2022	2023	Укупно
Бруто плате и остала бруто лич примања	811.216	900.000	920.000	950.000	970.000	4.551.216
Расходи по основу коршћења роба и услуга	400.439	406.000	406.000	411.000	411.000	2.034.439
Дознаке	236.141	240.000	243.000	247.000	249.000	1.215.141
Грантови	86.000	86.000	86.000	90.000	90.000	438.000
Субвенције	25.000	25.000	50.000	50.000	50.000	200.000
Буџетска резерва	5.400	6.000	6.000	6.000	6.000	29.400
Укупно	1.564.196	1.663.000	1.711.000	1.754.000	1.776.000	8.468.196

На основу расположивих података у наредној табели наведена су средства за финансирање приоритета из локалне развојне стратегије у периоду 2019-2028. година.

Табела 63. Расположена средства за пројекте из стратегије

Година	Укупни приходи	Текући расходи	Средства за капиталне инвестиције
2019.	2.386.942	1.564.196	822.746
2020	2.456.000	1.663.000	793.000
2021	2.526.500	1.711.000	815.500
2022	2.702.000	1.754.000	948.000
2023	2.757.500	1.776.000	981.500
Укупно	12.828.942	8.468.196	4.360.746

Из напријед приказаног, видљиво је да општина Вукосавље располаже са значајним властитим средствима за финансирање пројеката дефинисаних у стратегији развоја. Овдје нису уобзирена буџетска средства, односно текућа средства која се користе за финансирање одређених активности које имају стратешки карактер и значај, као што су социјална давања, стипендирање студената и тако даље.

Пројекцијама финансирања пројеката дефинисаних Стратегијом развоја општине Вукосавље није предвиђено финансирање пројеката путем кредитних задужења, што стоји као алтернативна опција у случају указаних потреба, односно непредвиђених ситуација са осталим изворима финансирања стратегије.

SWOT АНАЛИЗА

SWOT анализа представља мост између садашњег стања, које је утврђено анализом и жељеног будућег стања које се дефинише стратешким планом развоја општине Вукосавље. Овај концепт даје систематску анализу пријетњи и прилика, као и њихово усаглашавање са јаким и slabим странама општине Вукосавље. SWOT анализа обезбјеђује информације корисне за усклађивање општинских капацитета и способности са окружењем у којем општина дјелује.

Најважније снаге које општини Вукосавље пружају конкурентне предности, чинећи ово подручје атрактивним мјестом за живот и пословање, су геостратешки положај и природни потенцијали, прије свега потенцијали за пољопривреду и хидропотенцијал. Ове снаге општина треба да искористи и усмјери све своје расположиве капацитете на њихово економско ефектуирање.

С друге стране, најочљивије слабости, препреке или ограничења за развој општине Вукосавље, су демографско пражњење и депопулација општине, неефикасно кориштење расположивих природних потенцијала и неусклађеност понуде и тражње радне снаге. Ове слабости би требало минимизирати или, ако је могуће, потпуно елиминисати, како би се конкурентске предности искористиле на најбољи могући начин.

Најважније прилике, која омогућавају и олакшавају реализацију развоја конкурентских предности општине Вукосавље, расположивост ЕУ и других фондова, међуопштинска сарадња и најава унапређења саобраћајне повезаности општине са локалним и регионалним центрима. Ове као и друге прилике би требало максимално искористити како би се конкурентске предности реализовале на најбољи могући начин.

Пријетње које могу да негативно утичу на развој општине Вукосавље су: политичка нестабилност у Босни и Херцеговини, одлазак младих и високообразованих људи, административно-правне баријере на свим ниовима власти и др. могу довести до губитка или опадања конкурентности, те привредног и друштвеног развоја уопште и угрозити остварење могућности које стоје пред овом општином. Слично као и слабости, ове пријетње би требало минимизирати или, ако је могуће, потпуно елиминисати.

Преглед снага и слабости и прилика и пријетњи дат је у наставку:

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> - Повољан географски и геостратешки положај - Пољопривредно земљиште као потенцијал за развој пољопривреде - Значајан хидропотенцијал за водоснабдјевање и привредне активности (МХЕ Цијевна 7, туризам и др.) 	<ul style="list-style-type: none"> - Лоша демографска слика општине, - Мали укупан број пословних субјеката - Незадовољавајућа комунална инфраструктура - Не постојање локација за пословне инвестиције – пословне зоне, - Недостатак стимулативних мјера за постојеће и нове бизнисе

<ul style="list-style-type: none"> - Значајни минерални ресурси (шљунак, пијесак и др.), - Традиција у области пољопривредне производње - Проактивна општинска управа, - Очувана животна средина, - Етничка разноликост и добри међунационални односи, 	<ul style="list-style-type: none"> - Недостатак просторно-планске документације - Ограничена финансијска средства за капиталне инвестиције - Висока стопа незапослености - Не постојање подстицајних мјера за развој привреде, - Непостојање испостава кључних републичких институција (Завод за запошљавање, Фонд ПИО, Фонд ЗО, АПИФ и др.),
ПРИЛИКЕ	ПРИЈЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> - Близина ауто-пута - Коридор Vc, - Креирање подстицајних пакета и привлачење нових инвестиција, - Међуопштинска сарадња, - Међународни донаторски фондови, - Дијаспора као развојни потенцијал, - Добра сарадња са вишим органима власти, 	<ul style="list-style-type: none"> - Нестабилна политичка ситуација у БиХ, - Промјењива пореска и подстицајна политика, - Неповољни демографски трендови (природне и друштвене миграције), - Сива економија и рад на црно, - Сложени законски прописи.

СТРАТЕШКО ФОКУСИРАЊЕ

Социо-економска и SWOT анализа општине Вукосавље су поставиле основ за дефинисање стратешких праваца развоја општине који су усмјерени у сљедећа три стратешка фокуса:

Стратешки фокус 1:

„Како ефикасније користити природне и друге потенцијале општине“

Општина Вукосавље располаже са веома значајним природним и другим потенцијалима за ефикаснији привредни развој.

Кључни фактор општине чини њен одличан геостратешки положај којег карактерише близина сусједних држава, великих водотокова, као и неких значајнијих регионалних центара, а нарочито планиране трасе најзначајније путне мреже у Републици Српској и Босни и Херцеговини (Коридор Vc, ауто-пут Бања Лука Бијељина и др.).

Такође, један од кључних ресурса општине је и пољопривредно земљиште, а поред наведеног у одређеном, економски значајном нивоу располаже и са хидропотенцијалом, минералним ресурсима, шумским ресурсима и тако даље.

Пољопривредни потенцијали, са веома респектабилном тренутном производњом у области пољопривреде, пружају добру основу за њен још интензивнији развој. Ово се

посебно односи на креирање услова за креирање ланаца вриједности у области пољопривреде, односно увезивање примарне пољопривредне производње и унапређење степена прераде ових производа у различитим секторима пољопривреде. Такође, општина Вукосавље посједује и друге веома значајне природне ресурсе, као што је технички камен, шљунак, али и шумски ресурс (дрво и остали шумски споредни производи), што ће бити у фокусу у наредном планском периоду.

Стратешки фокус 2.

„Како унаприједити друштвени живот грађана општине Вукосавље“

Поред развоја локалне економије, за општину Вукосавље веома важна ствар је развој свих облика друштвеног живота, што ће такође, бити у фокусу општине Вукосавље у наредном планском периоду. Образовање, здравствено-социјална заштита, али и култура, спорт и друго су основ квалитета живота грађана, али и потенцијали за привлачење нових инвеститора. У области образовања, пажња ће бити на континуираном унапређењу овог сегмента друштвеног развоја. Такође, у фокусу здравствено-социјалне заштите биће приближавање ових услуга грађанима Вукосавља. Такође, и у сегментима културе и спорта, као и другим сегментима, континуирано ће се радити на њиховом унапређењу.

Стратешки фокус 3.

Како унаприједити комуналну инфраструктуру и очувати квалитет животне средине

Развој нове и реконструкција и одржавање постојеће комуналне инфраструктуре је један од фокуса у наредном планском периоду. Само развијена основна комунална инфраструктура и пуна доступност комуналних услуга може обезбиједити квалитет живота грађана општине Вукосавље, али и основу и предуслов за привлачење нових инвестиција и инвеститора, односно развој осталих сектора живота, тј. развој економије и друштвене надоградње.

Због тога, општинска управа Вукосавље ће у наредном планском периоду интензивно радити на развоју путне, водоводно-канализационе, електро, телекомуникационе и друге инфраструктуре, уз унапријед дефинисане приоритете, одрживо управљање простором и одржавање квалитета животне средине на задовољавајућем нивоу.

ВИЗИЈА И СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ

Визијом и стратешким циљевима се обликују намјеравана конкурентска позиција, у којој је уграђено начело стварања и одржавања конкурентске предности, као и заједничка перспектива, у којој је уграђено начело одрживости.

Стратешки циљеви представљају прву трансформацију визије развоја.

С друге стране, стратешки циљеви имају упориште у дефинисаним стратешким фокусима као финалном резултату спроведене социо-економске и SWOT анализе. Тако заснованим и дефинисаним стратешким циљевима оцртавају се главни правци и очекивани домети трансформације општине Вукосавље као цјелине.

ВИЗИЈА

Општина Вукосавље - економски напредна, друштвено одговорна, социјално инклузивна локална заједница са квалитетном комуналном инфраструктуром и очуваном животном средином, пожељна за живот, рад и пословање.

У наредном десетогодишњем периоду општина Вукосавље развијаће економију уважавајући своје геостратешке карактеристике, као и расположиве природне и друге потенцијале, при томе водећи рачуна о њиховој одрживости и заштити животне средине.

Са унапријеђеном укупном комуналном инфраструктуром и свеукупним друштвеним животом, привлачна и угодна за све грађане.

СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ

- **СЦ 1. Природни и други потенцијали искориштени за развој пољопривреде и других погодних сектора уз пуно уважавање геостратешких карактеристика, одрживости ресурса и заштите животне средине**

Овај циљ подразумијева активности на ефикаснијем кориштењу расположивих ресурса. Први развојни приоритет у области економског развоја је пољопривреда, гдје ће акценат бити на креирању амбијента за покретање погона за финализацију производа из примарне пољопривредне производње, што ће довести до отварања нових радних мјеста, оставрења нових прихода, повећање извозних активности и повећање добити привредних субјеката из ове области.

Други развојни приоритет општине Вукосавље су развој осталих привредних сектора, базираних на природним потенцијалима општине, прије свега: грађевинарства на бази расположивог кречњака и шљунка, туризма на бази расположивих ресурса за ову област (природне љепоте, ловно-риболовни ресурси, културно-историјско наслеђе и тако даље), развој преераде дрвета на бази расположивих шумских ресурса.

Трећи приорите општинске управе биће обезбјеђење услова за развој свих осталих привредних сектора, а у зависности од исказаних интереса потенцијалних инвеститора.

Кораци у релализацији овог стратешког циља укључују:

1. Истраживачки и студијско-аналитички приступ ресурсима у области пољопривреде и туризма,
2. Активну промоцију постојећих потенцијала,
3. Подршку новим и постојећим инвестицијама кроз пакете подстицајних мјера,
4. Доследну примјену законских регулатива у погледу заштите животне средине.

Секторски циљеви који ће допринијети реализацији овог стратешког циља:

- 1. ОЦ 1. Успостављање ланаца вриједности у области пољопривредне производње, у наредних пет година покренути погони за финализацију пољопривредних производа,**
- 2. ОЦ 2. Креирање амбијента за ефектуирање осталих природних и других потенцијала општине, у наредних пет година покренута најмање 30 нових пословних субјеката,**
- 3. ОЦ 3. До 2021. године успостављени пакети логистичке и финансијске подршке локалном економском развоју.**

- СЦ 2. Створити услове за унапређење и развој образовања, здравствено-социјалне заштите, спорта, културе и других активности у области друштвеног сектора уз пуно уважавање потреба свих грађана општине**

Акцент овог стратешког циља су активности на даљем развоју сегмента образовања, здравствене и социјалне заштите, као и значајнији искорак у унапређењу спортско-културног живота грађана општине.

У области здравства приоритети ће бити приближавање примарне и секундарне здравствене заштите становницима општине Вукосавље.

У области спорта наставиће се са развојем неопходне спортско-рекреативне инфраструктуре, али и подршци активностима актуелних спортских колектива који дјелују на подручју општине.

У области културе, такође наставиће се са активностима иницирања и подстицања активности невладиних организација које дјелују у области културе, како би исте постале носиоци културних догађаја.

Овај циљ ће бити реализован кроз сљедеће активности:

1. Анализа здравствено-социјалних, културних, спортских, рекреативних и других садржаја и давање приоритета онима које имају стварни развојни потенцијал,
2. Изградња недостајуће и реконструкција и адаптација постојеће инфраструктуре у области друштвеног живота грађана.

Секторски циљеви који ће допринијети реализацији овог стратешког циља:

- 1. ОЦ 4. У наредних пет година континуирано унапријеђивани материјално-технички и људски ресурси образовних установа,**
- 2. ОЦ 5. Константно побољшаван приступ здравственим услугама свих грађана општине, социјалном заштитом обухваћени сви становници код којих је утврђено стање социјалних потреба и заштите,**
- 3. ОЦ 6. До 2022. године омасовљене спортско-културне активности општине, број учесника у њима повећан за 30%,**
- 4. ОЦ 7. Јачање укупних капацитета и ефикасности општинске управе и**

институција и организација, које су у служби свих грађана општине, у наредне три године раст задовољства грађана услугама општинске управе за 10% на годишњем нивоу.

- **СЦ 3. или Комунална инфраструктура развијана у складу са потребама грађана и инвеститора уз одрживо управљање простором и заштитом животне средине**

Овај стратешки циљ акценат ставља на даљи развој основне комуналне инфраструктуре (саобраћајне, водоводне, канализационе и др.), као и на континуирано провођење мјера за заштиту животне средине.

У погледу развоја саобраћајне инфраструктуре акценат је на изградњи и модернизацију нове, недостајуће путне инфраструктуре, као и одржавање и обнова постојеће, с посебним акцентом на безбједосни аспект грађана.

Такође, у области водоснабдјевања акценат је на наставку унапређења система водоснабдјевања који ће обезбиједити континуирано и сигурно снабдјевање становништва и пословне заједнице довољним количинама квалитетне воде.

У области прикупљања отпадних вода настојања иду у правцу даљег развоја канализационог система који ће обезбиједити његову пуну функционалност и заштиту животне средине.

У области електро-енергетске и телекомуникационе инфраструктуре, у партнерству са оператерима из ових области, континуирано ће се радити на њиховој модернизацији, а у складу са најновијим трендовима у овим областима.

У наредном периоду посебна пажња биће посвећена организацији сакупљања и одлагања комуналног и другог отпада, односно дефинисању централног одлагалишта за комунални отпад, као и начину његовог што квалитетнијег и свеобухватнијег сакупљања.

Овај циљ ће бити реализован кроз сљедеће активности:

1. Анализа постојеће и недостајуће комуналне инфраструктуре и давање приоритета оним пројектима који допринијети искориштавању развојних потенцијала општине и потребама инвеститора и грађана,
2. Изградња недостајуће и реконструкција и ревитализација постојеће локалне комуналне инфраструктуре.

Секторски циљеви који ће допринијети реализацији овог стратешког циља:

1. **ОЦ 8. Континуирано унапређење укупне комуналне инфраструктуре, у наредних пет година покривеност путне мреже асфалтном подлогом повећана за 50%,**
2. **ОЦ 9. Јачање капацитета за заштиту животне средине и ефикасније управљање отпадом, у наредне три године број дивљих депонија смањен за 70%,**
3. **ОЦ 10. У наредних пет година обезбијеђени услови за одрживо управљање простором, усвојена кључна просторно планска документација, а на основу указаних потреба грађана и инвеститора.**

СЕКТОРСКИ РАЗВОЈНИ ПЛАНОВИ

План локалног економског развоја

Фокусирање

Претходни стратешки период у значајној мјери је искориштен за санацију и побољшање инфраструктуре: техничке, комуналне, путне и друштвене.

Имајући у виду природне ресурсе општине Вукосавље, првенствено у погледу ресурса за развој пољопривреде, али и неких других природних потенцијала (хидропотенцијал, минералне сировине, туристички потенцијали, шумски ресурси), те проактиван приступ локалних власти и администрације у стварању повољног пословног окружења и услова за привредни развој, створене су врло солидне претпоставке за привредни раст и пораст запослености, као главна тежишта локалног економског развоја у наредном стратешком периоду.

Општина Вукосавље располаже са веома повољним геостратешким положајем, који ће у наредном периоду, довршетком радова на изградњи коридора Vc пружати веома добру основу за нове инвестиционе циклусе. С тим у вези, општина Вукосавље идентификацијом кључних пројеката, провешће низ активности на кориштењу ове веома значајне комперативне предности. Поред овог, постоје и друге активности које ће општина настојати да спроведе у наредном периоду, како би унаприједила свој економски развој.

Притом се полази од сљедећих снага, на које треба ослонити развојне подухвате, прилика, које треба искористити у што је могуће већој мјери, те слабости, које треба неутрализовати и побољшати, и пријетњи, које треба избјећи и ублажити њихово негативно дејство.

SWOT анализа - економски развој

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Повољан географски положај, 2. Пољопривредно земљиште расположиво на површини од 3.500 хекатара, 3. Добар квалитет пољопривредног земљишта (преко 72% обрадивог пољопривредног земљишта), 4. Традиција у области пољопривредне производње, 5. Значајна лежишта минералних сировина – кречњака (Пећник), 6. Водни потенцијал – богатство 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мали број активних привредних друштава, 2. Мали број самосталних предузетника, 3. Неповољна структура самосталних предузетника у смислу обаваљања дјелатности, 4. Непостојање привредно-индустријске зоне-атрактивних пословних локација, 5. Непостојање пословних субјеката у области дрвопрерађивачког сектора (иако постоји одређена количина шумских дрвних сортимената), 6. Недостатак обучених кадрова, 7. Недостатак стимулативних мјера за постојеће пословне субјекте,

<p>подземним водама,</p> <p>7. Водни потенцијал – хидроенергетски потенцијал ријеке Босне,</p> <p>8. Праисторијска и средњовјековна археолошка налазишта као основа за развој туризма,</p> <p>9. Препознатљив туристички производ (лов, риболов и др.),</p> <p>10. Шумски ресурс као основа за развој дрвопрерађивачког сектора,</p>	<p>8. Недостатак стимулативних мјера за „start up“ бизнисе,</p> <p>9. Не постојање подстицајних мјера за развој привреде,</p> <p>10. Недостатак стимулативних општинских прописа за инвеститоре</p> <p>11. Висока стопа незапослености – непостојање тачних евиденција о незапосленим лицима,</p> <p>12. Недостатак планске и инвестиционо техничке документације</p> <p>13. Недостатак хотела и мотела, и других угоститељских објеката са услугама смјештаја и других услуга вишег нивоа,</p> <p>14. Недостатак квалификоване радне снаге, усклађене са потребама и захтјевима привреде,</p> <p>15. Недостатак људских ресурса из области РСМ-а,</p> <p>16. Непостојање детаљних анализа о расположивости минералним сировинама,</p> <p>17. Неорганизованост привредника и пољопривредника,</p>
<p>ПРИЛИКЕ</p>	<p>ПРИЈЕТЊЕ</p>
<p>1. Повољан саобраћајно - географски положај у РС и БиХ (изградња аутопута на коридору Vc и других путева),</p> <p>2. Активирање постојећих капацитета у тражењу инвеститора,</p> <p>3. Креирање подстицајних пакета и привлачење нових инвестиција,</p> <p>4. Повољни природни услови за формирање шаранских рибњака,</p> <p>5. Покретање капацитета у области дрвопрераде, у складу са расположивим шумским ресурсом,</p> <p>6. Коришћење напуштених објеката друштвених дјелатности за потребе пољопривредно-прерађивачке индустрије и агротуризма,</p> <p>7. Развој сеоског и еко, излетничког, културног, ловног и риболовног туризма,</p> <p>8. Повезивање пољопривреде и туризма,</p> <p>9. Распоживост ИРА фондова и других донаторских извора,</p> <p>10. Најава пореских олакшица за</p>	<p>1. Недостатак инвеститора и нових инвестиција,</p> <p>2. Политичка нестабилност,</p> <p>3. Сива економија,</p> <p>4. Фискална и парафискална оптерећења,</p> <p>5. Рад на црно,</p> <p>6. Административне и правне баријере на различитим нивоима власти.</p>

пословање привреде, 11. Дијаспора као потенцијал за нове инвестиције,	
--	--

Кључни фокуси и изазови економског развоја општине Вукосавље у сљедећем десетогодишњем периоду могу се изразити јасно и сажето на сљедећи начин:

- Развој пољопривредне производње на бази расположивих ресурса, њено увезивање са прерађивачким капацитетима, туризмом и уопште руралним развојем,
- Креирање позитивног пословног амбијента и стимулативних програма за покретање нових пословних субјеката, који би генерисали нова радна мјеста и нове приходе,
- Кориштење осталих потенцијала општине у складу са расположивом ресурсном основом (минералне сировине, хидропотенцијал, шумски ресурси, туристички потенцијали и др.),
- Креирање и развој укупне логистичке подршке и подстицајних пакета за развој привреде уопште.

Развојни циљеви економског развоја

Циљеви економског развоја	Веза са стратешким циљевима	Веза са развојним циљевима у другим секторима
ОЦ 1. Успостављање ланаца вриједности у области пољопривредне производње, у наредних пет година покренути погони за финализацију пољопривредних производа	Директно доприносе Првом стратешком циљу: «Природни и други потенцијали искориштени за развој пољопривреде и других погодних сектора уз пуно уважавање геостратешких карактеристика, одрживости ресурса и заштите животне средине»	Олакшава остваривање циљева друштвеног и развоја инфраструктуре и заштите животне средине
ОЦ 2. Креирање амбијента за ефектуирање осталих природних и других потенцијала општине, у наредних пет година број пословних субјеката повећан за 50%	Директно доприноси Првом стратешком циљу: «Природни и други потенцијали искориштени за развој пољопривреде и других погодних сектора уз пуно уважавање геостратешких карактеристика, одрживости ресурса и заштите животне средине»	Олакшава остваривање циљева друштвеног и развоја инфраструктуре и заштите животне средине

<p>ОЦ 3. До 2021. године успостављени пакети логистичке и финансијске подршке локалном економском развоју</p>	<p>Директно доприноси Првом стратешком циљу: „Природни и други потенцијали искориштени за развој пољопривреде и других погодних сектора уз пуно уважавање геостратешких карактеристика, одрживости ресурса и заштите животне средине“</p>	<p>Олакшава остваривање циљева друштвеног и развоја инфраструктуре и заштите животне средине</p>
--	---	--

Интеграција са стратешким документима виших нивоа

Први циљ економског развоја општине Вукосавље је у складу са првим и другим дугорочним циљем Стратегије развоја пољопривреде и руралних подручја Републике Српске до 2016.-2020. године, односно „Повећање обима и продуктивности пољопривредне производње и обезбјеђење стабилности дохотка пољопривредних произвођача“ и „Јачање конкурентности сектора пољопривреде кроз повећање нивоа инвестиција“.

Активности које се тичу пољопривреде и руралног развоја, у свим сегментима су усклађене са Стратешким планом руралног развоја Босне и Херцеговине за период 2018-2021. година, односно са сљедећим стратешким циљевима из овог документа:

- Осигурање стабилности дохотка и изједначавање услова пословања са окружењем;
- Јачање конкурентности пољопривреде, шумарства и руралних подручја кроз повећање нивоа инвестиција и унапређење преноса знања и промовисање иновација;
- Унапрјеђење тржишности пољопривредно-прехранбених производа кроз повећање додане вриједности, побољшање стандарда квалитета и сигурности, и јачање веза унутар ланаца вриједности;
- Одрживо управљање природним ресурсима и прилагођавање климатским промјенама;
- Побољшање квалитета живота у руралним подручјима кроз остваривање нових извора прихода и унапрјеђење физичке инфраструктуре, друштвене укључености и доступности јавних услуга и др.

Други циљ економског развоја општине Вукосавље је у складу са првим стратешким циљем Стратегије развоја малих и средњих предузећа 2016-2020. година, односно „Јачање конкурентности малих и средњих предузећа“, као и са другим стратешким циљем ове Стратегије, односно „Подршка стварању повољног пословног окружења за мала и средња предузећа“. Овај циљ је у вези и са првим оперативним циљем Стратегије подстицања страних улагања у Републику Српску 2016-2020. година, односно „Подизање конкурентности и унапређење пословног окружења“, а у вези са креирањем пословног амбијента за привлачење нових инвестиција.

Такође, други стратешки циљ развоја општине Вукосавље је у складу са стратешким циљем 4. Стратегије развоја туризма Републике Српске 2010-2020. године, односно „Унапређење туристичког производа базираног на одрживом развоју“ који подразумева: заштиту свих ресурсних потенцијала и њихову оптималнију валоризацију, развоја туризма у заштићеним подручјима, развоја сеоског туризма и тако даље.

Трећи циљ економског развоја општине Вукосавље базиран је на готово свим развојним документима на нивоу Републике Српске, али и других нивоа власти у БиХ.

Сва три циљ економског развоја базирана су на темељу документа «Стратешки оквир за Босну и Херцеговину, 2015-2020. година», односно на сљедећим смјерницама дефинисаним у овом документу:

- Развој људских ресурса,
- Унаприједити развој конкурентног економског окружења,
- Бржи и ефикаснији развој пољопривреде и рурални развој,
- Повећање могућности за запошљавање и др.

Процјена очекиваних исхода са индикаторима

Секторски циљ	Процјена очекиваних исхода са индикаторима
ОЦ 1. Успостављање ланаца вриједности у области пољопривредне производње, у наредних пет година покренути погони за финализацију пољопривредних производа	<p>⇒ Повећан сточни фонд у пољопривредним газдинствима обухваћеним подстицајним активностима најмање за 20% до краја 2020. године,</p> <p>⇒ Повећан физички обим производње у пољопривредним газдинствима обухваћеним подстицајним активностима за 30% до краја 2020. године,</p> <p>⇒ Покренута најмање три складишна или прерађивачка капацитета у области прераде пољопривредних производа до 2024. године,</p>
ОЦ 2. Креирање амбијента за ефектуирање осталих природних и других потенцијала општине, у наредних пет година број пословних субјеката повећан за 50%	<p>⇒ У наредних пет година најмање 3 нове инвестиције покренуте на бази осталих расположивих ресурса</p> <p>⇒ У наредних пет година повећан број самосталних предузетника за 50%,</p> <p>⇒ У наредних пет година број запослених лица у пословним субјектима повећан за 50%,</p> <p>⇒ Повећање посјећености и ноћења туриста за 20% на годишњем нивоу, до 2022. године,</p> <p>⇒ Повећани пословни приходи привредних друштава најмање 30% до 2022. године,</p>
ОЦ 3. До 2021. године успостављени пакети	<p>⇒ Током 2020. године успостављени организациони капацитети у општинској</p>

<p>логистичке и финансијске подршке локалном економском развоју</p>	<p>управи за подршку привреди, ⇒ До 2021. године за подстицајне активности обезбијеђено најмање 5% буџетских средстава,</p>
--	---

План друштвеног развоја

Фокусирање

Проблеми и изазови са којима су сусреће већина општина Републике Српске, нарочито оних мањих, насталих Дејтонским мировним споразумом, нису заобишли ни општину Вукосавље. Неусклађеност понуде и тражње на тржишту рада, одлазак радно способног становништва, депопулација општине - посебно руралних крајева и низак животни стандард су изазови са којима се општина тренутно суочава.

У општини Вукосавље посљедњих година урађен је значајан напредак по питању изградње друштвене инфраструктуре. Међутим, поред недостатка неке кључне спортске и културне инфраструктуре, главни изазов у овим областима су не успостављени одрживи организациони капацитети, као главни продуктори културних и спортских активности (спортске и културне организације и клубови и др.).

Поред подршке активностима у области културе, спорта и рекреације, намјера је да се у наредном планском периоду посебна пажња посвети унапређењу културне и спортске инфраструктуре.

С обзиром да се у области здравства и социјалне заштите у посљедње вријеме начињени значајни искораци, а нарочито покретање амбуланте породичне медицине на подручју општине Вукосавље, и у наредном периоду акценат ће бити на даљем развоју здравствених и социјалних услуга.

Значајне активности биће усмјерене и на унапређење услова за активности невладиног сектора, младих, маргинализованих група, као и на развој укупних капацитета општинске управе.

У вези са напријед наведеним, дефинисане су снаге, на које треба ослонити иницијативе у области друштвеног развоја, прилике, које треба искористити у што је могуће већој мјери, те слабости, које треба неутрализовати и побољшати, али и пријетње, које треба избјећи и ублажити њихово негативно дејство.

SWOT анализа - друштвени развој

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
– Етничка разноликост,	– Мали број активних спортских колектива,

<ul style="list-style-type: none"> – Добри међунационални односи, – Проактивна општинска управа, – Организована социјална заштита, – Солидна постојећа инфраструктура у области спорта, – Значајна улагања у младе (стипендирање), – Веома активан НВО сектор као носилац културних и спортских и других активности, – Солидна техничка опремљеност образовних установа, – Организованост и заступљеност ромске популације у друштвеним и другим активностима општине, 	<ul style="list-style-type: none"> – Депопулација и екстерне миграције, – Старење становништва, – Неповољна старосна структура становништва, – Мали удио високообразованог становништва, – Лоша кадровска пракса, – Слаба информатичка писменост и слабо познавање страних језика, – Непостојање образовних капацитета за малу дјецу и предшколски узраст, – Не постојање локалног радија и штампаног медија, – Архитектонске баријере за лица са посебним потребама,
ПРИЛИКЕ	ПРИЈЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> – Едукација становништва (доквалификација, преквалификација, језици, рачунари), – Организовање културних активности на отвореном (културне руте, манифестације, концерти, спортске игре, такмичења и др.) – Програми активне политике запошљавања, – Дијаспора - као потенцијал за развој спорта, – Дијаспора - као потенцијал за развој културе, – Могућност за формирање аматерских позоришта, хорова или неких других културних организација (или секција већ постојећих у сусједним општинама и сл.), 	<ul style="list-style-type: none"> – Изражене и сталне миграције, – Веома лош наталитет, бијела куга, – Незаснивање породица, – Неадвекатан образовни систем, – Неадекватан здравствени систем, – Нефикасно усклађивање законске регулативе у области друштвених дјелатности.

Кључни фокуси и изазови друштвеног развоја општине Вукосавље који су дефинисани за наредни десетогодишњи стратешки период су следећи:

- Унапређење стручности и знања људских потенцијала, усклађених са потребама шире друштвене заједнице,
- Обезбјеђење услова за правилан психо-физички развој дјете, младих и лица са посебним потребама,
- Унапређење система здравствене и социјалне заштите становника општине Вукосавље,
- Јачање улоге цивилног друштва и маргинализованих група у развојним процесима општине.

Развојни циљеви друштвеног развоја

Циљеви друштвеног развоја	Веза са стратешким циљевима	Веза са развојним циљевима у другим секторима
<p>ОЦ 4. У наредних пет година континуирано унапријеђивани материјално-технички и људски ресурси образовних установа</p>	<p>У вези је са Првим и Другим стратешким циљем, а директно доприноси стратешком циљу 2: «Стварање услова за унапређење и развој образовања, здравствено-социјалне заштите, спорта, културе и других активности у области друштвеног сектора уз пуно уважавање потреба свих грађана општине», а у вези је са стратешком циљем 1. «Природни и други потенцијали искориштени за развој пољопривреде и других погодних сектора уз пуно уважавање геостратешких карактеристика, одрживости ресурса и заштите животне средине»</p>	<p>Директно, квалитеним образовањем, доприноси остварењу Првог и Другог секторског циља Економског сектора: «Успостављање ланаца вриједности у области пољопривредне производње, у наредних пет година покренути погони за финализацију производа», односно Креирање амбијента за активно кориштење других природних потенцијала општине (шума, минерални ресурси, хидро-ресурси итд.), у наредних пет година покренута најмање два привредна капацитета из ових области</p>
<p>ОЦ 5. Константно побољшаван приступ здравственим услугама свих грађана општине, социјалном заштитом обухваћени сви становници код којих је утврђено стање социјалних потреба и заштите,</p>	<p>Директно доприноси реализацији Другог стратешког циља: « Стварање услова за унапређење и развој образовања, здравствено-социјалне заштите, спорта, културе и других активности у области друштвеног сектора уз пуно уважавање потреба свих грађана општине »</p>	<p>Олакшава остваривање циљева економског развоја</p>
<p>ОЦ 6. До 2022. године омасовљене спортско-културне активности општине, број учесника у њима повећан за 30%,</p>	<p>Директно доприноси реализацији Другог стратешког циља: « Стварање услова за унапређење и развој образовања, здравствено-социјалне заштите, спорта, културе и других активности у области друштвеног сектора уз пуно уважавање потреба свих грађана општине »</p>	<p>Олакшава остваривање циљева економског развоја</p>

<p>ОЦ 7. Јачање укупних капацитета и ефикасности институција и организација општине које су у служби инвеститора и свих грађана општине, у наредне три године раст задовољства грађана услугама општинске управе за 10% на годишњем нивоу,</p>	<p>У вези је са Првим и Другим стратешким циљем, директно доприноси остварењу Другог циља: «Стварање услова за унапређење и развој образовања, здравствено-социјалне заштите, спорта, културе и других активности у области друштвеног сектора уз пуно уважавање потреба свих грађана општине», а у вези је са стратешком циљем 1. «Природни и други потенцијали искориштени за развој пољопривреде и других погодних сектора уз пуно уважавање геостратешких карактеристика, одрживости ресурса и заштите животне средине»</p>	<p>Индиректно, унапређењем капацитета општинске управе, доприноси остварењу Првог и Другог секторског циља Економског сектора: «Успостављање ланаца вриједности у области пољопривредне производње, у наредних пет година покренути погони за финализацију пољопривредних производа», односно Креирање амбијента за активно кориштење других природних потенцијала општине (шума, минерални ресурси, хидро-ресурси итд.), у наредних пет година покренута најмање два привредна капацитета из ових области</p>
---	---	--

Интеграција са стратешким документима виших нивоа

Посматрајући дефинисане циљеве сектора друштвеног развоја, видљиво је да се они наслањају на неколико стратегија које су усвојене од стране надлежних институција виших нивоа.

Први секторски циљ друштвеног развоја ослања се на Стратегију развоја образовања Републике Српске за период 2016–2021. година у којој су стратешки циљеви дефинисали следеће:

- Стратешки циљ 1. Предшколског образовања - Повећање обухвата дјецe узрasta од три до шест година предшколским васпитањем и образовањем;
- Стратешки циљ 3. Основног образовања - Унапређење услова рада школе и модернизација процеса наставе у основном васпитању и образовању
- Стратешки циљ 2. Средњег образовања - Унапређење квалитета средњег стручног образовања и васпитања;
- Стратешки циљ 3 – Средњег образовања - Развити стандарде занимања засноване на компетенцијама и исходима учења;
- Стратешки циљ 5 – Средњег образовања - Повезивање стручног образовања и тржишта рада;

Други оперативни циљ је поред основних принципа здравствене заштите, наслоњен и на Стратегију унапређења друштвеног положаја лица са инвалидитетом у Републици Српској 2017-2026. године која је фокусирана на потребу и обавезу да лица са инвалидитетом у Републици Српској имају једнаке могућности као и остали грађани Републике Српске и у потпуности остварују своја људска права као и сви остали грађани, и Стратегију унапређења социјалне заштите дјецe без родитељског старања за период 2015-2020. година. Општи циљ ове Стратегије подразумијева мјере и активности које ће се спроводити у шест стратешких области: област превентивне

заштите дјече под ризиком од раздвајања, област старатељства, област усвојења, област хранитељства, област институционалног збрињавања и област подршке у осамостаљењу, што представља основ за креирање и имплементацију мјера из области социјалне заштите.

Трећи оперативни циљ друштвеног сектора, односно дио који се односи на културне активности повезан је са Стратегијом развоја културе Републике Српске 2017-2022. година, односно са сљедећим стратешким циљевима:

- Стратешки циљ 2. Висок квалитет умјетничке продукције и професионализација, односно први посебни циљ: Стварање услова за несметано развијање умјетничке продукције и стваралаштва и другим посебни циљевима.
- Стратешки циљ 5. Децентрализација, односно Посебни циљеви: «Партнерски односи са градовима и општинама у сврху културног развоја» и «Развијене установе културе на локалним нивоима» и тако даље.

Четврти циљ друштвеног развоја базиран је на Стратегији развоја локалне самоуправе 2017-2021. година, која је фокусирана на владавину права, демократичност, ефикасност, самосталност, јавност, финансијску одрживост и системски приступ планирању развоја.

Сва четири циља друштвеног развоја базирана су на темељу документа «Стратешки оквир за Босну и Херцеговину, 2015-2020. година», односно на сљедећим смјерницама дефинисаним у овом документу:

- Развој људских ресурса,
- Унаприједити културу и креативни сектор,
- Смањити сиромаштво и социјалну искљученост и
- Унаприједити здравствене заштиту.

Такође, сва четири оперативна циља друштвеног сектора су у вези и доприносе остварењу циљева Стратегије подстицања страних улагања у Републику Српску 2016-2020. година, нарочито ако се има у виду значај развијености друштвене инфраструктуре за потенцијалне инвеститоре, приликом њихових одлука за одабир локација за инвестирање.

Процјена очекиваних исхода са индикаторима

Циљеви друштвеног развоја	Процјена очекиваних исхода са индикаторима
<p>ОЦ 4. У наредних пет година континуирано унапријеђивани материјално-технички и људски ресурси образовних установа</p>	<p>⇒ До 2021. године покренуте активности предшколског васпитања,</p> <p>⇒ У наредних пет година обновљена постојећа и набављена недостајућа материјално техничка средства за СШЦ и ОШ,</p> <p>⇒ У наредне три године реконструисани школски објекти који захтјевају такве интервенције,</p>
	<p>⇒ До краја 2020. године Центар за социјални</p>

<p>ОЦ 5. Константно побољшаван приступ здравственим услугама свих грађана општине, социјалном заштитом обухваћени сви становници код којих је утврђено стање социјалних потреба и заштите,</p>	<p>рад пружа услуге за најмање 70% случајева код којих је идентификована потреба / који су тражили помоћ,</p> <p>⇒ Најмање 80% случајева код којих је идентификована потреба / који су тражили помоћ у сеоским дијеловима општине обухваћено подршком Центра за социјални рад до 2020. године,</p> <p>⇒ У наредне три године путем постојеће здравствене установе или приватне праксе уведено најмање 5 нових услуга као резултат технолошких и кадровских побољшања,</p> <p>⇒ Број корисника који су задовољни здравствено-социјалним услугама расте 10% годишње од 2020. године, према уведеним механизмима мјерења задовољства здравственим услугама до краја 2019. године,</p> <p>⇒ У наредне три године уклоњене архитектонске баријере за лица са инвалидитетом,</p>
<p>ОЦ 6. До 2022. године омасовљене спортско-културне активности општине, број учесника у њима повећан за 30%,</p>	<p>⇒ Утврђена програм финансирања спортских клубова и активности до краја 2020. године,</p> <p>⇒ У наредне три године повећан број дана спортских и културних садржаја за 50%, повећан број учесника у њима за 30%,</p> <p>⇒ Повећан број дјеце која су укључена у спорт и културне активности (клубове, школске секције...) за 30% до 2021. године,</p>
<p>ОЦ 7. Јачање укупних капацитета и ефикасности општинске управе и институција и организација, које су у служби свих грађана општине, у наредне три године раст задовољства грађана услугама општинске управе за 10% на годишњем нивоу,</p>	<p>⇒ Унапријеђени људски ресурси у јавним службама, раст задовољства грађана и инвеститора услугама јавних служби за 10% годишње према стандардима утврђеним до средине 2019. године,</p> <p>⇒ Путем системског информисања и мониторинга, до 2021. године најмање 50% грађана општине редовно информисано о активностима општинске управе и других организација и институција,</p> <p>⇒ Побољшани услови за рад и активности младих до 2021. године,</p> <p>⇒ Побољшани услови за рад и активности невладиних организација и организација националних мањина до 2021. године,</p>

План развоја инфраструктуре и заштита животне средине

Фокусирање

Претходни стратешки период у значајном мјери је искориштен за санацију и побољшање инфраструктуре: техничке, комуналне, путне и друштвене. Међутим, и поред тога општина Вукосавље се суочава са различитим изазовима комуналне инфраструктуре и заштите животне средине.

У наредном, десетогодишњем стратешком периоду фокус ће бити на наставку развоја нове и инвестиционог и текућег одржавања постојеће комуналне и друге инфраструктуре, те рационално и одрживо управљање природним ресурсима и заштита животне средине.

У области путне инфраструктуре, а на основу резултата анализе стања, приоритети иду у правцу изградње локалних саобраћајница - улица којим би се боље повезали поједини дијелови урбаног подручја Јакеш - Вукосавље.

У планском периоду је потребно унаприједити квалитет у снабдијевању водом цијелокупног становништва општине, прије свега провођењем слједећих активности: проширење водоводног система на сва насеља на подручју општине; увођење мјера за рационалну потрошњу воде, прецизније дефинисање субјеката за управљање водоводима на подручју општине и др.

Питање правилног рјешавања каналисања отпадних вода је од стратешког интереса за општину Вукосавље.

Значајна пажња ће бити посвећена пројектима који доприносе унапређењу сигурности имовине грађана и привреде, прије свега од природних катастрофа (поплаве и друге појаве које настају као резултат климатских промјена, а имају утицај на безбједност имовине грађана и привреде).

Да би се обезбиједио адекватан квалитет животне средине неопходно је спровести низ конкретних мјера заштите, како би се већ постојећи квалитет одржао или да би се постојећа загађења довела на ниво одрживог.

При тим настојањима полази се од слједећих снага на које треба ослонити развојне подухвате, прилика, које треба искористити у што је могуће већој мјери, те слабости, које треба неутрализовати и побољшати, и пријетњи, које треба избјећи и ублажити њихово негативно дејство, како је то наведено у наставку.

SWOT анализа – развој инфраструктуре и заштита животне средине

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
1. Значајан хидропотенцијал за водоснабдијевање – подземне воде,	1. Релативно мала густина насељености виших подручја општине,
2. Преко 80 % становништва прикљученог на водоводну мрежу,	2. Незадовољавајуће стање путне инфраструктуре,
3. Очуван квалитет воде, ваздуха и земљишта,	3. Слаба комунална опремљеност (канализација, водоснабдијевање, регулација отпадних вода, управљање отпадом и сл.),
4. Мала оптерећеност дистрибутивних трафо-станица,	4. Слаба покривеност општине

<ol style="list-style-type: none"> 5. Велике количине доступне електричне енергије за привлачење нових инвестиција, 6. Висок степен пенетрације фиксне телефоније; 7. Добра интернет покривеност у градским зонама, 8. Изузетан природни амбијент, 	<p>просторно-планском документацијом,</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Непостојање катастра подземних инсталација, 6. Недостатак паркинг простора, 7. Недовољан број административних капацитета у области животне средине, 8. Неадекватно управљање чврстим отпадом, 9. Дивље депоније, 10. Слабо едуковано становништво о одлагању отпада, 11. Непостојање главних колектора отпадних вода, 12. Испуштање отпадних вода у отворене водотокове, 13. Не постојање пречистача отпадних вода, 14. Не постојање мониторинга праћења главних компоненти животне средине,
МОГУЋНОСТИ / ПРИЛИКЕ	ПРИЈЕТЊЕ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Изградња Коридора Vc, 2. Изградња осталих путева од ширег значаја, 3. Пошумљавање еродираних и других подручја која нису у функцији, 4. Примјена европских принципа и стандарда из области животне средине 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Недостатак средстава за реализацију крупнијих инфраструктурних пројеката, 2. Прекомјерна и нестручна употреба пестицида и других средстава у пољопривреди, 3. Непланска експлоатација шљунка и пијеска из ријечних токова, 4. Глобално загађивање, 5. Постојање двије црне еколошке тачка РС у сусједним општинама (рафинерије уља и нафте),

Кључни фокуси и изазови развоја инфраструктуре и заштите животне средине општине Вукодавље у сљедећем десетогодишњем периоду могу се изразити јасно и сажето на сљедећи начин:

- Континуирано инвестирање у одржавање постојеће и изградњу нове комуналне инфраструктуре, са посебним акцентом на сеоска подручја (путне, водоводне, канализационе, јавне расвјете и др.),
- Успостављање функционалног и одрживог система управљања отпадом на подручју општине укључујући и пројекте међуопштинске сарадње,
- Рационално и одрживо кориштење простора, базирано на законским прописима и потребама инвеститора.

Развојни циљеви сектора инфраструктуре и заштите животне средине

Циљеви економског развоја	Веза са стратешким циљевима	Веза са развојним циљевима у другим секторима
<p>ОЦ 8. Континуирано унапређивање укупне комуналне инфраструктуре, у наредних пет година покривеност путне мреже асфалтном подлогом повећана за 50%</p>	<p>Директно доприносе Трећем стратешком циљу: «Комунална инфраструктура развијана у складу са потребама грађана и инвеститора уз одрживо и ефикасно управљање простором и животном средином».</p> <p>Поред тога, посредно доприноси остварењу Првог стратешког циља «Природни и други потенцијали искориштени за развој пољопривреде и других погодних сектора уз пуно уважавање геостратешких карактеристика, одрживости ресурса и заштите животне средине».</p>	<p>У директној је вези са оперативним циљем 1. Сектора економског развоја: «Успостављање ланаца вриједности у области пољопривредне производње, у наредних пет година покренути погони за финализацију пољопривредних производа» и оперативним циљем 2. Сектора економског развоја «Креирање амбијента за активно кориштење других природних потенцијала општине (шума, минерални ресурси, хидро-ресурси итд.), у наредних пет година покренута најмање два привредна капацитета из ових области»</p>
<p>ОЦ 9. Јачање капацитета за заштиту животне средине и ефикасније управљање отпадом, у наредне три године број дивљих депонија смањен за 70%</p>	<p>Директно доприносе Трећем стратешком циљу: «Комунална инфраструктура развијана у складу са потребама грађана и инвеститора уз одрживо и ефикасно управљање простором и животном средином». Такође, посредно доприноси остварењу преостала два циља.</p>	<p>У индиректној је вези са оперативним циљем 2. Сектора економског развоја: «Креирање амбијента за активно кориштење других природних потенцијала општине (шума, минерални ресурси, хидро-ресурси итд.), у наредних пет година покренута најмање два привредна капацитета из ових области», а доприноси свим оперативним циљевима Друштвеног сектора.</p>
<p>ОЦ 10. У наредних пет година обезбијеђени услови за одрживо управљање простором и управљање ризицима, усвојена кључна просторно планска документација, а на основу указаних потреба грађана и инвеститора</p>	<p>Директно доприносе Трећем стратешком циљу: «Комунална инфраструктура развијана у складу са потребама грађана и инвеститора уз одрживо и ефикасно управљање простором и животном средином».</p> <p>Поред тога, посредно доприноси остварењу Првог стратешког циља «Природни</p>	<p>У директној је вези са оперативним циљем 1. Сектора економског развоја: «Успостављање ланаца вриједности у области пољопривредне производње, у наредних пет година покренути погони за финализацију пољопривредних производа» и оперативним циљем 2. Сектора економског развоја «Креирање амбијента за активно кориштење других природних</p>

	и други потенцијали искориштени за развој пољопривреде и других погодних сектора уз пуно уважавање геостратешких карактеристика, одрживости ресурса и заштите животне средине».	потенцијала општине (шума, минерални ресурси, хидро-ресурси итд.), у наредних пет година покренута најмање два привредна капацитета из ових области»
--	---	--

Интеграција са стратешким документима виших нивоа

Први секторски циљ „Континуирано унапређење укупне комуналне инфраструктуре, у наредних пет година покривеност путне мреже асфалтном подлогом повећана за 50%“, односно у дијелу који се односи на развоје путне инфраструктуре од значаја за општину Вукосавље, базиран је Стратегији развоја јавних путева за период 2016-2025. година.

Такође, овај циљ у дијелу који се односи на унапређење водоводне мреже заснован је на дугорочним политикама у области вода у Републици Српској, дефинисаној у документу Оквирни план развоја водопривреде Републике Српске (2006. година) и Стратегијом интегралног управљања водама Републике Српске 2013-2024. година.

Други секторски циљ „Јачање капацитета за заштиту животне средине и ефикасније управљање отпадом, у наредне три године број дивљих депонија смањен за 70%“ је у уској вези са дугорочним циљевима из „Стратегије управљања отпадом Републике Српске“ чији је фокус организовано сакупљање и збрињавање отпада, тако да 2025. године становништво Републике Српске у потпуности буде покривено организованим сакупљањем и збрињавањем отпада.

Поред тога, овај секторски циљ у вези је и са дугорочним циљевима из „Стратегије заштите ваздуха у Републици Српској“ чији су фокуси: очување и унапређивање квалитета ваздуха (посебно у угроженим подручјима), одржање и очување природних залиха постојеће биолошке разноликости (шумска прострaнства, пољопривредно земљиште, ријеке, руде и минерали, планине и сл.) и тако даље.

Такође, директно је у вези и са стратешким циљевима „Стратегије заштите природе Републике Српске“.

Сва три циља сектора инфраструктуре и заштите животне средине базирана су на темељу документа «Стратешки оквир за Босну и Херцеговину, 2015-2020. година», односно на смјерницама која се односе на побољшање управљања животном средином и развојем еколошке инфраструктуре.

Процјена очекиваних исхода са индикаторима

Секторски циљ	Процјена очекиваних исхода са индикаторима
<p>ОЦ 8. Континуирано унапређење укупне комуналне инфраструктуре, у наредних пет година покривеност путне мреже асфалтном подлогом повећана за 50%</p>	<p>⇒ У наредних пет година укупна дужина изграђене, модернизоване путне мреже увећана за 50%,</p> <p>⇒ У наредних пет година реконструисано 30% постојеће путне мреже, према приоритетима дефинисаним током 2020. године,</p> <p>⇒ У наредне три године број корисника водовода повећан за 10%,</p> <p>⇒ У наредних пет година број корисника канализације повећан за 30%,</p>
<p>ОЦ 9. Јачање капацитета за заштиту животне средине и ефикасније управљање отпадом, у наредне три године број дивљих депонија смањен за 70%,</p>	<p>⇒ 100% домаћинстава у централним дијеловима општине укључен у систем организованог сакупљања отпада до 2024. године,</p> <p>⇒ 70% домаћинстава у осталом дијелу општине покривено организованим системом прикупљања отпада до 2024. године,</p> <p>⇒ У наредних пет година број дивљих депонија смањен за 50%,</p> <p>⇒ У планском периоду сачуван досадашњи квалитет основних елемената животне средине: воде, ваздуха и земљишта,</p>
<p>ОЦ 10. У наредних пет година обезбијеђени услови за одрживо управљање простором и управљање ризицима, усвојена кључна просторно планска документација, а на основу указаних потреба грађана и инвеститора.</p>	<p>⇒ У наредних пет година повећана покривеност општине регулационим и другим спроведбеним плановима просторног планирања за 50%,</p> <p>⇒ У наредних пет година повећана лична и имовинска сигурност грађана, смањени ризици од природних катастрофа – поплава за 50%.</p>

ОПЕРАЦИОНАЛИЗАЦИЈА СТРАТЕГИЈЕ

Након израде секторских развојних планова, односно идентификације кључних стратешких програма, мјера и пројеката слиједи припрема оперативних планова за имплементацију стратегије развоја општине Вукосавље.

Имплементација стратегије је континуиран процес управљања промјенама који ће имати одређени утицај на организациону структуру општине Вукосавље, развој оперативних способности општине, систем управљања људским потенцијалима, организациону културу те процедуре и политике обављања активности.

Имплементација стратегије је процес трансформације обликоване стратегије на пословне активности општине, те је потребно:

- упоредити постојећу организациону структуру с циљевима новог стратешког рјешења,
- дефинисану стратегију "разбити" на цијели низ специфичних корака,
- све потребне активности за реализацију стратегије потребно је исказати кроз систем разрађених планова
- посебну пажњу посветити дефинисању циљева за поједине организационе дијелове општине, односно руководиоце, као кључне носиоце имплементације.

Кључни аспекти успешне имплементације стратегија уопште су добро осмишљени стратешки фокуси, визија и стратешки циљеви, разрађени кроз секторске развојне планове.

Кроз секторске развојне планове идентификовани су кључни програми и пројекти чијом имплементацијом постижемо зацртане стратешке циљеве.

У том смислу, кључне аспекте операционализације стратегије, који су веома детаљно разрађени у наставку текста, чине:

- Свеобухватан План имплементације са индикативним финансијским планом за наредне три године,
- План организационих и људских капацитета за спровођење стратегије,
- Основне улоге и одговорности у процесу имплементације и координације стратегије,
- Праћење, вредновање и ажурирање стратегије развоја

Добром организацијом свих наведених фактора, одлучношћу руководства општине и посвећености свих носиоца имплементације програма и пројеката загарантована је и успешна имплементација стратегије, односно постизање зацртаних циљева.

У наставку слиједи оперативни план имплементације за три наредне године, а детаљније разрађен по свим аспектима у првој години имплементације.

Финансијски оквир за период 2019-2023. година

Већа са стратешким и секторским циљем/ циљевима	Р.бр.	Пројекат / мјера (вријеме трајања)	Укупни предвиђени издаци (за прве III године)	Финансирање из буџета општине по годинама						Преглед осталих извора по годинама						Већа са буџетом и/или ознака екстерног извора финансирања	
				год. I	год. II	год. III	год. IV	год. V	укупно	год. I	год. II	год. III	год. IV	год. V	укупно		
1	2	3	4=10+16	5	6	7	8	9	10=5+7+8+9	11	12	13	14	15	16=11+12+13+14+15	17	
ЕКОНОМСКИ СЕКТОР																	
ОЦ 1. Успостављање ланца вриједности у области пољопривредне производње, у наредних пет година покренути погони за финализацију	1	Дубинска анализа стања у области пољопривредно-прехрамбене производње са приједлогом мјера за унапређење стања у овој области	10000	0	5000	0	0	0	5000	0	5000	0	0	0	5000	Буџет општине Међународне донаторске организације	
	2	Подршка развоју сточарства у складу са расположивим земљишним ресурсима и другим потенцијалима општине Вукодавље (говедарство, перадарство и друго)	240000	0	20000	20000	20000	20000	20000	80000	0	40000	40000	40000	40000	160000	Буџет општине МПШВ (до 30%), Пољопривредни произвођачи
	3	Подршка развоју ратарства, повртларства и пластеничке производње у складу са агроеколошким условима општине Вукодавље	220000	0	5000	5000	5000	5000	5000	20000	40000	40000	40000	40000	40000	200000	Буџет општине МПШВ, пољопривредни произвођачи

ОЦ 2. Креирање амбијента за ефиказирање осталих природних и других потенцијала општине, у наредних пет година број пословних субјеката повећан за 50%	4	Подршка развоју воћарства у складу са агроеколошким условима општине Вукодавље	84000	0	3000	10000	3000	3000	19000	5000	15000	15000	15000	15000	65000	Будет општине Донатори, пољопривредни произвођачи
	5	Подршка складиштењу, преради и паковању пољопривредних, шумских и других производа на подручју општине Вукодавље	120000	3000	17000	0	0	0	20000	0	100000	0	0	0	100000	Будет општине ИРБ РС, донатори
	6	Подршка активностима пољопривредних задруга, удружења и газдинстава на подручју општине Вукодавље	30000	0	0	5000	5000	5000	15000	0	0	10000	2500	2500	15000	Будет општине МПШВ, донатори, пољоп. произ.
	7	Унапређење туризма кроз активирање атрактивних туристичких микролокалитета	110000	0	3000	10000	22000	22000	57000	0	3000	0	25000	25000	53000	Будет општине донатори и др
	8	Изградња трим стаза, бициклистичких стаза и других рекреативних објеката на различитим атрактивним локацијама	100000	0	3000	0	20000	20000	43000	0	0	0	25000	32000	57000	Будет општине Влада РС, донатори,
	9	Постављање туристичке сигнализације на подручју општине Вукодавље	20000	0	0	10000	0	0	10000	0	0	10000	0	0	10000	Будет општине Влада РС, донатори
	10	Подршка пројектима развоја туристичких активности на подручју општине Вукодавље	50000	0	5000	5000	10000	10000	30000	0	5000	5000	5000	5000	20000	Будет општине - 73100, Влада РС, донатори
	11	Подршка покретању пословних капацитета базираних на расположивим локалним ресурсима (шуме, вода, минералне сировине и др.)	37000	3000	3000	10000	3000	3000	22000	3000	3000	3000	3000	3000	15000	Будет општине Привредна комора, РАРС

ОЦ 3. До 2021. године успостављени пакети логистичке и финансијске подршке локалном економском развоју	12	Подстицајни пакети усмјерени на нове инвестиције и запошљавања	160000	0	0	30000	20000	20000	70000	0	0	50000	20000	20000	90000	Будет општине Завод за запош., приватни извори
	13	Подршка унапређењу људских ресурса у области пољопривредне производње и производњи хране	30000	1500	1500	1500	2500	2500	9500	8000	3000	3000	3000	3500	20500	Будет општине МПШВ, донатори
	14	Успостављање пословних зона на подручју општине Вукодавље	210000	0	5000	15000	42000	42000	104000	0	3000	3000	50000	50000	106000	Будет општине донатори
	15	Развој логистичке подршке предузетништву	42000	0	3000	10000	3000	3000	19000	6000	6000	6000	2500	2500	23000	Будет општине, РАРС, донатори, приватни извори
ДРУШТВЕНИ СЕКТОР								0	0					0		
Програм развоја образовања								0	0					0		
ОЦ 4. у наредних пет година континуирано унаприједивани материјално-технички и људски ресурси	16	Унапређење техничких и других капацитета Основних школа	30000	5000	5000	5000	0	0	15000	5000	5000	5000	0	0	15000	Будет општине Влада РС, донатори и др.
	17	Унапређење техничких капацитета Средњошколског центра у Вукодављу	100000	0	5000	5000	15000	15000	40000	0	15000	15000	15000	15000	60000	Будет општине - 511300, Влада РС, донатори и др.

Општина Вукодавље	18	Реконструкција и адаптација пратећих објеката уз школске установе	60.000	0	10000	10000	0	0	20000	0	20000	20000	0	0	40000	Буџет општине - 415 200, Влада РС, Донатори и др.
	19	Успостављање и организација неформалног образовања у различитим областима, према потребама грађана и инвеститора	30000	3000	3000	3000	3000	3000	15000	3000	3000	3000	3000	3000	15000	Влада РС, донатори и др.
	20	Континуирано оспособљавање људских ресурса у области образовања на подручју општине Вукодавље	30000	0	0	0	2500	2500	5000	5000	5000	5000	5000	5000	25000	Буџет општине Влада РС, донатори и др.
	21	Обезбјеђење приступа предшколском образовању за сву дјецу предшколског узраста у општини Вукодавље	60000	0	0	6000	20000	0	26000	0	0	25000	9000	0	34000	Буџет општине Влада РС, донатори и др.
	Програм развоја спорта, културе и информисања			0					0	0					0	
22	Унапређење спортских активности изградњом функционалне спортске дворане	1000000	0	0	10000	120000	120000	250000	0	0	10000	345000	395000	750000	Буџет општине Влада РС и др.	
23	Санација и реконструкција постојећих и изградња нових игралишта и других спортско-рекреативних објеката на подручју општине Вукодавље	70000	0	0	10000	10000	10000	30000	0	0	30000	5000	5000	40000	Буџет општине Влада РС, донатори и др.	

24	Подршка формирању и раду спортских клубова и организација на подручју општине Вукодавље	80000	0	10000	10000	10000	10000	40000	0	10000	10000	10000	10000	40000	Буџет општине Донатори и др.
25	Обезбјеђење просторних капацитета за смјештај установа и организација од значаја за спорт и рекреацију у општини Вукодавље	30000	0	0	3000	6000	6000	15000	0	5000	5000	5000	5000	15000	Буџет општине Донатори и др.
26	Подршка спортским манифестацијама у општини Вукодавље	50000	0	7500	7500	7500	7500	30000	0	7500	7500	2500	2500	20000	Буџет општине Донатори и др.
27	Изградња полигона малих спортова у Јакешћу	100000	0	0	3000	30000	30000	63000	0	0	0	20000	17000	37000	Буџет општине Влада РС, донатори
28	Унапређење капацитета свих облика промотивних активности општине Вукодавље	25000	1500	1500	1500	3000	3000	10500	1500	1500	1500	5000	5000	14500	Буџет општине Донатори
29	Обезбјеђење просторних капацитета за смјештај и рад установа и организација од значаја за културу у општини Вукодавље	150000	30000	10000	10000	0	0	50000	100000	0	0	0	0	100000	Буџет општине Влада РС и др.
30	Подршка културним активностима на подручју општине Вукодавље	95000	10000	10000	10000	10000	10000	50000	5000	10000	10000	10000	10000	45000	Буџет општине Донатори и др.
31	Подршка организацијама у области културе	100000	5000	20000	25000	10000	10000	70000	0	10000	10000	5000	5000	30000	Буџет општине Влада РС Донатори

ОЦ 5. Константно побољшаван приступ здравственим услугама свих грађана општине, социјалном заштитом обухваћени сви становници код којих је утврђено стање социјалних потреба и заштите,	32	Мапирање и креирање регистра споменика културе	10000	0	2500	2500	0	0	5000	0	2500	2500	0	0	5000	Будет општине Међ. донатори	
		Програм унапређења здравствене и социјалне заштите							0	0					0		
	33	Подршка унапређењу техничких, људских и других капацитета Амбуланте породичне медицине у Вукодављу	100000	0	0	0	0	0	0	0	20000	20000	20000	20000	20000	100000	Приватни извори
	34	Унапређење здравствених услуга секундарног нивоа у општини Вукодавље	100000	0	0	0	0	0	0	0	20000	20000	20000	20000	20000	100000	Приватни извори
	35	Промоција значаја превенције здравља	15000	1000	1000	1000	1000	1000	5000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	10000	Будет општине Влада РС, донатори
	36	Подршка успостављању установа за смјештај старих и изнемоглих лица у општини Вукодавље	20000	0	0	5000	5000	10000	20000	0	0	0	0	0	0	0	Будет општине Влада РС, донатори
	37	Подршка пројектима „Кућна њега старих и изнемоглих лица“ на подручју Вукодавља	18000	0	1500	1500	1500	1500	6000	0	3000	3000	3000	3000	3000	12000	Будет општине Влада РС, донатори
	38	Уклањање архитектонских баријера за лица са инвалидитетом у општини Вукодавље	30000	0	5000	5000	0	0	10000	0	10000	10000	0	0	0	20000	Будет општине Влада РС, донатори
	39	Подршка пројектима за дјецу и других лица са посебним потребама на подручју општине Вукодавље	35000	0	3000	3000	3000	3000	12000	0	10000	10000	3000	0	0	23000	Будет општине Донатори

ОЦ 7. Јачање укупних капацитета и ефикасности институција и организација општине које су у служби инвеститора и свих грађана општине, у наредне три године раст задовољства грађана услугама општинске управе за 10% на годишњем нивоу		Општинска управа, НВО, млади	0						0	0				0		
	40	Унапређење услуга грађанима и инвеститорима обезбјеђењем функционалних просторних капацитета општинске управе	700000	0	10000	0	150000	150000	310000	0	0	0	200000	190000	390000	Буџет општине, Влада РС, донатори
	41	Подизање свијести о значају укључивања грађана у креирање општинских политика у општини Вукодавље	12500	500	500	500	500	500	2500	2000	2000	2000	2000	2000	10000	Буџет општине Влада РС, донатори
	42	Подршка организационим капацитетима и пројектима невладиних организација на подручју општине Вукодавље	350000	70000	70000	70000	40000	40000	290000	15000	15000	15000	7500	7500	60000	Буџет општине Влада РС, донатори
	43	Континуиран развој људских капацитета у општинској управи Вукодавље	25000	2000	2000	2000	2000	2000	10000	3500	3000	3000	3000	2500	15000	Буџет општине Влада РС, донатори
	44	Подршка пронаталитетној политици на подручју општине Вукодавље	39000	3000	3000	3000	3000	3000	15000	4000	5000	5000	5000	5000	24000	Буџет општине Влада РС, Јавне установе, предузећа и др.
	45	Успостављање центра за младе у општини Вукодавље	45000	0	3000	3000	3000	3000	12000	0	15000	15000	3000	0	33000	Буџет општин, Влада РС, донатори
	46	Мапирање потенцијала дијаспоре и њихово привлачење у сврху унапређења општег развоја општине Вукодавље	15000	0	1500	1500	1500	3000	7500	0	1500	1500	1500	3000	7500	Буџет општине Савјет министара, донатори
47	Подршка активностима националних мањина - Роми	24000	0	0	3000	4000	4000	11000	0	0	5000	4000	4000	13000	Буџет општине Влада РС, Савјет Министара, донатори	
	СЕКТОР ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ							0	0					0		

ОЦ 8. Конгинуирано унапређење укупне комуналне инфраструктуре, у наредних пет година покривеност путне мреже асфалтним подлогом повећана за 50%

48	Изградња, реконструкција и одржавање локалних путева у на подручју општине Вукодавље	940000	200000	100000	100000	100000	100000	600000	100000	50000	50000	70000	70000	340000	Буџет општине Влада РС
49	Модернизација магистралних путних праваца на подручју општине Вукодавље са другим општинама	850000	90000	50000	50000	50000	50000	290000	100000	50000	50000	160000	200000	560000	Буџет општине Влада РС
50	Изградња аутобуских стајалишта на прикладним локацијама на подручју општине Вукодавље	20000	0	5000	5000	0	0	10000	0	5000	5000	0	0	10000	Буџет општине Јавна предузећа
51	Изградња тротоара уз путну комуникацију у насељеним мјестима са интензивнијим саобраћајом	400000		50000	50000	50000	50000	200000	0	50000	50000	50000	50000	200000	Буџет општине, Влада РС, јавна предузећа,
52	Изградња, реконструкција и одржавање система јавне расвјете на подручју општине Вукодавље	90000	10000	10000	20000	20000	30000	90000	0	0	0	0	0	0	Буџет општине
53	Изградња и модернизација водоводне мреже на подручју општине Вукодавље	500000	30000	50000	50000	50000	50000	230000	0	50000	50000	70000	100000	270000	Буџет општине Влада РС, Донатори
54	Успостављање и унапређење канализационе мреже на одручју општине Вукодавље у складу са најновијим стандардима	350000	50000	50000	50000	25000	25000	200000	0	50000	50000	25000	25000	150000	Буџет општине Влада РС, ИПА фондови, донатори и др.
54	Подршка пројектима истраживања, активирања, санације и заштите изворишта питке воде	200000	20000	20000	20000	20000	20000	100000	20000	20000	20000	20000	20000	100000	Буџет општине Влада РС, донатори
55	Регулација отворених водотока на подручју општине	210000	20000	20000	20000	20000	20000	100000	20000	20000	20000	20000	30000	110000	Буџет општине Влада РС, донатори

ОЦ 9. Јачање капацитета за заштиту животне средине и ефикасније управљање отпадом, у наредне три године број дивљих депонија смањен за 70%	56	Унапређење и текуће одржавање електромреже као основног предуслова за развој општине Вукодавље	500000	0	0	0	0	0	0	100000	100000	100000	100000	100000	500000	Јавна предузећа
	57	Израда студије даљинског загријавања корисника из биомасе	30000	0	0	15000	0	0	0	15000	0	15000	0	0	15000	Буџетска општине, донатори, приватни извори
	58	Унапређење комуникационо-информационе инфраструктуре	100000	0	10000	10000	0	0	20000	0	10000	10000	30000	30000	80000	Буџет општине јавна и приватна предузећа, донатори и др.
	59	Унапређење квалитета живота грађана изградњом градског парка	160000	0	5000	10000	40000	40000	95000	0	5000	0	30000	30000	65000	Буџет општине Донатори и др.
	60	Унапређење техничких капацитета Комуналног предузећа	250000	25000	25000	25000	25000	25000	125000	25000	25000	25000	25000	25000	125000	Буџет општине Влада РС, ЈП, донатори и др.
	61	Организовано прикупљање комуналног отпада на цијелом подручју општине	70000	5000	5000	5000	5000	5000	25000	15000	15000	15000	0	0	45000	Буџет општине Кредитна средства, Влада РС
	62	Подршка пројекту уређења централне депоније и уклањање дивљих депонија са подручја општине	60000	6000	6000	6000	6000	6000	30000	10000	10000	10000	0	0	30000	Буџет општине Влада РС, донатори и др.
63	Промовисање коришћења обновљивих извора енергије, нарочито соларне енергије и биомасе	15000	1500	1500	1500	1500	1500	7500	1500	1500	1500	1500	1500	7500	Буџет општине донатори	

	64	Промоција и подршка пројектима очувању природе и енергетске ефикасности	100000	500	500	10000	20000	20000	51000	500	500	10000	20000	18000	49000	Буџет општине Влада РС, донатори
	65	Израда и спровођење плана заштите и управљања квалитетом ваздуха, воде и земљишта	15000	0	5000	0	5000	0	10000	0	5000	0	0	0	5000	Буџет општине, донатори
обезбјеђени услови за одрживо управљање простором, усвојена кључна просторно планска документација и извршене активности	66	Израда приоритетних спроведбених планова	50000	0	5000	5000	15000	15000	40000	0	5000	5000	0	0	10000	Буџет општине донатори, Влада РС,
	67	Унапређење капацитета за ефикаснију заштиту становника и имовине од природних и других катастрофа	110000		10000	20000	20000	20000	70000	0	10000	10000	10000	10000	40000	Буџет општине, донатори, Влада РС,
	68	Инсталација видео-надзора у општини Вукодавље у складу са безбједносним прописима и стандардима	40000	0	10000	10000	0	0	20000	0	10000	10000	0	0	20000	Буџет општине, донатори, Влада РС,
УКУПНО:			10.071.500	596.500	696.500	834.000	1.089.500	1.081.000	4.297.500	640.000	911.000	962.500	1.576.000	1.684.500	5.774.000	

2	Подршка развоју сточарства у складу са расположивим земљишним ресурсима и другим потенцијалима општине Вукосавље (говедарство, перадарство и друго)	1. До 2021. године повећан сточни фонд за 20%, 2. Повећан физички обим производње у сектору сточарства за 30%,	240.000	120.000	0	20.000	20.000	40.000	0	0	0	0	0	0	40.000	40.000	80.000	ЈУРА, ВСС за пред. пољоп., водоп...	Буџет општине 414 100 МППВ (до 30%), Пољопривредни произвођачи	ОзПиДД	2020	ЕС
3	Подршка развоју ратарства, повртларства и пластеничке производње у складу са агроколошким условима општине Вукосавље	У наредних три године подржано најмање 10 сјетвених програма из области повртларства и пластеничке производње;	220.000	130.000	0	5.000	5.000	10.000	40.000	0	0	0	0	40.000	40.000	120.000	ЈУРА, ВСС за пред. пољоп., водоп...	МППВ, пољопривредни произвођачи	ОзПиДД	2020	ЕС	
4	Подршка развоју воћарства у складу са агроколошким условима општине Вукосавље	У наредних три године подржано заснивање најмање 10 нових воћних засада;	84.000	48.000	0	3.000	10.000	13.000	5.000	0	0	0	5.000	15.000	15.000	35.000	ЈУРА, ВСС за пред. пољоп., водоп...	Донатори, пољопривредни произвођачи	ОзПиДД	2020	ЕС	
5	Подршка складиштењу, преради и паковању пољопривредних, шумских и других производа на подручју општине Вукосавље	До 2021. године подржана набавка погона за чување, паковање и дистрибуцију неких од пољопривредно - прехранбених производа	120.000	103.000	3.000	0	3.000	3.000	0	0	0	0	0	100.000	100.000	100.000	ЈУРА, ВСС за пред. пољоп., водоп...	Буџет општине 412700 и 511300 ИРБ РС, донатори	ОзПиДД	2019	ЕС	

6	Подршка активностима пољопривредних задруга, удружења и газдинстава на подручју општине Вукосавље	1. До 2021. године формирана најмање 1 пољопривредна задруга, 2. Број задругара и чланова пољопривредних удружења расте за 10% годишње у наредних пет година 3. Пољопривредна газдинства увезана са прерађивачким капацитетима	30.000	15.000	0	0	5.000	5.000											10.000	10.000	ЈУРА, ВСС за пред. пољоп., волон...	Буџет општине 414100, МПШВ, донатори, пољоп. произ.	ОзПиДД	2021	ЕС
7	Унапређење туризма кроз активирање атрактивних туристичких микролокалитета	1. У наредне три године уређени идејни пројекти за излетишта Гнионица и језеро Жутан и др. 2. У наредних пет година активиран најмање један туристички потенцијал	110.000	16.000		3.000	10.000	13.000												3.000	ЈУРА, ВСС за инвестиције	Буџет општине 412700, донатори и др	ОзПиДД	2021	ЕС
8	Изградња трим стаза, бициклистичких стаза и других рекреативних објеката на различитим атрактивним локацијама	1.Током 2019. и 2020. године идентификоване потенцијалне руте ових стаза - урађена идејна рјешења; 2.У наредних пет година урађено најмање 5.000 метара ових стаза;	100.000	3.000	0	3.000	0	3.000												0	ЈУРА, ВСС за инвестиције	Буџет општине 511100, Влада РС, донатори,	ОзПиДД	2019	ЕС
9	Постављање туристичке сигнализације на подручју општине Вукосавље	До 2021. године успостављена туристичка сигнализација на цијелом подручју општине	20.000	20.000	0	0	10.000	10.000												0	ЈУРА, ССС за ЛЕР	Буџет општине - 511300, Влада РС, донатори	ОзПиДД	2021	ЕС

10	Подршка пројектима развоја туристичких активности на подручју општине Вукоставље	1. До 2020. године идентификоване манифестације са потенцијалом за привлачење туриста, 2. Успостављен програм подршке идентификованим манифестацијама до 2021. године, 3. Број посјетилаца на тим манифестацијама повећан за 10% у наредних пет година	50.000	20.000	0	5.000	5.000	10.000	0	0	0	0	5.000	5.000	10.000	ЈУРА, ССС за ЛЕР	Буџет општине - 73100, Влада РС, донатори	ОзПиДД	2020	ЕС
11	Подршка покретању пословних капацитета базираних на расположивим локалним ресурсима (шуме, вода, минералне сировине и др.)	1. Извршена анализа расположивих ресурса општине за нове инвестиције, 3. Континуирана промоција кључних инвестиционих пројеката	37.000	25.000	3.000	3.000	10.000	16.000				3.000	3.000	3.000	9.000	ЈУРА, ССС за информисање	Буџет општине - 41270, Привредна комора, РАРС	Стручна служба Начелника	2019	ЕС
12	Подстицајни пакети усмјерени на нове инвестиције и запошљавања	До 2020. године креирани подстицајни пакети за нове инвестиције и запошљавања Од 2020. године започета имплементација подстицајних пакета	160.000	80.000	0	0	30.000	30.000	0		0	0	0	50.000	50.000	ЈУРА, ВСС за пред. пољоп., водоп...	Буџет општине - 414100, Завод за запош., приватни извори	ОзПиДД	2020	ЕС
13	Подршка унапређењу људских ресурса у области пољопривредне производње и производњи хране	1. Годишње едукативне активности из области пољопривреде прошло најмање 100 полазника; 2. До 2020. године обезбијеђене савјетодавне услуге за пољопривреднике;	30.000	18.500	1.500	1.500	1.500	4.500	3.000			5.000	0	3.000	3.000	ЈУРА, ВСС за пред. пољоп., водоп...	Буџет општине - 412 700, МПШВ, донатори	ОзПиДД	2019	ЕС

14	Успостављање пословних зона на подручју општине Вукосавље	1. У наредне три године урађена студија успостављања пословних зона на подручју општине 1.У наредних пет година мапирани и за инвеститоре припремљено пет атрактивних мини пословних локација; 2.Минимално три уполсене;	210.000	26.000	0	5.000	15.000	20.000	0	0	0	0	0	0	0	3.000	3.000	6.000	ЈУРА, ВСС за пред. пољоп., водоп...	Будет општине - 412700, донатори	ОзПиДД	2020 (Ц)	ЕС
15	Развој логистичке подршке предузетништву	1.Урађен промотивни материјал привредних потенцијала општине; 2.Извршена промоција на најмање три сајма или друге манифестације годишње; 3.Обезбијеђена континуирана едукација за дрвопрерађиваче и запослене у овом сектору; 4.Најмање 30 полазника годишње прошло ове едукације, 5.Обебијеђени пакети за запошљавање	42.000	31.000	0	3.000	10.000	13.000	3.000	3.000	6.000	6.000	6.000	18.000	ЈУРА, ВСС за пред. пољоп., водоп...	Будет општине - 414100, РАРС, донатори, приватни извори	ОзПиДД	2019	ЕС				
Програм развоја образовања																							

16	Унапређење техничких и других капацитета Основне школе	У наредних пет година обезбијеђена сва неопходна наставно-техничка, информатичка и дидактичка опрема основну школу	30.000	30.000	5.000	5.000	5.000	15.000	5.000										ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Будет општине - 415 200, Влада РС, донатори и др.	ОзПиДД	2019	ДС
17	Унапређење техничких капацитета Средњошколског центра у Вукодављу	У наредних пет година обезбијеђена сва неопходна наставно-техничка, информатичка, дидактичка и опрема за обављање практичне наставе за СШЦ	100.000	40.000		5.000	5.000	10.000											ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Будет општине - 511300, Влада РС, донатори и др.	ОзПиДД	2020	ДС
18	Реконструкција и адаптација пратећих објеката уз школске установе	У наредних пет година реконструисани приоритетни пратећи објекти уз школске објекте	60.000	60.000	0	10.000	10.000	20.000											ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Будет општине - 415 200, Влада РС, Донатори и др.	ОзПиДД	2020	ДС
19	Успостављање и организација неформалног образовања у различитим областима, према потребама грађана и инвеститора	Годишње раличите програме неформалног образовања прошло најмање 40	30.000	18.000	3.000	3.000	3.000	9.000	3.000										ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Влада РС, донатори и др.	ОзПиДД	2019	ДС

20	Континуирано оспособљавање људских ресурса у области образовања на подручју општине Вукодавље	За наставни кадар основног и средњег образовања обезбијеђена редовна годишња едукација, а према потребама ученика и пословне заједнице	25.000	15.000																ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Буџет општине - 412700, Влада РС,	ОзПиДД	2018	ДС
21	Обезбјеђење приступа предшколском образовању за сву дјецу предшколског узраста у општини Вукодавље	У наредне три године успостављени услови за рад са дјецом предшколског узраста	60.000	31.000	0	0	6.000	6.000												ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Буџет општине - 414100, Влада РС, донатори	ОзПиДД	2021	ДС
Програм развоја спорта, културе и информисања																								
22	Унапређење спортских активности изградњом функционалне спортске дворане	1. До 2021. године урађена пројектно-техничка документација за спортску дворану, 2. До 2023. године изграђене спортска дворана	1.000.000	20.000			10.000	10.000												ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Буџет општине - 511100, Влада РС и др.	ОзПиДД	2021	ДС
23	Санација и реконструкција постојећих и изградња нових игралишта и других спортско-рекреативних објеката на подручју општине Вукодавље	У наредних пет година, према указаним потребама изграђена нова и реконструисана и санирана постојећа спортска инфраструктура	70.000	40.000	0	0	10.000	10.000												ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Буџет општине - 511100, Влада РС, донатори	ОзПиДД	2021	ДС
24	Подршка формирању и раду спортских клубова и организација на подручју општине Вукодавље	1. Утврђен програм финансијске подршке за активности спортских клубова и организација, а према оствареним резултатима, 2. Најмање 5% укупних буџетских средстава усмјерено за подршку развоју спорта и физичке културе	80.000	40.000	0	10.000	10.000	20.000												ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Буџет општине - 415 200, Донатори и др.	ОзПиДД	2020	ДС

25	Обезбјеђење просторних капацитета за смјештај установа и организација од значаја за спорт и рекреацију у општини Вукодавље	Обезбјеђени просторни капацитети за активности спортских клубова и организација	30.000	8.000	0	0	3.000	3.000										ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Буџет општине 511100, Донатори и др.	ОзПиДД	2021	ДС
26	Подршка спортским манифестацијама у општини Вукодавље	1.У наредне три године организоване најмање три спортске манифестације регионалног карактера, 2.Број учесника на овим манифестацијама повећаван за 30% на годишњем нивоу до 2022.г.	50.000	30.000	0	7.500	7.500	15.000		0	0							ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Буџет општине 415 200, Донатори и др.	ОзПиДД	2020	ДС
27	Изградња полигона малих спортова у Јакешу	1. До 2021. године урађено идејно рјешење за полигон малих спортова, 2. У наредних пет година урађен полигон	100.000	3.000	0	0	3.000	3.000			0							ЈУРА, ССС за урбанизам	Буџет општине 412700, 511100 Влада РС, донатори	ОзПиДД	2021	ДС
28	Унапређење капацитета свих облика промотивних активности општине Вукодавље	1.Током 2019. године унапријеђени постојећи канали промоције општине; 2.У наредне три године покренути и унапријеђени остали промотивни канали општине;	25.000	9.000	1.500	1.500	1.500	4.500			1.500							ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Буџет општине 412 700, Донатори	ОзПиДД	2019	ДС
29	Обезбјеђење просторних капацитета за смјештај и рад установа и организација од значаја за културу у општини Вукодавље	Обезбјеђени просторни капацитети за активности културних	150.000	150.000	30.000	10.000	10.000	50.000		100.000								ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Буџет општине 511 100, Влада РС и др.	ОзПиДД	2019	ДС

30	Подршка културним активностима на подручју општине Вукосавље	1. У наредне три године организована најмање три културне манифестације регионалног карактера, 2. У наредне три године број учесника на овим манифестацијама повећан за 30% на годишњем нивоу	95.000	55.000	10.000	10.000	10.000	30.000										5.000			5.000	10.000	10.000	25.000	ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Буџет општине 412 900, Донатори и др.	ОзПиДД	2019	ДС		
31	Подршка организацијама у области културе	1. Утврђен програм финансијске подршке за активности организација из области културе, 2. Најмање 2% укупних буџетских средстава усмјерено за подршку развоју културе	100.000	70.000	5.000	20.000	25.000	50.000														0	10.000	10.000	20.000	ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Буџет општине 731000, Влада РС Донатори	ОзПиДД	2019	ДС	
32	Мапирање и креирање регистра споменика културе	До 2020. године утврђен регистар споменика културе	10.000	10.000	0	2.500	2.500	5.000														0	2.500	2.500	5.000	ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Буџет општине 411 100, Међ. донатори	ОзПиДД	2019	ДС	
Програм унапређења здравствене и социјалне заштите																															
33	Подршка унапређењу техничких, људских и других капацитета Амбуланте породичне медицине у Вукосављу	1. У наредних пет година континуирано унапређивана опрема за ефикаснији рад амбуланте; 2. Континуирано повећан спектар медицинских услуга, најмање 1 услуге на годишњем нивоу	100.000	60.000	0	0	0	0														20.000			20.000	20.000	ЈУРА, ССС за бор. инв. и соц. заш.	Приватни извори	ОзПиДД	2019	ДС

34	Унапређење здравствених услуга секундарног нивоа у општини Вукодавље	1. Унапријеђени услови за организовање медицинских услуга из секундарног нивоа здравствене заштите; 2. Сваке године уведена најмање једна нова здравствена специјалистичка услуге	100.000	60.000	0	0	0	0	0	0	20.000	20.000	20.000	60.000	ЈУРА, ССС за бор. инв. и соц. заш.	Приватни извори	ОзПиДД	2019	ДС	
35	Промоција значаја превенције здравља	1. Континуирано промовисан значај превенције здравља, у складу са календаром Свјетске здравствене организације, 2. Најмање једном годишње организован кампањски преглед становника општине	15.000	9.000	1.000	1.000	1.000	3.000	1.000	1.000	1.000	2.000	2.000	2.000	6.000	ЈУРА, ССС за бор. инв. и соц. заш.	Будет општине 412 700 Влада РС, донатори	ОзПиДД	2019	ДС
36	Подршка успостављању установа за смјештај старих и изнемоглих лица у општини Вукодавље	1. До 2020. године мапирани расположиви ресурси за установе за стара и изнемогла лица; 2. До 2021. године урађена идејна рјешења и иста промовисана потенцијалним инвеститорима;	20.000	5.000	0	0	5.000	5.000	0	0	0	0	0	0	ЈУРА, ССС за бор. инв. и соц. заш.	Будет општине 513700 Влада РС, донатори	ОзПиДД	2020	ДС	
37	Подршка пројектима „Кућна њега старих и изнемоглих лица“ на подручју Вукодавља	У наредних пет година организована теренска њега старим и изнемоглим лицима	18.000	9.000	0	1.500	1.500	3.000	0	0	0	3.000	3.000	6.000	ЈУРА, ССС за бор. инв. и соц. заш.	Будет општине 416 100 Влада РС, донатори	ОзПиДД	2019	ДС	
38	Уклањање архитектонских баријера за лица са инвалидитетом у општини Вукодавље	У наредних пет година у свим јавним институцијама уклоњене архитектонске и друге баријере	30.000	30.000	0	5.000	5.000	10.000	0	0	0	10.000	10.000	20.000	ЈУРА, ССС за бор. инв. и соц. заш.	Будет општине 511 100 Влада РС, донатори	ОзПиДД	2019	ДС	

39	Подршка пројектима за дјецу и других лица са посебним потребама на подручју општине Вукодавље	Сваке године подржан најмање један пројекат који се односи на унапређење положаја дјеце и лица са посебним потребама	35.000	26.000	0	3.000	3.000	6.000	0	0	0	0	10.000	10.000	20.000	ЈУРА, ССС за бор. инв. и соц. заш.	Буџет општине 415000, 416000 Донатори	ОзПиДД	2019	ДС
Општинска управа, НВО, млади				0			0								0					
40	Унапређење услуга грађанима и инвеститорима обезбјеђењем функционалних просторних капацитета општинске управе	1. До 2020. године обезбјеђена потребна техничка документација, 2. до 2023. године изграђена нова зграда Општинске управе	750.000	10.000		10.000		10.000					0		0	ЈУРА, ССС за урбанизам	Буџет општине, Влада РС, донатори	ОзПиДД	2019	ДС
41	Подизање свијести о значају укључивања грађана у креирање општинских политика у општини Вукодавље	1. Најмање једном годишње провођене промотивне кампање о значају грађана у креирању општинских политика; 2. Учешће грађана се повећава за 10% сваке године;	12.500	7.500	500	500	500	1.500	1.000				1.000		6.000	ЈУРА, СС за информисање	Буџет општине 412700, Влада РС, донатори	Стручна служба начелника	2019	ДС
42	Подршка организационим капацитетима и пројектима невладиних организација на подручју општине Вукодавље	У наредних пет година обезбјеђени просторни и унапријеђени технички капацитети за рад НВО	350.000	255.000	70.000	70.000	70.000	210.000	5.000				5.000		45.000	ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Буџет општине 511100, Влада РС, донатори	ОзПиДД	2019	ДС

43	Континуиран развој људских капацитета у општинској управи Вукодавље	Сви запослени у Општинској управи прошли адекватне едукације, а у складу са описима радног мјеста и потребама грађана и инвеститора	25.000	15.500	2.000	2.000	2.000	6.000	2.000	0	1.500	3.500	3.000	3.000	9.500	ЈУРА, ССС за бор. инвал. заш.	Буџет општине 412900, Влада РС, донатори	Одјељење за општу управу	2019	ДС
44	Подршка пронаталитетној политици на подручју општине Вукодавље	Обезбијеђено редовно финансирање свих облика пронаталитетне политике	39.000	23.000	3.000	3.000	3.000	9.000	2.000	2.000	4.000	5.000	5.000	14.000	ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Буџет општине 416100, Влада РС, Јавне установе, предузеоци и	ОзПиДД	2019	ДС	
45	Успостављање центра за младе у општини Вукодавље	У наредних пет година успостављен центар за младе	45.000	36.000	0	3.000	3.000	6.000	0	0	0	15.000	15.000	30.000	ЈУРА, ССС за друш. дјел.	Буџет општине 416 100, Влада РС, донатори	ОзПиДД	2020	ДС	
46	Мапирање потенцијала дијаспоре и њихово привлачење у сврху унапређења општег развоја општине Вукодавље	1. До 2020. године успостављена база података дијаспоре, 2. Најмање једном годишње одржавани састанци са дијаспором	15.000	6.000	1.500	1.500	3.000	0	1.500	1.500	3.000	1.500	1.500	3.000	ЈУРА, ВСС за дијаспору	Буџет општине 411100, 412700 Савјет министара,	ОзПиДД	2019	ДС	
47	Подршка активностима националних мањина - Роми	Од 2020.године подржан најмање један пројекат националних мањина на годишњем нивоу	24.000	8.000	3.000	3.000	0	5.000	5.000	0	5.000	0	0	0	ЈУРА, ВСС за друш. Дјел.	Буџет општине 731000, Влада РС, Савјет Министара,	ОзПиДД	2020	ДС	

52	Изградња, реконструкција и одржавање система јавне расвјете на подручју општине Вукодавље	1. Изграђена нова јавна расвјета према указаним приоритетима, 2. Јавна расвјета редовно одржавана	90.000	40.000	10.000	10.000	20.000	40.000											ЈУРА, ССС за урб. грађ. и екол.	ЈУРА, ССС за урб. грађ. и екол.	Будет општине 511200, 511300, Донатори	ОзПиДД	2019	СЗЖС
53	Изградња и модернизација водоводне мреже на подручју општине Вукодавље	1. У наредних пет година вода обезбијеђена за сва домаћинства, 2. Редукције воде у наредних пет година смањене за 70%	500.000	230.000	30000	50.000	50.000	130.000											ЈУРА, ССС за урб. грађ. и екол.	ЈУРА, ССС за урб. грађ. и екол.	Будет општине 511100, Влада РС, Донатори	ОзПиДД	2019	СЗЖС
54	Успостављање и унапређење канализационе мреже на подручју општине Вукодавље у складу са најновијим стандардима	1. У наредних пет година завршена канализациона мрежа у зонама 3., 4., 5. и 7.; 2. У наредне три година 75% домаћинстава и других корисника покривен канализационом мрежом,	350.000	250.000	50.000	50.000	50.000	150.000						0					ЈУРА, ССС за урб. грађ. и екол.	ЈУРА, ССС за урб. грађ. и екол.	Будет општине 511100, Влада РС, ИПА фондови, донатори и	ОзПиДД	2019	СЗЖС
54	Подршка пројектима истраживања, активирања, санације и заштите изворишта питке воде	1. У 2019. години урађен пројекат заштите изворишта питке воде, 2. У наредне три године реализован пројекат заштите изворишта питке воде	200.000	120.000	20.000	20.000	20.000	60.000											ЈУРА, ССС за урб. грађ. и екол.	ЈУРА, ССС за урб. грађ. и екол.	Будет општине 412700, 412800, Влада РС, донатори	ОзПиДД	2019	СЗЖС
55	Регулација отворених водотока на подручју општине	У наредних пет година уређено или заштитљено 50% водотока (уз главне путне комуникације)	210.000	120.000	20.000	20.000	20.000	60.000											ЈУРА, ССС за урб. грађ. и екол.	ЈУРА, ССС за урб. грађ. и екол.	Будет општине 412800, Влада РС, донатори	ОзПиДД	2019	СЗЖС

56	Унапређење и текуће одржавање електромереже као основног предуслова за развој општине Вукодавље	1.Постојећа електро-енергетска мрежа континуирано одржавана, 2.Број непланских искључења смањен за 50%	500.000	300.000																ЈУРА, ССС за урб. грађ. и екол., ЈП Електродоброј	Јавна предузећа	ОзПидД	2019	СЗЖС
57	Израда студије даљинског загријавања корисника из биомасе	До 2020. године урађена студија економске оправданости гријања из биомасе - пољопривредни отпад	30.000	30.000			15.000	15.000												ЈУРА, ВСС за инвестиције	Буџетска општине, донатори, приватни извори	Стручна служба начелника	2020	СЗЖС
58	Унапређење комуникационо-информационе инфраструктуре	1.Побољшан сигнал мобилне и фиксне телефоније до 2021. године, 2.До 2021. године изграђена мрежа за КТВ, 3.До 2021. године покренута Радио станица	100.000	40.000		10.000	10.000	20.000												ЈУРА, СС за информисање	Буџет општине 511300, јавна и приватна предузећа, донатори и др.	ССС за урб. грађ. и екол.	2019	СЗЖС
59	Унапређење квалитета живота грађана изградњом градског парка	1. До 2020. године урађен идејни пројекат градског парка 2. Од 2023. године изграђен градски парк	160.000	20.000		5.000	10.000	15.000												ЈУРА, ССС за урбанизам	Буџет општине 412700, ЈП, донатори и др.	ОзПидД	2020	СЗЖС
60	Унапређење техничких капацитета Комуналног предузећа	У наредне три године извршена обнова и набавка неопходних основних средстава за КП	250.000	150.000	25.000	25.000	25.000	75.000												ЈУРА, ВСС за инвестиције	Буџет општине 414100, Влада РС, ЈП, донатори и др.	Стручна служба начелника	2019	СЗЖС

61	Организовано прикупљање комуналног отпада на цијелом подручју општине	1. До 2020. године организовано сакупљање чврстог отпада на подручју свих насељених мјеста, 2. Сва домаћинства и други корисници обухваћени сакупљањем отпада	70.000	60.000	5.000	5.000	5.000	15.000										15.000			ЈУРА, ССС за урб. грађ. и екол.	Буџет општине 414100, Кредитна средства, Влада РС	ОзПиДД	2019	СЗЖС
62	Подршка пројекту уређења централне депоније и уклањање дивљих депонија са подручја општине	1. У наредне три године постојећа централна депонија у потуности уређена, 2. У наредне три године број дивљих депонија и других мањих одлагалишта смањен за 70%	60.000	48.000	6.000	6.000	6.000	18.000				10.000									ЈУРА, ССС за урб. грађ. и екол.	Буџет општине 414100, Влада РС, донатори и др.	ОзПиДД	2019	СЗЖС
63	Промовисање коришћења обновљивих извора енергије, нарочито соларне енергије и биомасе	1. Вршено континуирано представљање ових пројеката домаћим и страним инвеститорима 2. Пројекти презентовани најмање једном на сајмској или другој манифестације током године	15.000	9.000	1.500	1.500	1.500	4.500							1.500						ЈУРА, СС за информисање	Буџет општине 412700, донатори	Стручна служба Начелника	2019	СЗЖС
64	Промоција и подршка пројектима очувању природе и енергетске ефикасности	1. Континуирано промовисан значај пројеката енергетске ефикасности, 2. Обезбијеђена подршка за пројекте енерг. ефикасности на јавним објектима	100.000	22.000	500	500	10.000	11.000							500						ЈУРА, ССС за урб. грађ. и екол.	Буџет општине 412700, Влада РС, донатори	ОзПиДД	2019	СЗЖС
65	Израда и спровођење плана заштите и управљања квалитетом ваздуха, воде и земљишта	1. До 2020. године урађен план заштите и управљања квалитетом ваздуха, воде и земљишта, 2. Јавност најмање једном годишње упозната са стањем у овим медијима	15.000	10.000		5.000		5.000							0	5.000					ЈУРА, ССС за урб. грађ. и екол.	Буџет општине, донатори	ОзПиДД	2019	СЗЖС

66	Израда приоритетних спроведбених планова	У наредних пет година израђена и усвојена приоритетна просторно-планска документација	50.000	20.000	5.000	5.000	10.000											ЈУРА, ССС за урб. грађ. и екол.	Буџет општине донатори, Влада РС,	ОзПиДД	2019	СЗЖС		
67	Унапређење капацитета за ефикаснију заштите становника и имовине од природних и других катастрофа	1. Унапријеђени капацитети Ватрогасног друштва, 2. Технички унапријеђена служба цивилне заштите, 3. Унапријеђени остали капацитети за заштуту од природних и других катастрофа	110.000	50.000	10.000	20.000	30.000											ЈУРА, СС за цивилну заштуту	Буџет општине, Влада РС,	Одјељење за општу управу	2019	СЗЖС		
68	Инсталација видео-надзора у општини Вукодавље у складу са безбједносним прописима и стандардима	У наредне три године већи дио насељених мјеста покривен видео-надзором	40.000	40.000	0	10.000	10.000	20.000										ЈУРА, СС за цивилну заштуту	Буџет општине, Влада РС,	Одјељење за општу управу	2019	СЗЖС		
СВЕУКУПНО			10.026.500	4.623.500	596.500	679.500	834.000	2.110.000	-	412.000	-	142.000	-	40.000	43.000	3.000	640.000	911.000	962.500	2.513.500				

План организационих и људских капацитета за спровођење стратегије

Стратегија развоја општине од процеса израде (планирања) до имплементације је велики изазов за јединицу локалне самоуправе. Степен и квалитет реализације стратегије, као збир свих појединачно реализованих пројеката и мјера, јасно ће показати колико је јединица локалне самоуправе близу или далеко од остварења дефинисаних стратешких циљева и визије општине. MiPRO предвиђа да у имплементацију развојних планова буду укључене организације из јавног, пословног и невладиног сектора, институције вишег нивоа власти и грађани. Ипак, општинска управа има највећу обавезу, јер носи одговорност за имплементацију укупне стратегије, а за то је потребно имати одговарајућу организациону структуру и квалитетне кадрове.

За успјешну реализацију развојних планова, поред извора средстава, потребно је прилагодити постојеће или успоставити нове организационе структуре и обезбиједити одговарајуће људске капацитете. Кључни оперативни капацитет за управљање развојем (јединица за управљање развојем) мора бити јасно дефинисан. У општини Вукосавље постојећом организацијом и систематизацијом радних мјеста не постоји посебан организациони дио који се бави локалним економским развојем, односно праћењем имплементације стратешких пројеката. Међутим, у оквиру Одјелења за привреду и друштвене дјелатности постоји систематизовано радно мјесто за послове локалног економског развоја и управо ово радно мјесто ће, у почетку имати кључну улогу у имплементацији стратегије. Задатак овог радног мјеста, односно и других радних мјест која су уско везана за имплементацију стратешких пројеката је свакодневно старање о реализацији стратегије као цјелине и сваког пројекта појединачно, координација свих активности и актера од промоције, припреме и кандидовања пројеката, извођења, праћења и извјештавања до иницирања ажурирања стратегије.

Свим радним мјестима у општинској управи, која имају додира са имплементацијом стратешких и других развојних пројеката, у опису обавеза и одговорности, додаће се и прецизирати и оне које се тичу активности око стратегије.

Од тих кључних стручних сарадника који буду имали своје обавезе и одговорности у имплементацији стратегије формираће се неформална јединица за управљање развојем – ЈУРА. На челу ЈУРА-е налазиће се Самостални стручни сарадника за послове ЛЕР-а. Такође, препоручиће се и свим локалним јавним установама и предузећима да поступе на сличан начин, те ће имати обавезу активне сарадње са ЈУРА-ом из области њиховог дјеловања.

Кључни актери у имплементацији стратегије развоја су:

- Скупштина општине,
- Начелник општине,
- Партнерска група,
- Општински развојни тим – Тим за имплементацију, праћење и мониторинг,
- Јединица за управљање развојем – ЈУРА,
- Стручни сарадници код којих се утврди потреба за активном улогом у имплементацији стратегије,
- Општинске институције и организације (школа, амбуланта породичне медицине, Ватрогасно друштво, задруге и пословна удружења),
- Специјализоване образовне, истраживачке и консултантске организације,
- Локалне невладине и спортске организације и удружења,

- Ресорна министарства и агенције и тако даље.

Свако од њих треба да има прецизно дефинисане улоге у имплементацији, обезбјеђењу финансијских средстава, те у праћењу и вредновању.

Кораци у успостављању организационих и људских капацитета за ефикасно и ефективно управљање имплементацијом стратегије су:

- Анализа кључних организационих и људских капацитета потребних за успјешну реализацију општинске развојне стратегије, укључујући:
 - а) Преглед минималних функција управљања локалним развојем и
 - б) Преглед процеса, актера и улога у планирању, спровођењу, праћењу и вредновању локалних развојних стратегија,
- Анализа постојећег стања и организационих претпоставки за имплементацију стратегије (на бази постојећих функција и капацитета општинске управе, капацитета сваког организационог дијела, капацитета појединачних радних мјеста и запослених, са посебним нагласком на број и капацитете запослених релевантних за управљање пројектима и свеобухватну координацију и праћење имплементације стратегије, вредновање и ажурирање стратегије. Анализа треба укључити и оне капацитете, организације и институције на подручју општине које могу бити значајни актери имплементације стратегије (развојне агенције, НВО и други),
- Поређењем потребних са тренутно расположивим организационим и људским капацитетима за имплементацију стратегије, дефинишу се кључни недостаци и приоритетни кораци, неопходни у организационом смислу (уобличавање и позиционирање јединице за управљање развојем, координација и интеракција са свим релевантним актерима управљања развојем/стратегијом) и у смислу развоја људских ресурса, за стварање претпоставки квалитетног управљања пројектима /програмима из стратегије и стратегијом као цјелином.
- Одлучивање о управљању развојем/стратегијом, укључујући:
 - а) План унапређења функције управљања локалним развојем, дефинише се на основу резултата наведених анализа,
 - б) Одабрати модалитет организовања капацитета за имплементацију стратегије, гдје је једно од могућих рјешења јединица за управљање развојем (позиционирана као имагинарна организациона јединица коју чини један запослени радник, а са којим уско, на свакодневној основу сарађују сви запослени у општинској управи, али и запослени у другим актерима-организацијама који имају обавезу и интерес да имплементирају пројекте из стратегије),
 - с) Припремити и усвојити измјене и допуне правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у општинској Општинској управи према одабраном модалитету организовања капацитета за имплементацију стратегије, укључујући дефинисање међусобних односа свих актера унутар локалне управе,
- Фаза избора кадрова и обучавања
 - а) Идентификација кадрова - извршилаца у Општинској управи, уз дефинисање осталих актера који директно или индиректно учествују у процесу локалног развоја,
 - б) Спровођење одговарајућих обука за кадрове који ће бити актери процеса управљања развојем на дефинисани начин,
- Спровођење стратегије,

- a) Задужени кадрови за спровођење стратегије и управљање развојем се ангажују на реализацији, у складу са усаглашеном подјелом задатака и одговорности,
 b) Кадрови врше праћење реализације, анализу резултата и ажурирање планова.

Основне улоге и одговорности у процесу имплементације и координације стратегије

Улога	Надлежност
-Дефинисање одговорности у погледу координације имплементације стратегије развоја	Начелник општине
-Дефинисање надлежности појединачних радних мјеста у имплементацији, праћењу и вредновању	Начелник општине ЈУРА
-Разрада пројектних приједлога и осигуравање извора финансирања	Стручни сарадници из своје области ЈУРА
-Провођење процедура јавних набавки	Реферат за јавне набавке ЈУРА
-Праћење имплементације стратегије и редовно извјештавање	Одсјек за развој и људске ресурсе Стручни сарадници и други актери који се баве стратегијом ЈУРА
-Успостављање и редовно ажурирање базе података релевантних за развој	Стручни сарадници и други актери који се баве стратегијом ЈУРА
-Разрада и усвајање оперативних и финансијских планова за наредне године имплементације стратегије (годишње и индикативно трогодишње)	Реферат за финансије и други стручни сарадници задужени за стратегију ЈУРА ОРТ – ТИМП
-Ажурирање и ревизија секторских планова и стратегије	Партнерска група Скупштина општине Начелник општине Стручни сарадници задужени за стратегију
-Дефинисање кључних потреба за изградњом капацитета извршилаца укључених у имплементацију стратегије (Припрема плана и системска изградња капацитета за дјелотворну имплементацију стратегије развоја)	ЈУРА Начелник општине Стручни сарадници задужени за стратегију
-Свеукупна комуникација у погледу имплементације стратегије развоја са актерима ван општинске управе (грађани, медији, пословни сектор, невладин сектор, потенцијални финансијери, виши нивои власти, итд.)	Начелник општине ЈУРА Стручни сарадници задужени за стратегију –по задужењу
-Континуирана изградња људских капацитета потребних у општинској администрацији	Начелник општине ЈУРА

Праћење, вредновање и ажурирање стратегије развоја

Праћење и вредновање (мониторинг и евалуација) остваривања стратегије омогућавају мјерење степена остварења постављених циљева, дајући такође могућност за предузимање правовремених мјера у циљу евентуалних корекција, те оцјењивање свеукупне успешности реализације стратегије.

Праћење подразумјева систем прикупљања и обраде података у сврху упоређивања постигнутих резултата са планираним. Праћење се дакле врши на основу дефинисаних пројектних и програмских индикатора и плана имплементације. Успостављени механизми за праћење реализације стратегије развоја ће праћењем дефинисаних индикатора контролисати остварење циљева, тако што ће прикупљати и анализирати податке потребне за њихово доказивање. Праћење треба бити усклађено са циклусом припреме полугодишњих и годишњих извјештаја од стране одговарајући статистичких и других институција (Статистички завод, АПИФ, ПУРС итд.), док се директни подаци о реализацији програма/пројеката прикупљају и анализирају крајем године. Налазе праћења разматра начелник општине са стручним сарадницима задуженим за стратегију, ТИМП, те партнерска група, који даје сугестије за предузимање евентуалних мјера начелнику и његовим сарадницима.

Вредновање је засновано на налазима праћења и даје свеукупну оцјену остварења постављених циљева. Подлоге за вредновање припрема јединица за управљање развојем, а на основу налаза годишњег праћења. Другу основу представљају индикатори који су дефинисани у току процеса планирања. Налазе и препоруке вредновања разматрају начелник са стручним сарадницима задуженим за стратегију, партнерска група и скупштина општине.

Важно је да се од почетка посао на прикупљању, обради и анализи података не третира као једнократан, већ да се заснива на стемској организацији. То значи да се постави тако да се:

- креирају одговарајуће базе секундарних података, које ће се релативно лако годишње ажурирати;
- редовно годишње изводе одговарајућа директна испитивања група актера/корисника услуга, према стандардизованој методологији и инструментима, како би се могле пратити промјене и напредак;
- користи за праћење (годишње) и вредновање (након 3 године) остваривања стратегије и развојних планова.

Препоручљиво је формирање сљедећих база секундарних података:

- База демографских података;
- База података о тржишту рада;
- База података за социјалне јавне услуге;
- База података за инфраструктуру и комуналне јавне услуге;
- База података локалне привреде;
- База података о пољопривредним активностима;
- База података о стању животне средине.

Неопходно је обезбиједити да су сви подаци разврстани према полу, гдје је год то

примјењиво, како би се осигурало праћење и вредновање утицаја стратегије на оба пола.

Према MiPRO методологији активности праћења, вредновања и ажурирања појединих дијелова стратегије се врше у одређеним временским периодима, датим у наредној табели.

Активност праћења и вредновања	Временски оквир
Праћење реализације програма (пројеката, мјера)	Годишње
Контролно вредновање	Након 3 године за секторске планове, а након 5 година за стратегију
Ажурирање секторских планова	Дјелимично након 3 године, а комплетно након 5 година
Ажурирање стратегије	Дјелимично након 5 година, а комплетно након 10 година
Финално вредновање	Након 5 година за секторске планове, а након 10 година за стратегију

Стратегија је флексибилан инструмент који треба редовно ажурирати ради прилагођавања промјенама у окружењу. Преиспитивање и ажурирање компоненти стратегије изводи се селективно, тако да се обично визија развоја и стратешки циљеви не мијењају током одабраног стратешког периода, секторски планови се преиспитују и по потреби ревидирају, као и остале компоненте.

У следећој табели дат је оквирни подсјетник са календаром за годишње ажурирање стратегије развоја:

Компонента	Опис и подлоге за годишње ажурирање	Када се ажурира	Напомена
Социо-економска анализа (ради се у битно скраћеној верзији)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Прате се и публикују одабрани економски и социјални индикатори и важни трендови (демографски, тржиште рада, економски показатељи по гранама и врстама пословних субјеката, стање пољопривреде...). ✓ Стање пословног окружења може се пратити путем стандардизованог анкетања или фокус групе. 	Почетак у априлу (када су обрађени сви подаци за претходну годину), завршетак (публиковање) у јуну	За овај посао врло је важно разрадити процедуру и усагласити размјену података са изворима података (Завод за запошљавање, Фонд ПИО, Пореска управа...)
Ревизија секторских циљева	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Вреднује се у којој су мјери остварени и да ли су још валидни. Ако остварења нису близу очекиваних, анализирамо узроке и, по потреби, интервенишемо у активностима (пројектима) и/или у самим циљевима. 	Јуни - јули	Добро је да се за ревизију

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ревизија се изводи на основу праћења реализације програма и пројеката, с једне стране, и уочених битних промјена у околностима. 		<p>оперативних циљева и пројеката искористимо потенцијал Партнерске групе</p>
Ревизија пројеката	<p>Врши се на основу:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Искуства стеченог кроз реализацију пројеката ✓ Резултата и препорука реализованих пројеката ✓ Уочених промјена и нових потреба ✓ Ревидираних оперативних циљева. 	Аугуст - септембар	
Годишњи оперативни план имплементације, са пројектним формуларима	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Утврђују се приоритети за наредну годину ✓ Ревидирају/комплетирају се пројектни формулари / пројектни задаци за приоритетне пројекте ✓ Праве се и усаглашавају финансијски план ✓ Комплетира се план имплементације. 	Септембар- октобар	Ажуриран план од друге половине октобра иде на јавну расправу, заједно са буџетом.
Праћење и вредновање реализованих и текућих пројеката	<p>Изводи се на основу:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Плана имплементације ✓ Разрађених пројектних формулара / пројектних задатака (очекиваних резултата) ✓ Извјештаја о реализацији пројеката (пројектне документације) ✓ Показатеља о оствареним ефектима (нпр. подаци о увозу и извозу, подаци Завода за запошљавање...) 	Прати се према динамици реализације пројеката и извјештавања. Вреднују (дајемо оцјену остварења и анализирамо разлоге) се у првој половини марта.	О резултатима праћења и вредновања извјештавамо Партнерску групу, начелника и скупштину, у склопу годишњег извјештаја о раду.